

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі
Национальный Банк Республики Казахстан
National Bank of Kazakhstan

Қазақстан Ұлттық Банкінің
ХАБАРШЫСЫ

№5

2016 ЖЫЛҒЫ 1 – 31 мамыр

«Қазақстан Ұлттық Банкінің Хабаршысы»

Редакциялық кеңестің құрамы:

Редактордың міндетін атқарушы:

А.Л. Терентьев

редакциялық кеңестің мүшелері:

П.Е. Орлов

Ә.Қ. Мадиярова

Н.В. Сарсенова

А.Е. Сәрсенбаева

шығарылымға жауапты:

Н.Н. Шабанова

Тел.: 8 (727) 330-24-97

Құрылтайшы – Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі РММ
050040, Алматы қ.,
«Көктем-3» ы/а, 21

Басылым ҚР Баспасөз және бұқаралық ақпарат істері жөніндегі ұлттық агенттігінде
1997ж. 24.02. № 432 тіркелген

1995 жылдан бастап шығарылады

Редакциядан:

Құрметті оқырмандар!

Қазақстан Ұлттық Банкі 2016 жылғы 1-30 мамыр аралығындағы кезеңдегі «ҚРҰБ Хабаршысы» №5 журналдың кезекті шығарылымын Сіздердің назарларыңызға ұсынып отыр.

«Басты оқиғалар» бөлімінде Сіздер Қазақстан Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлеме бойынша шешімі, қаржы нарығындағы ахуал, Қазақстан Республикасының 2016 жылғы 1-тоқсандағы төлем балансын алдын ала бағалау және теңгенің нақты айырбастау бағамы туралы, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан бөлінген қаражаттың жұмсалуды бақылау туралы білесіздер. Қазақстан Ұлттық Банкі ағымдағы кезеңде «Көркем гимнастика. Олимпиада ойындары 2016» ескерткіш монетаны да айналысқа шығарды.

Сіздер басылымның беттерінен Қазақстан Ұлттық Банкі әзірлеген және Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде тіркелген нормативтік құқықтық актілері туралы ақпаратты алу мүмкіндігіңіз болады.

МАЗМҰНЫ:

1. Басты оқиғалар.....	4 бет;
2. «Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберумен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидаларын, сондай-ақ Исламдық бағалы қағаздардың шығарылымы проспектісіне қойылатын талаптарды бекіту туралы» ҚРҰБ Басқармасының №251 қаулысы	15 бет;
3. «Қор биржасы үшін тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы» ҚРҰБ Басқармасының №252 қаулысы	44 бет;
4. «Орталық депозитарийде тәуекелдерді басқару жүйесінің болуы бойынша талаптарды бекіту туралы» ҚРҰБ Басқармасының №253 қаулысы	67 бет;
5. «Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» ҚРҰБ Басқармасының №254 қаулысы	94 бет;
6. «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Айырбастау пункттері арқылы жүргізілетін операциялар бойынша шетел валютасын теңгеге сатып алу бағамының сату бағамынан ауытқу шектерін белгілеу ережесін бекіту туралы» 2009 жылғы 24 тамыздағы № 78 қаулысына өзгерістер енгізу және айырбастау пункттері арқылы жүргізілетін операциялар бойынша АҚШ долларын және еуроны теңгеге сатып алу бағамының сату бағамынан ауытқу шектерін белгілеу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 31 желтоқсандағы № 265 қаулысына өзгеріс енгізу туралы» ҚРҰБ Басқармасының №257 қаулысы	115 бет;
7. «Банкаралық ақша аударымдары жүйесінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту және «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен банктер, сондай-ақ банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар арасында корреспонденттік қатынастарды орнату қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 3 ақпандағы № 14 қаулысына өзгеріс енгізу туралы» ҚРҰБ Басқармасының №259 қаулысы	116 бет.

Басты оқиғалар

Базалық мөлшерлеме туралы

2016 жылғы 5 мамыр

Алматы қ.

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі базалық мөлшерлемені 15% мөлшерінде базалық мөлшерлеменің +/- 1 пайыздық тармағы болатын дәлізбен белгілеу туралы шешім қабылдады. Базалық мөлшерлеме туралы соңғы шешім қабылданған кезден (2016 жылғы 14 наурыз) бері баға тұрақтылығы мен қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету арасындағы тәуекелдер теңгерімі жақсарды, бұл жоғары пайыздық мөлшерлемелерге қолдау көрсетудің орындылығын төмендетеді. Ұлттық Банктің бағалауынша, инфляциялық күтулердің қысқаруы белгілері байқалды, қаржы нарығында теңгемен активтерге деген сенімнің қалпына келу үдерісі күшейді, сондай-ақ валюталық тәуекелдерді хеджирлеу жөніндегі нарықтық мөлшерлемелер төмендеді.

Соңғы үрдістер Ұлттық Банктің валюта нарығында өзгермелі айырбастау бағамының режимін сақтай отырып жүргізген саясатының әсерінен, сондай-ақ ақша нарығы мөлшерлемелерінің теңгемен активтердің тартымдылығына қолдау көрсетуге мүмкіндік беретін деңгейде тұрақтануы жағдайында қалыптасты.

2016 жылғы сәуірде инфляция жылдық көрсеткіш бойынша (2015 жылғы сәуірмен салыстырғанда) 16,3%-ды құрады. Жылдық инфляция жоғары күйінде қалды, бірақ оның 10,4% өсуіне негізгі үлес айырбастау бағамының өзгерістерінің ішкі бағаларға әсерін ауыстыру барынша едәуір болған 2015 жылғы үш айдың (қазаннан бастап желтоқсан аралығындағы) көрсеткіштері есебінен болды. Бағалау бойынша, қазіргі кезде саудаланатын тауарларға қатысты ауыстыру әсері іс жүзінде ақталды, бірақ реттелетін тарифтер мен бағаларды саудаланбайтын тауарларға қарай икемдеудің инерциялық процестері әлі аяқтала қойған жоқ. Соңғы үш айда айлық инфляцияның деңгейі маусымдылықты есептегенде жылдық инфляция бойынша 6-8% мөлшердегі нысаналы дәлізге сәйкес келетін шекте болды. Ұлттық Банктің сәуірде жүргізілген пікіртерімінің деректері бойынша халықтың инфляциялық күтулері де төмендеді. Бағаның өсу қарқынының жылдамдауын немесе оның алдағы 12 айда осы деңгейінде сақталуын күтетін респонденттердің үлесі 2016 жылғы қаңтардағы 61,6%-дан 2016 жылғы сәуірде 40,5%-ға дейін төмендеді.

Жиынтық сұраныс тарапынан инфляцияның көтерілу тәуекелдері мардымсыз деп бағаланады. Тұтынушылық сұраныс нақты жалақының төмендеуінен және бейімделген бюджет саясатынан төмендейді. Экономикалық белсенділік деңгейі шикізат секторындағы сыртқы сұраныстың әлсіздігінен және әлемнің қаржы және тауар нарықтарындағы ахуалдың өрбуі бойынша бұдан кейінгі сценарийлерге қатысты белгісіздіктерден төмен күйінде қалуда. Кредит ұсынысы жақын арадағы уақытта шектеулі болып қалады. 2016 жылдың соңындағы жылдық инфляция деңгейінің болжамы бұрынғыдай 6-8% дәлізінде қалады.

Салымшылардың жинақтың және жинақ ақшаның валютасын таңдау бойынша басымдық беруіндегі өзгерістер айырбастау бағамы бойынша күтулердің тұрақтануы аясында және ұлттық валютадағы қаржы құралдары кірістілігінің жоғарырақ болуы салдарынан орын алып отыр.

Халықтың қолма-қол АҚШ долларын сатып алу көлемі айтарлықтай қысқарды. 2016 жылғы ақпан-наурызда соңғы 10 жылда алғаш рет халықтың валютаны сатуы сатып алудан асып түсті. Ақпан-наурызда ұлттық валютада ашылған депозиттер көлемі 777,5 млрд. теңгеге немесе жалпы депозиттер көлемінің 4,8%-на ұлғайды.

Банктердің ұлттық валютадағы міндеттемелері үлесінің жоғары мөлшерлемелер есебінен біртіндеп ұлғаюы пайыздық шығыстардың өсуі есебінен қаржылық тұрақтылық

тәуекелдерін арттыруға әкеледі. Банктердің депозиттер мерзімі ақша нарығындағы операциялардың дюрациясынан әлдеқайда асып түсетін жағдайларда депозиттерге ұсынған үстеме қаржыландыру мүмкіндігі, ортамерзімді перспективада осы банктерге арналған жоғары қорландыру құнының сақталу тәуекелін тудырады.

2016 жылы базалық мөлшерлеме бойынша шешімдер Астана уақыты бойынша сағат 17:00-де мына күндері:

- 2016 жылғы 6 маусымда;
- 2016 жылғы 11 шілдеде;
- 2016 жылғы 15 тамызда;
- 2016 жылғы 3 қазанда;
- 2016 жылғы 14 қарашада жарияланатын болады.

Жариялау күндері Ұлттық Банктегі модельдеу және болжау жүйесі шеңберінде макроэкономикалық статистика жөніндегі деректерді алу және өңдеу мерзімдерімен айқындалады.

Қазақстан Республикасының 2016 жылғы 1-тоқсандағы төлем балансын алдын ала бағалау және теңгенің нақты айырбастау бағамы туралы

2016 жылғы 11 мамыр

Алматы қ.

1. ТӨЛЕМ БАЛАНСЫ

Алдын ала бағалау бойынша 2016 жылғы 1-тоқсанда **ағымдағы операциялар шотының** тапшылығы 2015 жылғы 1-тоқсандағы 125 млн. АҚШ долларына тең теріс сальдомен салыстырғанда (-) 0,9 млрд. АҚШ долларын құрады.

Мұнай бағасының құлдырауы жағдайларында (қаңтардың үшінші онкүндігінде Brent сұрыпты мұнайдың бағасы бір баррель үшін 27,8 долл. дейін түсті) тауарлардың **экспорты** 2016 жылғы 1-тоқсанда 2015 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 30,5%-ға төмендей отырып, 8,4 млрд. АҚШ долл. болды, бұл ретте мұнай және газ конденсаты экспортының құны 41,1%-ға қысқарды, ал қалған тауарлар бойынша экспорт 12,8%-ға қысқарды. 2015 жылғы 4-тоқсанға қатысты экспорт 16,7%-ға қысқарды.

Тауарлар **импорты** 2015 жылғы 1-тоқсанға қатысты 27,8%-ға қысқарып, 5,7 млрд. АҚШ долл. болды (2010 жылдан бастап тоқсан ішіндегі ең төмен көрсеткіш). Импорт көлемінің күрт тарылуы ең алдымен бағамның түзетілуі әсері есебінен орын алды. Тауарларды әкелудің төмендеуі өнімнің барлық түрі бойынша орын алды, ең көп төмендеу азық-түлікке жатпайтын тұтыну тауарларын және инвестициялық тауарларды әкелу бойынша орын алды.

Импорттың қысқару қарқындарын экспорттың төмендеуімен теңестіру 2014 жылдан бастап байқалған таза экспорт көрсеткішінің қысқаруын баяулатты – 2016 жылғы 1-тоқсанда **сауда балансының** профициті 2,7 млрд. АҚШ долл. болды, бұл 2015 жылғы 4-тоқсандағы көрсеткіштен 21,8%-ға жоғары (2015 жылғы 1-тоқсандағы көрсеткішке қарағанда 35,4%-ға төмендеу).

Алдын ала бағалау бойынша **қаржы шоты** бойынша капиталдың таза әкелінуі (Ұлттық Банктің резервтік активтерімен операцияларды қоспағанда) 2016 жылғы 1-тоқсанда 1,0 млрд. АҚШ долларын құрады (2015 жылғы 1-тоқсанда 2,6 млрд. АҚШ долл.) және негізінен портфельдік инвестициялар түрінде капиталдың әкетілуі аясында тікелей инвестициялардың әкелінуімен қамтамасыз етілді.

Тікелей шетелдік инвестициялар бойынша сыртқы міндеттемелер 2,4 млрд. АҚШ долларына, ең бастысы шетелдік инвесторлардың Қазақстан кәсіпорындарының капиталын ұлғайтуы, сондай-ақ кірістерді қайта инвестициялауы есебінен ұлғайды. Бұл ретте Қазақстан резиденттерінің шет елге тікелей инвестициялары түріндегі активтер 213 млн. АҚШ долларына азайды. Нәтижесінде **тікелей инвестициялардың** балансы бойынша капиталдың таза әкелінуі 2,6 млрд. АҚШ долл. (2015 жылғы 1-тоқсанда 1,4 млрд. АҚШ долл.) болды.

Портфельдік инвестициялар балансы бойынша капиталдың 2,2 млрд. АҚШ долларына тең таза әкетілуі (2015 жылғы 1-тоқсанда 0,8 млрд. АҚШ долл. тең таза әкеліну) негізінен Ұлттық қордың шетелдік активтерінің 1,7 млрд. АҚШ долларына өсуі есебінен қалыптасты.

2016 жылғы 1-тоқсанда **резервтік активтер** 1,1 млрд. АҚШ долларына жуық қысқарды. Шетел валютасындағы активтердің төмендеуі ең алдымен екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қаражатпен операцияларына және Ұлттық Банкпен валюталық своптарды өтеуге байланысты болды. Сонымен бірге, бағамды қайта бағалау және монетарлық алтын құнының өсуі, оның ішінде сатып алу есебінен өсуі халықаралық резервтердің төмендеуін теңестірді. Осылайша, 2016 жылғы 31 наурыздағы жағдай бойынша, халықаралық резервтер (Ұлттық қордың

активтерін есептегенде) 28,4 млрд. АҚШ долл. (2015 жылдың соңында 27,9 млрд. АҚШ долл.) бағаланды, бұл алдын ала деректер бойынша қазақстандық тауарлар мен көрсетілетін қызметтер импортының 7,9 айын қаржыландыруды қамтамасыз етеді.

2. НАҚТЫ АЙЫРБАСТАУ БАҒАМЫ

2016 жылғы бірінші тоқсанда теңге нақты көрсетуде 2,8%-ға әлсіреді (нақты тиімді айырбастау бағамы индексінің 34 елдің валюталарына қатысты өзгеруі), ал 2014 жылдың басы – 2016 жылғы наурыз аралығындағы кезеңде әлсіреу 27,6%-ды құрады.

2016 жылғы бірінші тоқсанда теңгенің Ресей рубліне қатысты (салыстырмалы бағалардың өзгеруіне түзетілген) әлсіреуі 2,5% болды, ал 2014 жылдың басынан бастап теңгенің нақты әлсіреуі 4,4% болды.

Негізгі сауда әріптестері валюталарының нақты айырбастау бағамдарының индекстерін өзгерту бойынша деректер кестеде келтірілген.

Теңгенің нақты айырбастау бағамы индексінің өзгеруі

	2016 жылғы қаңтар – наурыз	2014 жылғы қаңтар – 2016 жылғы наурыз
Ресей рубліне қатысты	2,5%-ға әлсіреу	4,4%-ға әлсіреу
АҚШ долларына қатысты	4,3%-ға әлсіреу	45,1%-ға әлсіреу
Еуроға қатысты	6,9%-ға әлсіреу	31,7%-ға әлсіреу
Қытай юаніне қатысты	3,9%-ға әлсіреу	42,4%-ға әлсіреу
Беларусь рубліне қатысты	2,9%-ға нығая	10,8%-ға әлсіреу
Қырғыз сомына қатысты	0,8%-ға әлсіреу	27,2%-ға әлсіреу

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

2016 жылғы 16 мамыр

Алматы қ.

1. 2016 жылғы сәуірдегі инфляция

Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің ресми деректері бойынша 2016 жылғы сәуірде инфляция 0,6% (2015 жылғы сәуірде – 0,1%) болды. Азық-түлік тауарлары 0,7%-ға (0,3%-ға өсу), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 0,8%-ға (0,2%-ға өсу) қымбаттады. Ақылы қызмет көрсету тарифтері 0,4%-ға (0,1%-ға төмендеу) өсті.

Азық-түлік тауарлары нарығында 2016 жылғы сәуірде көбінесе орамжапырақтың бағасы 34,1%-ға, жарма – 6,5%-ға, шай – 4,4%-ға, нан – 1,9%-ға, макарон өнімдері – 1,2%-ға өсті. Жұмыртқаның бағасы 3,4%-ға, картоп – 3,1%-ға төмендеді.

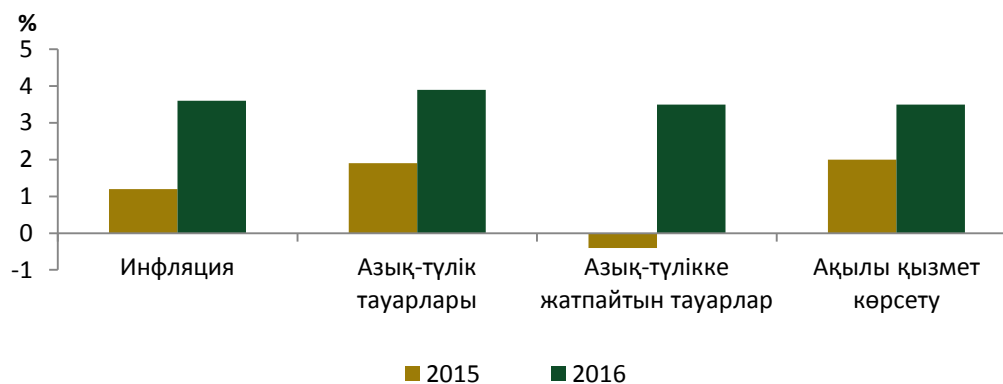
Азық-түлікке жатпайтын тауарлардың ішінде дәрі-дәрмектердің бағасы 1,9%-ға, бензин – 1,1%-ға, киім мен аяқ киім – 0,9%-ға, тұрмыстық үй заттары – 0,7%-ға өсті.

Ақылы қызметтер тобында тұрғын үй-коммуналдық қызметтердің ақысы 0,5%-ға өсті, оның ішінде қоқыс жинау тарифтері 4,7%-ға, суық су – 3,5%-ға, тұрғын үйді ұстау – 1,6%-ға көтерілді. Амбулаторлық қызметтер – 1,4%-ға, білім беру қызметі – 0,9%-ға қымбаттады.

2016 жылғы қаңтар-сәуірде инфляция 3,6% (2015 жылғы қаңтар-сәуірде – 1,2%) болды. Жылдың басынан бастап азық-түлік тауарларының бағасы 3,9%-ға (1,9%-ға өсу), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 3,5%-ға (0,4%-ға төмендеу), ақылы қызмет көрсету – 3,5%-ға (2,0%-ға өсу) өсті (1-график).

1-график

2015 және 2016 жылғы қаңтар-сәуірдегі инфляция және оның негізгі топтары

Инфляция жылдық көрсеткіш бойынша 2016 жылғы сәуірде 16,3% (2015 жылғы желтоқсанда – 13,6%) деңгейінде қалыптасты. Бұл ретте азық-түлік тауарларының бағасы 13,1%-ға (10,9%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 27,3%-ға (22,6%-ға) өсті. Ақылы қызмет көрсету бір жылда 9,7%-ға (8,1%-ға) қымбаттады.

2. 2016 жылғы сәуірдегі халықаралық резервтер (жедел деректер) мен ақша агрегаттары

Жедел деректер бойынша¹ 2016 жылғы сәуірде Ұлттық Банктің жалпы халықаралық резервтері 29,5 млрд. АҚШ долларына дейін 4,0%-ға (жыл басынан бері 5,9%-ға), Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері 28,6 млрд. АҚШ долларына дейін 4,1%-ға (жыл басынан бері 6,2%-ға) ұлғайды. 2016 жылғы сәуірде таза валюталық қорлар (ЕАВ) 3,8%-ға

¹ Бағалауға сыртқы басқарудағы активтер бойынша аудиттелмеген деректер қосылады

(жыл басынан бері 1,3%-ға төмендеу), алтындағы активтер 4,8%-ға(жыл басынан бері 25,3%-ға өсу) өсті.

	Ағымдағы бағалармен
Жалпы халықаралық резервтер, млн. долл.	29 531,8
Таза халықаралық резервтер, млн. долл.	28 639,7
оның ішінде:	
ЕАВ-мен таза активтер	19 150,4
Алтын	9 489,3
Ақша базасы, млрд. теңге	4 653,0
<i>Тар ақша базасы, млрд. теңге</i>	<i>4 237,8</i>
<i>ЕДБ-дің ҚРҰБ-тағы мерзімді депозиттері, млрд. теңге</i>	<i>369,9</i>
КЗТ/USD (кезең соңында)	327,66
Алтынның бағасы (USD-мен 1 трой унциясы үшін)	1 274,50

ЕАВ-мен таза активтер – бұл ЕАВ-дағы жалпы активтер мен міндеттемелер арасындағы айырма

Ішкі валюта нарығында валюта сатып алумен, банктердің шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтардың ұлғаюымен және Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына валютаның түсуімен қамтамасыз етілген халықаралық резервтердің өсімі банктермен валюталық-пайыздық операциялар бойынша жоспарлы түрде өтеумен, Ұлттық қордың активтерін толықтыру және Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету бойынша операциялармен ішінара бейтараптандырылды.

2016 жылғы сәуірде елдің халықаралық резервтері жедел деректер бойынша жалпы алғанда Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін (65,4 млрд. АҚШ доллары) қоса алғанда, 95,0 млрд. АҚШ долларына дейін 2,5%-ға (жыл басынан бері 3,9%-ға) ұлғайды.

2016 жылғы сәуірде ақша базасы 6,8%-ға (жыл басынан бері 2,1%-ға) тарылып, 4653,0 млрд. теңгені құрады. Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы 4237,8 млрд. теңгеге дейін 2,7%-ға (жыл басынан бері 9,3%-ға тарылу) кеңейді.

2016 жылғы наурызда ақша массасы 2,1%-ға (жыл басынан бері 3,4%-ға), 17787,7 млрд. теңгеге дейін ұлғайды, айналыстағы қолма-қол ақша 5,3%-ға (жыл басынан бері 5,3%-ға), 1302,8 млрд. теңгеге дейін өсті, банк жүйесіндегі депозиттер 1,8%-ға (жыл басынан бері 3,2%-ға), 16485,0 млрд. теңгеге дейін өсті. Ақша массасының құрылымында депозиттердің үлесі 2016 жылғы ақпандағы 92,9%-дан 2016 жылғы наурызда 92,7%-ға дейін шамалы қысқарды (2015 жылғы желтоқсанда – 92,8%).

3. 2016 жылғы сәуірдегі ақша және валюта нарықтары

2016 жылғы сәуірде автоматты РЕПО нарығындағы сауда-саттықтың жалпы көлемі 2016 жылғы наурызбен салыстырғанда 6,8%-ға ұлғайып, 5763,3 млрд. теңге болды. 1-күндік РЕПО операциялары бойынша орташа алынған мөлшерлеме өзгерген жоқ және Ұлттық Банктің пайыздық дәлізінің төменгі шегінде жылдық 15,0% деңгейінде сақталды.

Своп нарығындағы сауда-саттықтың жалпы көлемі 2016 жылғы наурызбен салыстырғанда 25,4%-ға ұлғайып, 1884,4 млрд. теңге болды. 1 күндік своп операциялары бойынша орташа алынған мөлшерлеме 2016 жылғы наурыздағы 12,9%-дан сәуірде 13,6%-ға дейін өсті.

2016 жылғы сәуірде теңгенің айырбастау бағамы бір АҚШ доллары үшін 327,66 – 345,52 теңге аралығында өзгерді. 2016 жылғы сәуірдің соңында теңгенің АҚШ долларына қатысты биржалық бағамы бір ай ішінде 4,6%-ға нығайып (жыл басынан бері 3,6%-ға), бір АҚШ доллары үшін 327,66 теңге болды.

Қазақстан қор биржасында KZT/USD валюталық жұбы бойынша биржалық операциялар көлемі 2016 жылғы наурызбен салыстырғанда 6,8%-ға төмендеп, 2,8 млрд. АҚШ долларын құрады. Биржадан тыс валюта нарығында KZT/USD валюталық жұбы бойынша операциялар көлемі 7,5 млрд. АҚШ доллары болды. 2016 жылғы 1 сәуірден бастап банктердің T+n есептесу күні бар биржадан тыс операциялары бойынша есептілікті жинақтайды (бұдан бұрын Ұлттық Банктің ресми статистикасында тек T+0 күнбе-күн есептесу күні бар мәмілелер ғана есепке алынатын). Деректерді толық жинаудың ұлғаюы банктердің биржадан тыс нарықтағы операцияларының 2016 жылғы сәуірде алдыңғы айлармен салыстырғанда 11,3 есе өсуі арқылы түсіндіріледі. Биржадан тыс нарықтағы операциялардың айтарлықтай көлемі (бағалау бойынша 90%-дан астам) басым түрде қарсы валюталық мәмілелерді жасау (сатып алу-сату) арқылы жекелеген банктердің өздерінің шетелдік бас компанияларынан валюталық тәуекелдерді хеджирлеуіне байланысты. Бұл операциялар шетел валютасының ішкі валюта нарығындағы сұранысы немесе ұсынысының көлеміне әсер етпей, банк тобының ішінде жүргізіледі.

2016 жылғы сәуірде Ұлттық Банк ішкі валюта нарығында шетел валютасын сатып алу түрінде өктемдік жүргізді, оның көлемі 830,9 млн. АҚШ долл. болды. Ұлттық Банктің валюта нарығына қатысу үлесі 2016 жылғы наурызбен салыстырғанда төмендеді және 30,1% болды. Осы операцияларды жүргізуге шетел валютасына ұсыныстың оның сұранысынан артуы себепші болды. Нарықтағы сұраныс пен ұсыныс арақатынасының өзгеруі теңгелік құралдардың өсуіне және халықтың валюталық басымдықтарының жылжуына байланысты.

4. 2016 жылғы сәуірдегі мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы

2016 жылғы сәуірде Қаржы министрлігі мемлекеттік бағалы қағаздарды орналастыру бойынша аукцион өткізбеді. Қаржы министрлігінің айналыстағы мемлекеттік бағалы қағаздарының көлемі 2016 жылғы сәуірдің соңында 2016 жылғы наурыз айымен салыстырғанда өзгерген жоқ және 5652,3 млрд. теңгені құрады.

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқаш мерзімді ноттары.

Ұлттық Банктің ноттары эмиссиясының көлемі 2016 жылғы сәуірде 3 358,7 млрд. теңгені құрады. Бұл ретте 7 күндік ноттарды орналастыру бойынша 20 аукцион және 1 айлық ноттарды орналастыру бойынша 6 аукцион өткізілді. Орналастырылған ноттар бойынша тиімді кірістілік 19,6% болды. 2016 жылғы сәуір айының соңында айналыстағы ноттар көлемі 1 129,4 млрд. теңгені құрады.

5.2016 жылғы наурыздың соңындағы жағдай бойынша депозит нарығы

Резиденттердің депозит ұйымдарындағы депозиттерінің көлемі бір айда 1,8%-ға (жыл басынан бері өсу 3,2%) ұлғайып, 2016 жылғы наурыздың соңында 16 485,0 млрд. теңгені құрады. Заңды тұлғалардың депозиттері 9 617,7 млрд. теңгеге дейін 3,8%-ға (жыл басынан бері 4,8%-ға) өсті, жеке тұлғалардың депозиттері 6 867,2 млрд. теңгеге дейін 0,8%-ға төмендеді (жыл басынан бері 1,1%-ға өсті).

2016 жылғы наурыздың соңындағы жағдай бойынша ұлттық валютадағы депозиттердің көлемі 6037,1 млрд. теңге (бір айдағы өсу 14,8%, жыл басынан бері өсу 21,9%), шетел валютасындағы – 10 447,9 млрд. теңге (бір айдағы төмендеу 4,4%, жыл басынан бері төмендеу 5,2%) болды. Теңгедегі депозиттердің үлес салмағы бір айда 32,5%-дан 36,6%-ға дейін (жыл басында –31,0%) ұлғайды.

Мерзімді депозиттер 2016 жылғы наурызда 1,7%-ға төмендеп, 11 801,7 млрд. теңгені құрады (жыл басынан бері өсу 0,3%). Мерзімді депозиттер құрамында ұлттық валютамен

салымдар 3 752,4 млрд. теңгені (өсу бір айда 11,8%, жыл басынан бері 18,9%), шетел валютасымен – 8 049,3 млрд. теңгені (төмендеу бір айда 6,9%, жыл басынан бері 6,5%) құрады.

2016 жылғы наурызда банктік емес заңды тұлғалардың ұлттық валютамен мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 14,0% (2015 жылғы желтоқсанда 20,1%), жеке тұлғалардың депозиттері бойынша 12,1% (8,5%) деңгейде қалыптасты.

6. 2016 жылғы наурыздың соңындағы жағдай бойынша кредит нарығы

Банктердің экономиканы кредиттеуінің көлемі 2016 жылғы наурыздың соңында бір ай ішінде 0,4%-ға (жыл басынан бері 1,5%-ға төмендеу) төмендеп, 12 486,5 млрд. теңге болды.

Ұлттық валютамен кредиттер көлемі 8 109,0 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға төмендеді (жыл басынан бері 3,5%-ға төмендеу), шетел валютасымен 4 377,6млрд. теңгеге дейін 0,3%-ға (жыл басынан бері 2,4%-ға өсті) өсті. Теңгемен кредиттердің үлес салмағы бір айда 65,2%-дан 64,9 %-ға дейін төмендеді (2015 жылғы желтоқсанда 66,3%).

2016 жылғы наурыздың соңында ұзақмерзімді кредиттеу 10 298,1 млрд. теңге, қысқамерзімді – 2 188,4 млрд. теңге болды.

Заңды тұлғаларға кредиттер көлемі 2016 жылғы наурыздың соңында 8 491,5 млрд. теңгеге дейін 0,2%-ға ұлғайды (жыл басынан бері 0,2%-ға төмендеу), жеке тұлғаларға 3 995,0 млрд. теңгеге дейін 1,6%-ға азайды (жыл басынан бері 4,0%-ға төмендеу). Жеке тұлғаларға кредиттердің үлес салмағы бір айда 32,4%-дан 32,0%-ға дейін төмендеді (жыл басында – 32,9%).

Шағын кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу 2016 жылғы наурызда 2 490,0 млрд. теңгеге дейін 6,6%-ға ұлғайды (экономикадағы кредиттердің жалпы көлемінен 19,9%).

Салалар бойынша банктердің экономикаға кредиттерінің барынша айтарлықтай сомасы сауда (жалпы көлемдегі үлесі – 20,7%), өнеркәсіп (13,5%), құрылыс (8,0%), ауыл шаруашылығы (5,8%) және көлік (5,0%) сияқты салаларға тиесілі.

2016 жылғы наурызда банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютамен берілген кредиттер бойынша сыйақының орташа алынған мөлшерлемесі 18,0% (2015 жылғы желтоқсанда 16,0%), жеке тұлғаларға 18,3% (17,3%) болды.

Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан бөлінген қаражаттың жұмсалуды бақылау туралы

2016 жылғы 18 мамыр

Алматы қ.

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінде Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан бөлінген қаражаттың жұмсалуды бақылау жөніндегі комиссияның (бұдан әрі – Комиссия) кезекті отырысы өтті.

Отырысқа «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ, «Даму» КДҚ» АҚ, «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ, «Бәйтерек девелопмент» АҚ және «Қазақстан ипотекалық компаниясы» ИҰ» АҚ басшылары қатысты. Комиссияның отырысында бөлінген қаражатты игеру, мониторингі мен бақылау бойынша ағымдағы мәселелер талқыланды.

Отырыс барысында «Даму» КДҚ» АҚ-тың босатылатын қаражатты қайтару және оны кейіннен қайталама пайдалануға жіберу тетігі туралы ақпарат тыңдалды.

«Даму» КДҚ» АҚ-тың деректері бойынша, 2014 жылғы көктемде өңдеу өнеркәсібіндегі шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің (бұдан әрі – ШОКС) жобаларын қаржыландыру² үшін бөлінген қаражаттың қайталама игерілуі 2016 жылғы 1 сәуірдегі жағдай бойынша 25 млрд. 712 млн. теңгені құрады.

«Даму» КДҚ» АҚ-тың деректері бойынша, 2014 жылдың соңында өңдеу өнеркәсібіндегі шағын және орта кәсіпкерлік жобаларын қаржыландыру³ үшін бөлінген 50 млрд. теңге 2015 жылғы желтоқсанда игерілді.

Өз кезегінде, «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-тың деректері бойынша 2014 жылдың соңында өңдеу өнеркәсібіндегі ірі кәсіпкерлік жобаларын қаржыландыру үшін бөлінген 50 млрд. теңгеден 41 млрд. 575 млн. теңге сомаға немесе бөлінген қаражаттың жалпы көлемінің 83%-ына 32 жоба іс жүзінде қаржыландырылды.

«Даму» КДҚ» АҚ-тың деректері бойынша 2015 жылы өңдеу өнеркәсібіндегі ШОКС жобаларын қаржыландыру⁴ үшін бөлінген 50 млрд. теңге 2016 жылғы наурызда игерілді.

«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-тың деректері бойынша 2015 жылы өңдеу өнеркәсібіндегі ірі кәсіпкерлік жобаларын қаржыландыру үшін бөлінген 50 млрд. теңгеден 40 млрд. 758 млн. теңге сомаға немесе бөлінген қаражаттың жалпы көлемінің 82%-ына 43 жоба іс жүзінде қаржыландырылды.

Сонымен бірге «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-тың деректері бойынша 2014 жылы ИИДМБ-2 жобаларын қаржыландыру үшін бөлінген 50 млрд. теңгеден 2016 жылғы 22 сәуірдегі жағдай бойынша 49 млрд. 743 млн. теңге сомаға немесе бөлінген қаражаттың жалпы көлемінің 99,5%-ына 5 жоба («Проммашкомплект» ЖШС, «ҚазАзот» ЖШС,

² «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің өңдеу өнеркәсібіндегі шағын және орта кәсіпкерлік жобаларын қаржыландыруды қамтамасыз ету жөніндегі бірлескен іс-қимыл жоспарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 14 сәуірдегі № 354 қаулысы

³ «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің өңдеу өнеркәсібінде кәсіпкерлік субъектілерін қаржыландыруды қамтамасыз ету жөніндегі бірлескен іс-қимыл жоспарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 5 желтоқсандағы № 1276 қаулысы

⁴ «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің 2015 жылы өңдеу өнеркәсібінде кәсіпкерлік субъектілерін қаржыландыруды қамтамасыз ету жөніндегі бірлескен іс-қимыл жоспарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 11 наурыздағы № 124 қаулысы

«ҚазТрансГаз Аймақ» ЖШС, «Ақтөбе рельс-бөрене зауыты» ЖШС, «АЛТЕЛ» АҚ) іс жүзінде қаржыландырылды.

«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-тың деректері бойынша 2015 және 2016 жылдары жеке тұлғаларды - отандық жеңіл автокөлік сатып алушыларды кредиттеу үшін бөлінген 26 млрд. теңгеден 2016 жылғы 22 сәуірдегі жағдай бойынша 19 млрд. 375 млн. теңге сомаға немесе бөлінген қаражаттың жалпы көлемінің 75%-ына 5745 жеке тұлға іс жүзінде қаржыландырылды.

Бұдан басқа, «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-тың деректері бойынша 2015 жылы отандық экспортерлерді қаржыландыру үшін бөлінген 50 млрд. теңге мөлшеріндегі қаражат 2016 жылғы наурызда игерілді. 2016 жылғы ақпанда отандық экспортерлерді қаржыландыруға қосымша 15 млрд. теңге бөлінді.

	Жыл	Қаржыландыру мақсаты	Бөлінді (млрд. теңге)	Пайдаланылды (млрд. теңге)	Пайдалану %
«ҚДБ» АҚ	2014	Өңдеу өнеркәсібінде ірі кәсіпкерлік жобаларын қаржыландыру	50	41,575	83%
	2014	ИИДМБ-2 жобаларын қаржыландыру	50	49,743	99,5 %
	2015	Өңдеу өнеркәсібінде ірі кәсіпкерлік жобаларын қаржыландыру	50	40,758	82%
	2015	Жеке тұлғаларды – отандық жеңіл автокөлік сатып алушыларды кредиттеу	26	19,375	75%
	2015	Отандық экспортерлерді қаржыландыру	65	50	77
«ДАМУ» ҚДК» АҚ	2014	Өңдеу өнеркәсібінде шағын және орта кәсіпкерлік жобаларын қаржыландыру	50	50	100%
	2015	Өңдеу өнеркәсібінде шағын және орта кәсіпкерлік жобаларын қаржыландыру	50	50	100%

Анықтама үшін

Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан бөлінген қаражаттың жұмсалуды бақылау жөніндегі комиссия 2014 жылғы 18 сәуірде Мемлекет басшысының өкіміне сәйкес құрылды.

Комиссия құрамына министрліктердің (ұлттық экономика, қаржы, мемлекеттік қызмет істері жөніндегі), құқық қорғау органдарының (Бас прокуратураның, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің), Есеп комитетінің, Ұлттық кәсіпкерлер палатасының, Қазақстан қаржыгерлері қауымдастығының басшылары, сондай-ақ ҚР Президентінің көмекшісі, Парламент депутаттары және «Самұрық-Қазына» АҚ-тың өкілі кіреді. Комиссияға Ұлттық Банк Төрағасы Д.Т. Ақышев басшылық жасайды.

Комиссияның негізгі міндеті Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан бөлінген қаражаттың нысаналы, заңды және тиімді пайдаланылуына бақылауды жүзеге асыру болып табылады.

«Көркем гимнастика. Олимпиада ойындары 2016» ескерткіш монеталарын айналысқа шығару туралы

2016 жылғы 24 мамыр

Алматы қаласы

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі 2016 жылғы 24 мамырда бастап «proof» сапасымен номиналы 100 теңгелік «Көркем гимнастика. Олимпиада ойындары 2016» ескерткіш күміс монетасын айналысқа шығару туралы хабарлайды.

Монетаның бет жағында (аверсінде) төменгі бөлігінде стадионның стильдендірілген бейнесінің қоршауында Қазақстан Республикасының елтаңбасы, монета дайындалған металды, оның сынамын және массасын білдіретін «Ag 925 20 g» деген жазба және соғылған жылын білдіретін «2016» деген жазу бейнеленген. Сол бөлігінде монетаның номиналын білдіретін «100 TENGE» деген жазу, жоғары бөлігінде Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің логотипі бар. Айналысқа мемлекеттік тілде «ҚАЗАҚСТАН ҰЛТТЫҚ БАНКІ» деген ойылған жазба орналасқан.

Монетаның сырт жағында (реверсінде) орталық бөлігінде түрлі түсті стильдендірілген лентаның аясында көркем гимнастика бойынша сайыс сәтіндегі спортшы қыз, екі шоқпар таяқ және Олимпиада ойындарын өткізу жылын білдіретін «2016» деген сан бейнеленген. Айналысқа ағылшын тілінде «OLYMPIC GAMES» деген ойылған жазба орналасқан.

Монетаның бет және сырт жақтарындағы бейнелер мен жазбалар бедерленген. Айналысқа шығынқы жиек жүргізілген.

Қыры (гурты) бедерлі.

Монета 925 сынамды күмістен жасалған, массасы – 20 грамм, диаметрі – 37 мм, дайындау сапасы – «proof», ең көп таралымы – 3 мың дана.

Номиналдық құны 100 теңгелік ескерткіш монеталар Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында көрсетілген құнымен төлемнің барлық түрлері бойынша, сондай-ақ банк шоттарына есептеу үшін және аударым жасау үшін қабылдануға міндетті, Қазақстан Республикасының барлық банктерінде шектеусіз ұсақталады және айырбасталады.

Монеталар дизайны Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 25 қыркүйектегі № 1193 Жарлығымен бекітілген Қазақстан теңгесі – ұлттық валюта банкноттары мен монеталары дизайнының тұжырымдамасына сәйкес әзірленген.

«Proof» сапасымен жасалған ескерткіш күміс монеталар коллекциялық құны бойынша сатуға арналған. Олар кәдесыйлық ораумен шығарылады және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің мемлекеттік, орыс және ағылшын тілдеріндегі нөмірлік сапа сертификатымен жабдықталған.

Монетаны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің барлық филиалдарында, сондай-ақ ҚРҰБ-ның www.nationalbank.kz сайтының «Ұлттық валюта» парақшасындағы интернет-дүкен арқылы сатып алуға болады. Алматы қаласында мына мекенжай бойынша сатып алуға болады: Панфилов көшесі, 98. Анықтама үшін телефоны: +7 (727) 2738 398.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

ҰЛТТЫҚ БАНКІ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ҚАУЛЫСЫ

Алматы қ.

2015 жылғы 19 желтоқсан

№ 251

Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберумен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидаларын, сондай-ақ Исламдық бағалы қағаздардың шығарылымы перспектісіне қойылатын талаптарды бекіту туралы

«Бағалы қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы
ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:

1. Мыналар:

1) осы қаулыға 1-қосымшаға сәйкес Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберу мен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидалары;

2) осы қаулыға 2-қосымшаға сәйкес Исламдық бағалы қағаздардың шығарылымы перспектісіне қойылатын талаптар бекітілсін.

2. Осы қаулыға 3-қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің күші жойылды деп танылсын.

3. Бағалы қағаздар нарығының субъектілерін қадағалау департаменті (Хаджиева М.Ж.) заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) Құқықтық қамтамасыз ету департаментімен (Досмұхамбетов Н.М.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;

3) осы қаулы ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми интернет-ресурсына орналастыруды қамтамасыз етсін.

4. Халықаралық қатынастар және жұртшылықпен байланыс департаменті (Қазыбаев А.Қ.) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспасөз басылымдарында ресми жариялауға жіберуді қамтамасыз етсін.

5. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары О.А. Смоляковқа жүктелсін.

6. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

**Қазақстан Республикасының күші жойылды деп танылатын
нормативтік құқықтық актілерінің тізбесі**

1. «Ислам бағалы қағаздары шығарылымын мемлекеттік тіркеу, ислам бағалы қағаздарын орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау, сондай-ақ ислам бағалы қағаздарына ұлттық сәйкестендіру нөмірлерін беру жөніндегі ережені бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының 2009 жылғы 27 наурыздағы № 57 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 5669 тіркелген).

2. «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне сәйкестендіру нөмірлері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының 2010 жылғы 29 наурыздағы № 50 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6219 тіркелген, 2010 жылғы 26 тамызда Қазақстан Республикасының орталық атқарушы және өзге де орталық мемлекеттік органдарының актілер жинағында № 14, 2010 жылғы 3 қарашада «Егемен Қазақстан» газетінде № 456 (26299) жарияланған) бекітілген Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне сәйкестендіру нөмірлері бойынша енгізілетін өзгерістер мен толықтырулар тізбесінің 26-тармағы.

3. «Эмиссиялық бағалы қағаздар шығарылымын тіркеу, сондай-ақ орналастыру, айналысқа жіберу және жою мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының 2012 жылғы 24 ақпандағы № 77 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7535 тіркелген, 2012 жылғы 5 қыркүйекте «Егемен Қазақстан» газетінде № 582-587 (27660) жарияланған) бекітілген Эмиссиялық бағалы қағаздар шығарылымын тіркеу, сондай-ақ орналастыру, айналысқа жіберу және жою мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне енгізілетін өзгерістер мен толықтырулардың 3-тармағы.

4. «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2013 жылғы 26 сәуірдегі № 110 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8505 тіркелген, 2013 жылғы 6 тамызда «Заң газеті» газетінде № 115 (2316) жарияланған) бекітілген Өзгерістер енгізілетін Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілері тізбесінің 23-тармағы.

5. «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау мен қадағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 16 шілдедегі № 109 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9712 тіркелген, 2014 жылғы 28 қазанда «Заң газеті» газетінде № 162 (2556) жарияланған) бекітілген Қазақстан Республикасының қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау мен қадағалау мәселелері бойынша

өзгерістер мен толықтырулар енгізілетін нормативтік құқықтық актілері тізбесінің 8-тармағы.

Қазақстан Республикасы
Ұлттық Банкі Басқармасының
2015 жылғы 19 желтоқсандағы
№ 251 қаулысына
1-қосымша

Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберу мен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидалары

1. Осы Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберу мен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидалары (бұдан әрі - Қағидалар) «Бағалы қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 3, 8, 24 және 32-3-баптарына (бұдан әрі - БҚР туралы заң) сәйкес әзірленді және исламдық бағалы қағаздарды (исламдық жалдау сертификаттары мен исламдық қатысу сертификаттарын) шығару, айналысқа жіберу мен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, оның ішінде исламдық бағалы қағаздарға ұлттық сәйкестендіру нөмірін беру, сондай-ақ орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою талаптарымен тәртібін айқындайды.

2. Эмитент исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын мемлекеттік тіркеу үшін бағалы қағаздар нарығын реттеуді, бақылау мен қадағалауды жүзеге асыратын уәкілетті органға (бұдан әрі - уәкілетті орган) мынадай құжаттарды ұсынады:

1) исламдық бағалы қағаздың түрі көрсетіле отырып, еркін нысанда жазылған өтініш;

2) исламдық бағалы қағаздарды шығару, орналастыру, айналысқа жіберу және өтеу, эмитент исламдық бағалы қағаздарды орналастыру нәтижесінде алған қаражатты пайдалану тәртібі, исламдық бағалы қағаздар шығарылымының көлемі, саны мен түрі, исламдық бағалы қағаздардың номиналды құны, исламдық бағалы қағаздардың айналыс мерзімі, исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылардың құқықтары, сондай-ақ эмитент қабылдайтын міндеттемелер (шектеулер) туралы мәліметтер қамтылатын эмитент органының исламдық бағалы қағаздардың шығарылымы туралы шешімінің көшірмесі;

3) исламдық қаржыландыру қағидаттары жөніндегі кеңеспен келісілген екі данадағы исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісі;

4) эмитент пен оригинатор жарғыларының көшірмелері;

5) эмитент пен оригинатордың арасында жасалған, оригинатордың Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнамасымен және исламдық қатысу сертификаттарын сатып алу немесе мерзімінен бұрын өтеу, сондай-ақ исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісінде белгіленген жағдайларда эмитенттен мүлікті сатып алу жөніндегі міндеттемелерді қосқандағы исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісінде белгіленген міндеттемелерді орындау талаптары айқындалатын шарттың көшірмесі;

6) бөлінген активтерді құрайтын мүлікті сенімгерлікпен басқару шартының көшірмесі (мүлікті сенімгерлікпен басқаруға берген кезде).

3. Эмитент исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын мемлекеттік тіркеу үшін ұсынған құжаттар Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес келген жағдайда, уәкілетті орган:

1) исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын тіркейді және эмитентке осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын мемлекеттік тіркеу туралы куәлікті береді;

2) уәкілетті органның оның мемлекеттік тіркелгендігі туралы белгісі бар исламдық бағалы қағаздар шығарылымы проспектісінің бір данасын эмитентке қайтарады.

4. Эмитент исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу мақсатында уәкілетті органға мыналарды ұсынады:

1) еркін нысанда жазылған өтініш;

2) исламдық қаржыландыру қағидаттары жөніндегі кеңеспен келісілген, қағаз тасымалдағышта қазақ және орыс тілдерінде екі данада жасалған, бірінші басшы, бас бухгалтер қол қойған және эмитенттің мөр бедерімен (бар болса) расталған исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісіне өзгерістер мен толықтырулар. Екі дананың әрқайсысында қазақ және орыс тілдеріндегі исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісіне өзгерістер мен толықтырулар қамтылады;

3) қаржылық есептіліксіз PDF форматындағы электрондық тасымалдағышта оған енгізілетін өзгерістер мен толықтырулар (қазақ және орыс тілдерінде) қамтылатын исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісі;

4) исламдық қатысу сертификаттарының (исламдық қатысу сертификаттарын шығару кезінде) санын ұлғайту қажеттілігінің негіздемесі қамтылатын исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісіне өзгерістер мен толықтырулар енгізілген эмитент органы шешімінің көшірмесі;

5) эмитенттің атауы, оның орналасқан жері өзгерген жағдайда, сондай-ақ исламдық қатысу сертификаттарының саны ұлғайған кезде исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің түпнұсқасы;

6) исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу нәтижесінде исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылардың құқықтары бұзылмайтындығы туралы эмитенттің жазбаша міндеттемесі;

7) эмитенттің (оригинатордың) орналасқан жері өзгерген жағдайда - жарғының көшірмесі.

5. Эмитент исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу үшін ұсынған құжаттар Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес келген жағдайда, уәкілетті орган:

1) исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісіне өзгерістер мен толықтыруларды тіркейді және эмитенттің атауы, оның орналасқан жері өзгерген жағдайда, сондай-ақ исламдық қатысу сертификаттарының саны ұлғайған кезде исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын мемлекеттік тіркеу туралы куәлікті ауыстыруды жүзеге асырады;

2) уәкілетті органның олардың мемлекеттік тіркелгені туралы белгісі бар исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісіне өзгерістер мен толықтырулардың бір данасын эмитентке қайтарады.

6. Уәкілетті орган исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу үшін эмитент ұсынған құжаттарды осы Қағидалардың 4-тармағында көрсетілген құжаттарды беру күнінен бастап күнтізбелік он бес күн ішінде қарайды.

7. Эмитент исламдық бағалы қағаздарды орналастыру қорытындылары туралы есепті қарау үшін уәкілетті органға БҚР туралы заңның 23-бабының 1-тармағында белгіленген құжаттарды ұсынады. Исламдық бағалы қағаздарды орналастыру қорытындылары туралы есеп осы Қағидалардың 2-қосымшасына сәйкес нысан бойынша жасалады және қағаз тасымалдағышта екі данада және PDF форматында электрондық тасымалдағышта (қазақ және орыс тілдерінде) ұсынылады. Бұл ретте екі дананың әрқайсысында қазақ және орыс

тілдеріндегі исламдық бағалы қағаздарды орналастыру қорытындылары туралы есеп қамтылады.

8. Исламдық бағалы қағаздарды орналастырудың есептік кезеңі жүйелі алты ай болады.

Исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісінде белгіленген исламдық бағалы қағаздарды орналастыру басталған күн орналастырудың бірінші есепті кезеңінің басталу күні болып табылады.

Алдыңғы есепті кезеңнің аяқталған күнінен кейінгі күн келесі есепті кезеңнің басталу күні болып табылады.

Барлық исламдық бағалы қағаздарды эмитенттің жеке шотынан эмитенттің исламдық бағалы қағаздарын ұстаушылар тізілімдерінің жүйесінде тіркелген тұлғалардың жеке шоттарында жарияланған бағалы қағаздарды есепке алу үшін есептен шығару жөніндегі соңғы операцияны жүргізу күні не исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісінде белгіленген исламдық бағалы қағаздарды орналастыру мерзімінің аяқталған күні исламдық бағалы қағаздарды орналастыруды аяқтау күні болып табылады.

Эмитент исламдық бағалы қағаздарды орналастыру қорытындылары туралы есепті орналастырудың есепті кезеңі аяқталған соң бір ай ішінде ұсынады. Бір мезгілде тіркеушіге уәкілетті органға исламдық бағалы қағаздарды орналастыру қорытындылары туралы есепті ұсыну туралы хабарлама жіберіледі.

9. Эмитент исламдық бағалы қағаздарды өтеу қорытындылары туралы есепті қарау үшін уәкілетті органға мынадай құжаттарды ұсынады:

1) исламдық бағалы қағаздарды өтеу қорытындылары туралы есепті қарау жөніндегі өтініш;

2) есепті айдың соңындағы немесе исламдық бағалы қағаздарды өтеуді аяқтау күнгі жағдай бойынша эмитенттің және оригинатордың қаржылық есептілігі;

3) Қағидаларға 3-қосымшаға талаптарға сәйкес жасалған және ресімделген исламдық бағалы қағаздарды өтеу қорытындылары туралы есеп;

4) эмитенттің исламдық бағалы қағаздарын ұстаушылардың тізілімін жабу туралы тіркеушінің хабарламасы;

5) эмитенттің (оригинатордың) исламдық бағалы қағаздарды өтеу жөніндегі өз міндеттемелерін орындауын растайтын төлем агентінің немесе эмитенттің хабарламасы (төлем агентімен шарт болмаған жағдайда).

10. Эмитент исламдық бағалы қағаздарды өтеу қорытындылары туралы есепті исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісінде белгіленген өтеу мерзімі аяқталғаннан кейін бір ай ішінде ұсынады.

11. Уәкілетті орган исламдық бағалы қағаздарды өтеу қорытындылары туралы есепті уәкілетті органға құжаттарды беру күнінен бастап күнтізбелік он төрт күн ішінде қарайды.

12. Эмитент исламдық бағалы қағаздарды орналастыру (өтеу) қорытындылары туралы есепті қарау үшін ұсынған құжаттар Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес келген жағдайда, уәкілетті орган:

1) исламдық бағалы қағаздарды орналастыру (өтеу) қорытындылары туралы есепті бекітеді және эмитентке Қағидаларға 4-қосымшаға сәйкес нысан бойынша исламдық бағалы қағаздарды орналастыру (өтеу) қорытындылары туралы есептің бекітілгені туралы хабарлама жібереді;

2) уәкілетті органның оның бекітілгені туралы белгісі бар исламдық бағалы қағаздарды орналастыру немесе өтеу қорытындылары туралы есептің бір данасын эмитентке қайтарады.

13. Егер исламдық бағалы қағаздарды орналастырудың есепті кезеңі басталған күннен бастап алты ай ішінде бір де бір исламдық бағалы қағазды орналастырмаған жағдайда, эмитент уәкілетті органға мыналарды ұсынады:

1) осы кезеңде исламдық бағалы қағаздарды орналастыру жүзеге асырылмағаны туралы мәліметтер қамтылатын жазбаша хабарлама;

2) исламдық бағалы қағаздарды орналастырудың есепті кезеңі аяқталған күнгі жарияланған бағалы қағаздарды есепке алу үшін эмитенттің жеке шотының жай-күйі туралы тіркеуші берген анықтаманың көшірмесі.

14. Уәкілетті орган эмитенттің құжаттары Қағидаларда белгіленген исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын мемлекеттік тіркеуге құжаттарды ұсынудың талаптары мен тәртібіне сәйкес келген жағдайда болжанып отырған шығарылымның исламдық бағалы қағаздарына ұлттық сәйкестендіру нөмірін береді.

15. Уәкілетті органның жауапты қызметкері:

1) Қағидаларға сәйкес ұлттық сәйкестендіру нөмірін ретке келтіреді;

2) айналыста бар исламдық бағалы қағаздардың шығарылымына ұқсас ұлттық сәйкестендіру нөмірлерінің болмауын тексереді;

3) ұлттық сәйкестендіру нөмірін береді;

4) ұлттық сәйкестендіру нөмірі берілген исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын мемлекеттік тіркеу туралы куәлікті қоса бере отырып, эмитентті ұлттық сәйкестендіру нөмірі берілгендігі туралы жазбаша хабардар етеді.

16. Исламдық бағалы қағаздарға ұлттық сәйкестендіру нөмірін беру үшін араб цифрлары мен латын алфавитінің қаріптері («I» және «O» қаріптерін қоспағанда) жазба (тақырыптық) пайдаланылады.

17. Ұлттық сәйкестендіру нөмірі қандай да бір тыныс белгісімен бөлінбеген қатарынан он екі символдарды (солдан оңға қарай есептегенде) құрайды және мынадай үш бөліктен тұрады:

1) бірінші және екінші позицияларда орналасқан символдар, заңнамаға сәйкес эмитенттің исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын шығарған елдің екі әріпті кодын білдіреді (Қазақстан Республикасы үшін «KZ» коды пайдаланылады);

2) үшінші, төртінші, бесінші, алтыншы, жетінші, сегізінші, тоғызыншы, оныншы және он бірінші позицияларда орналасқан символдар Қағидалардың 18, 19, 20, 21, 22 және 23-тармақтарына сәйкес есептелетін негізгі нөмір болып табылады;

3) он екінші позицияда орналасқан символ Қағидалардың 24-тармағына сәйкес есептелетін бақылаушы цифр болып табылады;

18. Үшінші позицияда орналасқан символ исламдық бағалы қағаздардың түрлерін білдіреді (исламдық жалдау сертификаттары үшін «3» символы пайдаланылады, ал исламдық қатысу сертификаттары үшін «4» символы пайдаланылады).

19. Төртінші позицияда орналасқан символ исламдық бағалы қағаздар эмитентінің мынадай ұйымдық-құқықтық нысанын білдіреді:

1) «С» символы - акционерлік қоғам;

2) «Р» символы - жауапкершілігі шектеулі серіктестік.

20. Исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын тіркеу кезінде бесінші позицияда орналасқан символ «0» цифрымен белгіленеді.

21. Алтыншы позицияда орналасқан символ исламдық бағалы қағаздардың айналыс мерзімінің мынадай өлшем бірлігін білдіреді (Қағидалардың 22-тармағының алтыншы бөлігінде белгіленген ерекшеліктер ескеріле отырып):

1) «Y» символы - жылдар;

2) «M» символы - айлар;

3) «W» символы - апталар;

4) «D» символы - күндер.

22. Жетінші және сегізінші позицияларда орналасқан символдар исламдық бағалы қағаздардың тиісті өлшем бірлігіндегі айналыс мерзімін білдіреді.

Егер айналыс мерзімі тиісті 10 өлшем бірлігінен кем болса, жетінші позицияда «0» (нөл) символы көрсетіледі.

Егер айналыс мерзімі өлшем бірлігінің бүтін емес саны болса, ол төмен тұрған өлшем бірліктеріне ауыстырылады. Бұл ретте айдың ұзақтығы 30 күнге тең деп алынады. Егер осылай аударым жасау нәтижесінде бөлшек сан немесе 99-дан асатын сан құралса, онда өлшем бірлігі өзгермейді, бүтін санға дейін дөңгелектенеді. Мысалы, 4,5 жыл 54 айға ауыстырылады ($4,5 \times 12 = 54$), 3,5 ай 4 айға ауыстырылады ($3,5 \times 30 = 105 > 99$).

Егер, қандай да бір өлшем бірліктеріндегі айналыс мерзімі мейлінше жоғары деңгейдегі өлшем бірлігінің бүтін санын құрайтын болса, ол жоғары тұрған өлшем бірлігіне ауыстырылады. Мысалы, 36 ай 3 жылға ауыстырылады.

Егер айналыс мерзімі тиісті 99 өлшем бірлігінен асатын болса, ол жоғары тұрған өлшем бірлігіне дөңгелектеніп, ауыстырылады. Бұл ретте айдың ұзақтығы 30 күнге тең деп алынады. Мысалы, 180 күн 6 айға ауыстырылады ($180: 30 = 6,00$), 115 күн төрт айға ауыстырылады ($115: 30 = 3,83$), 110 ай 9 жылға ауыстырылады ($110: 12 = 9,17$), 225 күн 8 айға ауыстырылады ($225: 30 = 7,5$).

Осы тармақтың үшінші, төртінші және бесінші бөліктеріне сәйкес исламдық бағалы қағаздардың айналыс мерзімінің өлшем бірліктерін өзгерту кезінде тиісінше алтыншы позицияда орналасқан символ өзгереді.

23. Тоғызыншы, оныншы және он бірінші позицияларда орналасқан символдар Эмиссиялық бағалы қағаздардың мемлекеттік тізіліміне енгізу кезінде берілген исламдық бағалы қағаздар шығарылымының нөмірін білдіреді.

24. Бақылау цифрі былайша есептеледі:

1) 1-адым - Қағидалардың 17, 18, 19, 20, 21, 22 және 23-тармақтарына сәйкес алғашқы он бір позиция толтырылады;

2) 2-адым - позицияларда орналасқан қаріптік символдар Қағидаларға 5-қосымшадағы қаріптік белгілерді сандарға ауыстыру кестесіне сәйкес сандармен ауыстырылады;

3) 3-адым - алынған сандық қатардың әрбір цифрі (оның оң шетінен бастағанда) тақ позициялардағы цифрлар үшін - «2», жұп позициялардағы цифрлар үшін - «1» коэффициентіне көбейтіледі;

4) 4-адым - 3-адымды орындау нәтижесінде алынған қатардың цифрлары қосылады;

5) 5-адым - егер 4-адымды орындау нәтижесінде алынған сома «0»-ге аяқталатын болса, онда бақылау цифрі «0» болады. Керісінше жағдайда 4-адымды орындау нәтижесінде алынған соманы шегеру нәтижесі осы сомадан асатын және он еселенгендердің барынша төменгісі болып табылатын қатарынан бақылау цифрі болып табылады.

25. Исламдық бағалы қағаздарға ұлттық сәйкестендіру нөмірін беру мысалы осы Қағидалардың 6-қосымшасында келтірілген.

26. Қағидаларға сәйкес эмитент (оригинатор) уәкілетті органға электронды және қағаз тасымалдағыштармен ұсынған құжаттар мазмұнының сәйкестігін қамтамасыз етеді.

27. Эмитент (оригинатор) уәкілетті органға ұсынған құжаттар көшірмесі бірінші басшының (не оның орнындағы адамның) қолымен және эмитенттің (оригинатордың) мөр бедерімен (бар болса) расталады.

Құжаттардың беттері көп болған жағдайда әрбір парақ не құжат расталады және әрбір парақ не құжат тігіледі және тігілген жиекке және ішінара қағазға желімделіп, қағаз пломбамен бекітіледі. Бірінші басшының (не оның орнындағы адамның) қолы және мөр бедері (бар болса) ішінара қағаз пломбаға, ішінара құжат парағына қойылуы тиіс.

28. Эмитент исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын жою үшін уәкілетті органға мынадай құжаттарды:

1) еркін нысанда жазылған өтініші;

2) исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын жою туралы шешімін қабылдаған эмитентінің органы шешімінің көшірмесі;

3) исламдық бағалы қағаздарды шығарылымын, уәкілетті органның тіркеу туралы белгісімен бағалы қағаздар шығарылымының проспектісін мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің түпнұсқалары;

4) егер осы шығарылымның ешбір исламдық бағалы қағазы орналастырылмаған осы шығарылымның барлық исламдық бағалы қағаздарды бағалы қағаздардың қайталама нарығында эмитент сатып алған жағдайда, жою туралы шешім қабылданған күніне исламдық бағалы қағаздары ұстаушылардың болмағаны туралы тіркеушінің хабарламасы;

5) олардың қолданылу өткен жағдайда осы шығарылымының барлық исламдық бағалы қағаздары бойынша талап ету құқығын сатып алуды растайтын құжатты ұсынады.

Қаржы ұйымдарын қайта құрылымдау рәсімдерін жүзеге асырған кезде эмитент осы тармақтың бірінші бөлігінің 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген құжаттарға қосымша, сот бекіткен қайта құрылымдау жоспарының көшірмелерін қоса бере отырып, эмитентті қайта құрылымдау жүргізу туралы сот шешімінің көшірмесін ұсынады.

Мәжбүрлеп тәртіппен таратылатын эмитенттің тарату комиссиясы осы тармақтың бірінші бөлігінің 1), 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген құжаттарға қосымша тарату процессінің аяқталуын растайтын құжаттарды (тарату балансының көшірмесін) ұсынады.

29. Қағидалардың 28-тармағының бірінші бөлігінің 3) тармақшасында атап өтілген құжаттар жоғалған жағдайда, эмитент уәкілетті органға бұқаралық ақпарат құралдарында (мерзімді баспасөз басылымы және интернет-ресурстарды қоса алғанда, бұқаралық ақпаратты таратудың басқа да нысаны) жарияланған жоғалған құжаттардың жарамсыздығы туралы хабарламаның көшірмесін ұсынады.

30. Эмитент уәкілетті органға исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын жоюға ұсынған құжаттар оларды алған күннен бастап күнтізбелік он төрт күн ішінде қаралады.

31. Эмитент исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын жоюға ұсынған құжаттардың Қазақстан Республикасының заңнамасының және Қағидалардың талаптарына сәйкес келген жағдайда, уәкілетті орган исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын жояды және эмитентке Қағидаларға 7-қосымшаға сәйкес нысан бойынша исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын жою жөніндегі куәлікті жібереді. Исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын жою жөніндегі қабылданған шешімді уәкілетті орган тіркеушіге және орталық депозитарийге жібереді.

32. Исламдық бағалы қағаздардың шығарылымы исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын жою жөніндегі хабарламада көрсетілген күннен бастап, бірақ уәкілетті орган исламдық бағалы қағаздардың шығарылымын жою жөніндегі шешімді қабылдаған күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірмей жойылады.

Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберу мен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидаларына
1-қосымша

Нысан

Исламдық бағалы қағаздар шығарылымын мемлекеттік тіркеу туралы куәлік

20__жылғы «__» _____ қаласы № _____

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

(тіркеу нөмірі және күні) тіркелген

(эмитенттің атауы және мекенжайы)

(исламдық бағалы қағаздардың түрі көрсетіледі)
шығарылымды мемлекеттік тіркеуге алды.

Шығарылым

(исламдық бағалы қағаздары саны цифрмен және жазбаша)
бөлінді әрі оларға ұлттық сәйкестендіру

нөмірі берілді.
Бір

(исламдық бағалы қағаздардың түрі және құны цифрмен және жазбаша)
номиналдық құны _____ теңге.

Шығарылымының

көлемі

(исламдық бағалы қағаздардың түрі көрсетіледі)

теңге

(шығарылатын исламдық бағалы қағаздардың жиынтық номиналды құны
цифрмен және жазбаша)

Шығарылым

нөмірімен

Эмиссиялық бағалы қағаздардың мемлекеттік тізіліміне енгізілді.

Шығарылым

туралы

қосымша

ақпарат:

Куәлікке қол қойған адамның тегі, аты, әкесінің
аты (бар болса) және лауазымы, қолы, мөрі

Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберу мен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидаларына
2-қосымша

Нысан

Исламдық бағалы қағаздарды орналастыру қорытындылары туралы ЕСЕП

1. Эмитенттің атауы және оның орналасқан жері.
2. Эмитентті және оригинаторды мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы мәліметтер. Осы тармақта эмитентті және оригинаторды мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы анықтаманың немесе куәліктің күні және нөмірі, сондай-ақ олардың мемлекеттік тіркеуін (қайта тіркеуін) жүзеге асырған органның атауы көрсетіледі.
3. Исламдық бағалы қағаздары шығарылымын мемлекеттік тіркеу күні және исламдық бағалы қағаздардың шығарылымы нөмірі.
4. Исламдық бағалы қағаздары туралы мәліметтер: жалпы саны, түрі, номиналдық құны.
5. Исламдық бағалы қағаздарды орналастыру туралы мәліметтер:
 - 1) исламдық бағалы қағаздарды орналастыру қорытындылары туралы алдыңғы есепті (есептерді) бекіту күні;
 - 2) есеп ұсынылатын кезеңдегі орналастырудың басталу күні және аяқталу күні;
 - 3) айналыс кезеңінің басталу күні және аяқталу күні;
 - 4) ұйымдастырылмаған бағалы қағаздар нарығындағы жазылу жолымен орналастырылған исламдық бағалы қағаздардың саны және тартылған ақша сомасы. Исламдық бағалы қағаздарды аукцион өткізу жолымен орналастырған жағдайда олардың өткен күнін және аукциондағы ең жоғарғы сату бағасын көрсету керек;
 - 5) бағалы қағаздардың ұйымдастырылған нарығында исламдық бағалы қағаздарды орналастыру туралы ақпарат (сауда-саттықты ұйымдастырушылар тізімінің санаты, исламдық бағалы қағаздарды орналастыру аяқталған күнге исламдық бағалы қағаздардың нарықтық құны, сауда-саттықтағы ең жоғарғы баға және бірінші және соңғы сауда-саттық күні, орналастырылған исламдық бағалы қағаздардың саны және тартылған ақша сомасы);
 - 6) есепті кезеңдегі орналастырылған исламдық бағалы қағаздардың және олардың орналастыру басталған күнінен бастап бұрын орналастырылған исламдық бағалы қағаздарды ескере отырып, барлығының саны;
 - 7) есепті кезең аяқталған күнге сатып алынған исламдық бағалы қағаздардың саны, сатып алу жөнінде шешім қабылданған күн, сондай-ақ эмитент немесе оригинатор оларды сатып алған кезде келген шығындар;
 - 8) исламдық бағалы қағаздар шығарылымының андеррайтерлері (эмиссиялық консорциумдар) туралы ақпарат. Осы тармақта мынадай ақпаратты көрсету керек:
бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушысының атауы, эмитентпен жасалған андеррайтер қызметін көрсету жөніндегі шарттың күні мен нөмірі, сондай-ақ эмиссиялық консорциум қатысушылары туралы;

андеррайтерлерге немесе орналастырудың басқа қатысушыларына, өкілдерге төленген (төленуі тиіс) орналастырудың жалпы көлемінің пайызға шаққандағы дисконт және комиссия, әрбір орналастырылған исламдық бағалы қағаздардың дисконты және комиссиясы көлемі туралы және шығыстар туралы басқа да мәліметтер;

андеррайтерлерді тартпай орналастырылған исламдық бағалы қағаздардың саны және орналастырудың одан әрі жоспарлары туралы;

9) меншік иелерінің санаттары бойынша исламдық бағалы қағаздардың меншік иелерінің саны туралы мәліметтер:

жоғарыда аталған әр санаттағы тұлғалардың меншігіне тиесілі исламдық бағалы қағаздардың санын және түрін көрсете отырып, зейнетақы қорлары, сақтандыру компаниялары, екінші деңгейдегі банктер, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар, брокер-дилерлер және өзге де меншік иелері;

10) орналастырылмаған исламдық бағалы қағаздардың саны;

11) тиісті шарттарды жасау күні мен нөмірі көрсетілген оригинатордың атауы мен орналасқан жері;

12) есепті кезеңнің аяқталу күніне уақытша бос ақшаны инвестициялаудан алынған ақша сомасы.

6. Бұқаралық ақпарат құралдарының атауы және исламдық бағалы қағаздар шығарылымы туралы ақпараттық хабар жарияланған күн.

7. Исламдық бағалы қағаздар бойынша кіріс төлеу туралы мәліметтер:

1) есепті кезең ішінде исламдық бағалы қағаздар бойынша исламдық бағалы қағаздарды ұстаушыларға төленген кіріс мөлшері;

2) исламдық бағалы қағаздар бойынша исламдық бағалы қағаздарды ұстаушыларға төлемнің кезеңділігі және мерзімі;

3) исламдық бағалы қағаздар бойынша кіріс төлеу кезіндегі есеп айырысу тәртібі (есеп айырысу нысаны: қолма-қол, қолма-қол жасалмайтын);

4) есепті кезең ішінде исламдық бағалы қағаздарды орналастырудан сатып алынған мүлік бойынша алынған кірістің жалпы сомасы;

5) эмитенттің бөлінген активтері құрамында резервтік қорды құру және одан әрі қалыптастыруға бағытталған ақша сомасы, сондай-ақ есепті кезеңдегі резервтік қордың қаражатын пайдалану туралы мәліметтер;

6) есепті кезең ішінде бөлінген активтерді сенімгерлік басқарушыға (оригинаторға) төленген комиссиялық сыйақы мөлшері;

7) есепті кезең ішінде эмитент пен оригинатор инвестициялық жоба бойынша (исламдық қатысу сертификаттарын шығару кезінде) алған ақша сомасы (эмитент және оригинатор үшін жеке көрсетіледі).

Есепке эмитенттің бірінші басшысы, бас бухгалтері немесе олардың орнындағы адамдар қол қояды және эмитенттің мөрінің бедерімен (бар болса) расталады. Есептің әрбір данасы орналастырылған исламдық бағалы қағаздардың саны туралы меншік иелерінің санаты бойынша бөлігінде тіркеуші берген анықтаманың көшірмесімен, есепті айдың соңындағы жағдай бойынша немесе исламдық бағалы қағаздарды орналастыру аяқталған күнгі қаржылық есеппен бірге тігіледі және тігістің түйініне және жартылай параққа желімделген қағаз пломбамен бекітіледі. Мөрдің бедері (бар болса) жартылай қағаз пломбаға, жартылай құжаттың парағына басылады және бірінші басшының немесе оның орнындағы адамның қолымен куәландырылады.

Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберу мен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидаларына
3-қосымша

Нысан

Исламдық бағалы қағаздарды өтеу қорытындылары туралы ЕСЕП

1. Эмитенттің және оригинатордың атауы.
 2. Эмитентті және оригинаторды мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы мәліметтер. Осы тармақта эмитентті және оригинаторды мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы анықтаманың немесе куәліктің күні және нөмірі, сондай-ақ олардың мемлекеттік тіркеуін (қайта тіркеуін) жүзеге асырған органның атауы көрсетіледі.
 3. Эмитенттің және оригинатордың орналасқан жері.
 4. Исламдық бағалы қағаздардың шығарылымы мемлекеттік тіркелген күн және шығарылым нөмірі.
 5. Исламдық бағалы қағаздарды орналастыру қорытындылары туралы есеп (есептер) бекітілген күн.
 6. Исламдық бағалы қағаздарды өтеу туралы мәліметтер:
 - 1) исламдық бағалы қағаздар өтелген күні;
 - 2) оригинатордың эмитентке мерзімінен бұрын өтеудің негіздемелерін және исламдық бағалы қағаздарды өтеу үшін аударған ақша сомасын көрсетіп, мерзімінен бұрын өтелген исламдық бағалы қағаздардың саны туралы мәліметтер;
 - 3) исламдық бағалы қағаздарды өтеу үшін резервтік қордан тартылған ақша сомасы.
 7. Исламдық бағалы қағаздар бойынша төленген кірістің жиынтық мөлшері және өтеу сомасы. Осы тармақта есеп айырысу толығымен келтіріледі.
- Исламдық бағалы қағаздарды өтеу қорытындылары туралы есеп есепті айдың соңындағы жағдай бойынша немесе исламдық бағалы қағаздарды өтеу аяқталған күнгі эмитенттің және оригинатордың қаржылық есеппен бірге қоса тігіледі, оған бірінші басшы, бас бухгалтер не олардың орындарындағы адамдар, исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылар өкілі атынан уәкілетті тұлға қол қояды және эмитенттің мөрінің бедерімен (бар болса) расталады.

Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберу мен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидаларына
4-қосымша

Нысан

Исламдық бағалы қағаздарды орналастыру (өтеу) қорытындылары туралы есепті бекіту туралы хабарлама

20__жылғы «__» _____ қаласы № _____

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

_____ (тіркеу нөмірі және күні)
тіркелген _____

_____ (эмитенттің атауы және мекенжайы)

_____ (исламдық бағалы қағаздардың түрі көрсетіледі)
орналастыру (өтеу) қорытындылары туралы есепті бекітті.
Шығарылым

_____ нөмірімен
Эмиссиялық бағалы қағаздардың мемлекеттік тізіліміне енгізілді.
Шығарылым _____ номиналдық
кұны _____ теңгеде
(номиналды құнының мөлшері цифрмен және жазбаша)

_____ (исламдық бағалы қағаздардың түрі, саны цифрмен және жазбаша)
бөлінді.

_____ жағдай бойынша
(исламдық бағалы қағаздарды орналастыру (өтеу) аяқталған күні, айы, жылы)
Орналастырылғандардың
(өтелгендердің) _____

орналастырылмағандардың _____

Шығарылым
ақпарат: _____

туралы

қосымша

Хабарламаға қол қойған адамның тегі, аты, әкесінің
аты (бар болса) және атқаратын лауазымы, қолы, мөрі

Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберу мен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидаларына
5-қосымша

Қаріптік белгілерді сандарға ауыстыру кестесі

A	0	F	15	L	0	2	R	5	2	W	0
B	1	C	16	M	1	2	S	6	2	X	1
C	2	H	17	N	2	2	T	7	2	Y	2
D	3	J	18	P	3	2	U	8	2	Z	3
E	4	K	19	Q	4	2	V	9	2		

Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберу мен өтеу және оларды мемлекеттік тіркеу, орналастыру және өтеу қорытындылары туралы есептерді қарау және исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою қағидаларына б-қосымша

Исламдық бағалы қағаздарға ұлттық сәйкестендіру нөмірін берудің мысалдары

Берілді (мысалдың шарты):

Акционерлік қоғам исламдық жалдау сертификаттары шығарылымын 4,5 жыл айналыс мерзімімен жүзеге асырады. Исламдық бағалы қағаздардың осы шығарылымы А58 нөмірімен Эмиссиялық бағалы қағаздардың мемлекеттік тізіліміне енгізілген.

1-қадам:

Позициялар нөмірі	Белгілер	Түсініктемелер
1-2	KZ	Эмитент елінің таңбалануы (осы Қағидалардың 18-тармағының 1) тармақшасы)
3	3	Исламдық бағалы қағаздар түрінің таңбалануы (осы Қағидалардың 19-тармағы)
4	C	Эмитент ұйымдық-құқықтық нысанының таңбалануы (осы Қағидалардың 20-тармағы және мысал шарты)
5	0	Исламдық бағалы қағаздар шығарылымын тіркеу кезінде бесінші позицияда орналасқан белгі «0» цифрымен таңбаланады (осы Қағидалардың 21-тармағы және мысал шарты)
6	M	Айналыс мерзімі өлшем бірлігінің таңбалануы: осы шығарылымдағы исламдық бағалы қағаздардың айналыс мерзімі жылдармен (4,5 жыл) өлшенеді. Алайда осы мерзім толық емес жыл санын беретіндіктен, ол төменде тұрған өлшем бірлігі - айларға ауыстырылады ($4,5 \times 12 = 54$). Аударым жасау кезінде 99-дан аспайтын бүтін сан пайда болғандықтан, өлшем бірлігін өзгертуге тура келеді (осы Қағидалардың 22 және 23-тармақтары және мысал шарты)
7-8	54	Исламдық бағалы қағаздардың айналыс мерзімін таңбалау (осы Қағидалардың 24-тармағы және мысал шарты)
9-11	A58	Исламдық бағалы қағаздар шығарылымының нөмірін таңбалау (осы Қағидалардың 25-тармағы және мысал шарты)

Нәтижесінде исламдық бағалы қағаздардың ұлттық сәйкестендіру нөмірі (он екінші позициядағы бақылау цифрынсыз) былайша көрініс береді:

К																			
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2-қадам:

Осы Қағидалардың 5-қосымшасына сәйкес қаріптік белгілерді сандармен ауыстыру:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3-қадам:

Сандық қатардан алынған цифрды (оның оң қанатынан бастап) «2» коэффициентке көбейту - тақ позициялардағы цифрлар үшін, «1» - жұп позициялардағы цифрлар үшін: сандық қатар (3-қадамның орындалу нәтижесі):

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

көбейту коэффициенттері:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

көбейту нәтижесі:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4-қадам:

3-қадамды орындау нәтижесінде алынған қатардың цифрын жинақтау:

$$1 + 1 + 8 + 3 + 6 + 3 + 2 + 2 + 0 + 2 + 2 + 5 + 8 + 1 + 0 + 5 + 1 + 6 = 56$$

4-қадамды орындау нәтижесінде алынған сома «0»-ге аяқтамайтындықтан, осы сомадан асатын сан анықталады және он еседен кем болып табылады. 56 сомасы үшін осындай сан 60 болып табылады.

Тиісінше бақылау цифры 4 (60 - 56) тең.

Осы исламдық бағалы қағаздар шығарылымының толық ұлттық сәйкестендіру нөмірі мынаған тең:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Исламдық бағалы қағаздарды
шығару, айналысқа жіберу мен өтеу
және оларды мемлекеттік тіркеу,
орналастыру және өтеу қорытындылары
туралы есептерді қарау және
исламдық бағалы қағаздар шығарылымының
күшін жою қағидаларына
7-қосымша

Нысан

Исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жою туралы куәлік

20 ____ жылғы « ____ » _____ № _____ қаласы

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

_____ (заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу (қайта тексеру) туралы
анықтама немесе куәлік берген органның атауы, берілген күні, айы, жылы
және нөмірі)

_____, (тіркелген (қайта тіркелген) заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу
(қайта тіркеу) туралы анықтамаға немесе куәлікке сәйкес
эмитенттің

_____ атауы және мекенжайы)
исламдық бағалы қағаздар шығарылымының күшін жойды.
Шығарылым

_____ тіркелген
(күні, айы, жылы)
және Эмиссиялық бағалы қағаздардың мемлекеттік тізіліміне

_____ нөмірімен енгізілген.
Шығарылым

_____ (санын цифрмен және жазбаша, түрі)
исламдық бағалы қағаздарына бөлінген.
Исламдық бағалы қағаздар шығарылымының

_____ күні (күні/айы/жылы)

байланысты күші жойылды.

Куәлікке қол қойған тұлғаның тегі, аты, әкесінің
аты (бар болса) және лауазымы, қолы, мөрі

Исламдық бағалы қағаздардың шығарылымы проспектісіне қойылатын талаптар

1. Осы Исламдық бағалы қағаздардың шығарылымы проспектісіне қойылатын талаптар (бұдан әрі - Талаптар) «Бағалы қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі - БҚР туралы заң) 9-бабына сәйкес әзірленген.

2. Исламдық бағалы қағаздар шығарылымы проспектісі Талаптардың қосымшасына сәйкес нысан бойынша қағаз тасымалдағышта және PDF форматында электрондық тасымалдағышта қазақ және орыс тілдерінде (эмитенттің қаржылық есептілігін қоспағанда) екі данада жасалады. Екі дананың әр қайсысында қазақ және орыс тілдеріндегі исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісі бар.

Исламдық бағалы қағаздар шығарылымы проспектісіндегі мәліметтер, исламдық бағалы қағаздар шығарылымын мемлекеттік тіркеу үшін құжаттарды берер алдындағы соңғы тоқсанның аяғындағы жағдай бойынша қаржылық есептілікке сәйкес көрсетілетін эмитенттің қаржылық жай-күйі туралы ақпаратты қоспағанда (Талаптардың қосымшасына сәйкес нысанда көрсетілген), уәкілетті органға құжаттарды ұсыну күнінің алдындағы айдың соңғы күніне келтіріледі.

3. Исламдық бағалы қағаздар шығарылымының ажырамас бөлігі болып табылады:

1) аудиторлық есептермен расталған соңғы екі қаржы жылының ішінде эмитенттің жылдық қаржылық есептілігінің көшірмелері, сондай-ақ аудиторлық есептердің және эмитенттің есеп саясатының көшірмелері (жаңадан құрылған эмитенттерін қоспағанда);

2) эмиссиялық бағалы қағаздар шығарылымын мемлекеттік тіркеуге құжаттарды беру алдындағы соңғы тоқсан аяғындағы жағдай бойынша эмитенттің қаржылық есептілігінің көшірмелері.

Ағымдағы жылғы 1 қаңтардан бастап 1 маусымға дейінгі кезеңде аяқталған қаржы жылы үшін қаржылық есептіліктің аудиторлық есебі болмаған жағдайда эмитент уәкілетті органға соңғы аяқталған қаржы жылының алдындағы екі жыл үшін қаржылық есептілікті және көрсетілген кезеңге қаржылық есептіліктің аудиторлық есебін ұсынады.

4. Исламдық бағалы қағаздарды шығару, айналысқа жіберу және өтеу талаптары исламдық бағалы қағаздардың шығарылымы проспектісінде белгіленеді.

5. Исламдық жалдау сертификаттарының шығарылымы проспектісіне енгізілетін өзгерістер мен толықтырулар алғашқы тіркелген исламдық жалдау сертификаттарының санын ұлғайту мүмкіндігін көздемейді.

Исламдық бағалы қағаздар шығарылымы проспектісі

1. Исламдық бағалы қағаздар шығарылымы проспектісінің бірінші бетінің парағында:
 - 1) құжаттың атауы: «Исламдық бағалы қағаздар шығарылымы проспектісі»;
 - 2) эмитенттің толық және қысқартылған атауы;
 - 3) тіркелген исламдық бағалы қағаздардың түрі және саны;
 - 4) исламдық қаржыландыру принциптері жөніндегі кеңестің атауын және келісу күнін көрсете отырып, исламдық қаржыландыру принциптері жөніндегі кеңеспен проспектіні келісу туралы мәліметтер;
 - 5) «Уәкілетті органның исламдық бағалы қағаздар шығарылымын мемлекеттік тіркеу проспектіде сипатталған исламдық бағалы қағаздарды сатып алуға қатысты инвесторларға қандай да бір ұсыным беруді білдірмейді. Исламдық бағалы қағаздар шығарылымын мемлекеттік тіркеуді жүзеге асыратын уәкілетті орган осы құжаттағы ақпараттың дәйектілігі үшін жауап бермейді. Исламдық бағалы қағаздар шығарылымы проспектісі Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес келуіне ғана қаралады. Эмитенттің лауазымды тұлғалары осы проспектідегі ақпараттың дәйектілігі үшін жауап береді және ондағы барлық ақпарат дәйекті болып табылатынын және эмитентке және оның исламдық бағалы қағаздарына қатысты инвесторларды жаңылыстырмайтынын растайды» деген жазба».
2. Исламдық бағалы қағаздар шығарылымы проспектісінің мәтіні мыналарды қамтиды:

1. Эмитент және оригинатор туралы жалпы мәліметтер:

1. Эмитенттің және оригинатордың атауы.
Осы тармақта эмитенттің және оригинатордың толық және қысқаша атауын көрсету қажет.
Егер эмитенттің және оригинатордың жарғыларында оның толық және қысқаша атауы шет тілінде көзделген болса, онда осындай атауды қосымша көрсету қажет.
Эмитенттің және оригинатордың атауы өзгерген жағдайда олардың осының алдындағы барлық толық және қысқарған атауларын, сондай-ақ олардың өзгертілген күнін көрсету керек.
2. Эмитентті және оригинаторды мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы мәліметтер.
Осы тармақта эмитентті және оригинаторды мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) туралы анықтамалардың немесе куәліктердің күнін және нөмірін, сондай-ақ оларды мемлекеттік тіркеуді (қайта тіркеуді) жүзеге асырған органның атауын көрсету қажет.
3. Эмитенттің және оригинатордың орналасқан жері, байланыс телефондарының және факсының нөмірлері, электрондық почтасының мекенжайы туралы ақпарат.
4. Эмитенттің және оригинатордың банктік деректемелері.
5. Эмитенттің және оригинатордың қызметінің түрлері.
6. Эмитентке және оригинаторға немесе олар шығарған бағалы қағаздарға халықаралық рейтингтік агенттіктері және (немесе) Қазақстан Республикасының рейтингтік агенттіктері берген рейтингтердің болуы туралы мәліметтер.

7. Эмитенттің және оригинатордың барлық филиалдары мен өкілдіктерінің атаулары, тіркелген күндері, орналасқан жерлері және почталық мекенжайлары.

8. Эмитенттің және оригинатордың соңғы аяқталған үш қаржы жылына қаржылық есептілігінің аудитін жүзеге асырған аудиторлық ұйымдардың (аудитордың тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)), олардың тиісті алқаларға (қауымдастықтарға, палаталарға) тиістілігін көрсете отырып, толық ресми атауы.

Проспектіні уәкілетті органға ұсыну алдындағы үш жыл ішінде тиісті қызметтер көрсету шарттары жасалған заң және қаржылық мәселелер бойынша кеңесшілердің, олардың тиісті алқаларға (қауымдастықтарға, палаталарға) тиістілігін көрсете отырып, толық ресми атауы.

Егер жоғарыда аталған тұлғалармен шартты бұзу орын алған жағдайда, оған қай тарап бастамашы болғаны туралы ақпаратты көрсете отырып, шарттың бұзылу себебі туралы ақпарат ұсынылуы тиіс.

9. Эмитенттің корпоративтік басқару кодексін қабылдаған күні (оны қабылдау эмитенттің жарғысында көзделген жағдайда).

2. Эмитенттің органдары

10. Эмитент органдарының құрылымы.

Осы тармақта эмитент органдарының құрылымы және олардың Қазақстан Республикасының заңнамасына, эмитенттің жарғысына және ішкі құжаттарына сәйкес құзыреті көрсетіледі.

11. Эмитенттің директорлар кеңесі (бақылау кеңесі).

Осы тармақта:

1) директорлар кеңесінің (бақылау кеңесінің) әрбір мүшелерінің, оның ішінде директорлар кеңесі (бақылау кеңесі) төрағасының тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), туған жылы және осы тұлғалардың эмитент лауазымына кірісу күні;

2) директорлар кеңесінің тәуелсіз мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), туған жылы және осы тұлғалардың лауазымдарына кірісу күні;

3) эмитенттің директорлар кеңесінің (бақылау кеңесінің) әрбір мүшелерінің хронологиялық тәртіппен соңғы үш жылда және қазіргі уақытта атқарған, оның ішінде қоса атқарған қызметтері;

4) эмитенттің директорлар кеңесінің (бақылау кеңесінің) әрбір мүшелерінің қатысу үлестерін көрсете отырып, эмитенттің және оның еншілес және тәуелді ұйымдарының жарғылық капиталына қатысуы (акциялары және (немесе) қатысу үлестері);

5) өткен екі жыл ішіндегі директорлар кеңесінің (бақылау кеңесінің) құрамындағы өзгеріс көрсетіледі.

12. Эмитенттің директорлар кеңесінің комитеттері (осындай болған кезде).

Осы тармақта эмитенттің директорлар кеңесі комитетінің (комитеттерінің) атауын (атауларын), оның (олардың) құзыретін, эмитенттің директорлар кеңесі комитетінің (комитеттерінің) әрбір мүшелерінің тегін, атын, әкесінің атын (бар болса) және туған жылын және осы тұлғалардың лауазымдарына кірісу күнін көрсету қажет.

13. Ішкі аудит қызметі (бар болса).

Осы тармақта қоғамның ішкі аудит қызметі басшысының тегін, атын, әкесінің атын (бар болса) және туған жылын және осы тұлғаның лауазымына кірісу күнін көрсету қажет.

14. Эмитенттің атқарушы органы.

Осы тармақта:

1) эмитенттің жеке дара атқарушы органының функцияларын жүзеге асыратын тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) және туған жылы не эмитенттің алқалы атқарушы органының әрбір мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) және туған жылы;

2) эмитенттің жеке дара атқарушы органының функцияларын жүзеге асыратын тұлғаның не эмитенттің алқалы атқарушы органының әрбір мүшелерінің хронологиялық тәртіппен соңғы үш жылда және қазіргі уақытта атқарған, оның ішінде қоса атқарған қызметтері;

3) эмитенттің жеке дара атқарушы органының функцияларын жүзеге асыратын тұлғаның не эмитенттің алқалы атқарушы органының әрбір мүшелерінің қатысу үлестерін көрсете отырып, эмитенттің және ұйымдардың төленген жарғылық капиталына қатысуы көрсетіледі.

15. Эмитенттің атқарушы органының өкілеттіктері басқа коммерциялық ұйымға (басқарушы ұйымға) берілген болса, осы тармақта:

1) басқарушы ұйымның толық және қысқартылған атауы;

2) осы ұйымның жеке дара атқарушы органының функцияларын жүзеге асыратын тұлғаның тегін, атын, әкесінің атын (бар болса) және туған жылын не оның алқалы атқарушы органы мүшелерінің және оның директорлар кеңесі (бақылау кеңесі) мүшелерінің тегін, атын, әкесінің атын (бар болса) және туған жылын;

3) осы тармақтың 2) тармақшасында аталған тұлғалардың өкілеттіктерін көрсете отырып, хронологиялық тәртіппен соңғы екі жылда атқарған, оның ішінде қоса атқарған барлық қызметтерін;

4) осы тармақтың 2) тармақшасында аталған тұлғалардың эмитенттің, оның еншілес ұйымдарының және басқарушы ұйымдардың, оның ішінде тәуелді акционерлік қоғамында төленген жарғылық капиталына қатысуын (акцияларын және (немесе) қатысу үлестерін) көрсету қажет.

Акционерлік қоғамдар осы тармақты толтырмайды.

16. Директорлар кеңесінің мүшелеріне, эмитенттің атқарушы органының мүшелеріне және басқа басқарушы тұлғаларына төленетін сыйақылар.

Талапта осы қосымшаның 11, 12 және 14-тармақтарында көрсетілген тұлғаларға облигациялар шығару туралы шешім қабылданған күннің алдындағы соңғы үш айда төленген сыйақының (ақшалай, бағалы қағаздармен немесе қандай да болмасын басқа нысанда) жалпы мөлшері, сондай-ақ аталған тұлғаларға облигациялар шығару туралы шешім қабылданған күннен бастап кейінгі он екі ай ішінде төленетін сыйақының жоспарланған жалпы мөлшері көрсетіледі.

17. Эмитенттің ұйымдық құрылымы.

Осы тармақта:

1) эмитенттің құрылымдық бөлімшелері, филиалдары және өкілдіктері;

2) эмитент қызметкерлерінің, оның ішінде эмитенттің филиалдары мен өкілдіктері қызметкерлерінің жалпы саны;

3) эмитенттің құрылымдық бөлімшелерінің басшылары туралы мәліметтер көрсетіледі.

3. Эмитенттің акционерлері (қатысушылары) және үлестес тұлғалары

18. Эмитенттің акционерлері (қатысушылары).

Осы тармақта:

1) эмитент акционерлерінің (қатысушыларының) жалпы саны және эмитенттің қатысу үлестерінің (орналастырылған және дауыс беруші акцияларының) он және одан да көп пайызын иеленген акционерлер (қатысушылар) туралы ақпарат (заңды тұлғаның толық және қысқартылған атауы, орналасқан жері не жеке тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса));

2) эмитенттің акционерлері (қатысушылары) болып табылмайтын, бірақ басқа ұйымдар арқылы эмитенттің қызметін бақылау құқығы бар тұлғалар туралы мәліметтер

(занды тұлғаның толық және қысқартылған атауы, орналасқан жері не жеке тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)) көрсетіледі.

19. Эмитенттің заңды тұлғаларының толық атауын, орналасқан жерін, оның жарғылық капиталындағы эмитенттің акцияларының (қатысу үлестерінің) пайыздық қатынасын, қызмет түрін, бірінші басшысының тегін, атын, әкесінің атын (ол бар болса) көрсете отырып, оның акцияларының (қатысу үлестердің) он және одан да көп пайызын иеленген заңды тұлғалар туралы мәліметтер.

20. Эмитент қатысатын өндірістік, банктік, қаржылық топтар, холдингтер, концерндер, қауымдастықтар, консорциумдар туралы ақпарат.

21. Эмитенттің басқа да үлестес тұлғалары туралы мәліметтер.

Осы тармақта заңды тұлғаның толық атауын (жеке тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (ол бар болса), оның орналасқан жері, қызметінің түрін, бар болса бірінші басшысының аты-жөнін көрсете отырып, осы Талаптардың 11, 12, 14, 18 және 19-тармақтарына сәйкес көрсетілмеген, бірақ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес эмитенттің үлестес тұлғалары болып табылатын барлық өзге тұлғалар туралы мәліметтер көрсетіледі.

22. Үлестес тұлғалардың қатысуымен жасалған мәмілелер.

Осы тармақта заңды тұлғаның атауы және оның орналасқан жері және (немесе) жеке тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (ол бар болса) және туған жылы, мәміле жасалған сомасы және осы шешімді эмитенттің қандай органы қабылдаған қорытындысының күндері көрсетіле отырып, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес эмитентке қатысты үлестес болып табылатын ұйымдардың қатысуымен соңғы жылда эмитент жүргізген барлық мәмілелер туралы ақпарат ашылады.

23. Жауапкершілігі шектеулі серіктестік нысанында құрылған эмитент мынадай тұлғалар:

1) эмитенттің бақылау кеңесінің қатысушысы не мүшесі болып табылатын жеке тұлғамен некеде болуына байланысты жақын туыстығы (ата-аналар (ата-ана), балалар, асырап алушылар, асырап алынғандар, ата-анасы бір және ата-анасы бөлек ағалы-інілер мен апалы-сінділер (аға-қарындастар), ата, әже, немерелер), сондай-ақ жұбайымен туыстығына байланысты жеке тұлғалар туралы;

2) осы тармақтың 3), 4), 5), 6) және 7) тармақшаларында көрсетілген заңды тұлғаның бақылау кеңесінің мүшелері туралы;

3) эмитенттің бақылау кеңесінің қатысушысы не мүшесі болып табылатын тұлға бақылау жасайтын заңды тұлғалар туралы;

4) ірі қатысушы болып табылатын не мүліктен он және одан артық пайыздық мөлшердегі үлес алуға құқығы бар эмитенттің бақылау кеңесінің қатысушысы не мүшесі болып табылатын тұлғаға қатысты заңды тұлғалар туралы;

5) эмитент ірі акционер болып табылатын немесе мүліктен он және одан артық пайыздық мөлшердегі үлес алуға құқылы болатын заңды тұлғалармен қатысуы туралы;

6) эмитентпен бірге үшінші тұлғаның бақылауында болатын заңды тұлғалар туралы;

7) эмитент қабылдайтын шешімдерді шартқа сәйкес анықтайтын эмитентпен байланысқан тұлғалар туралы мәлімет ұсынуы керек.

4. Эмитент қызметінің сипаты

24. Нәтижесінде эмитенттің қызметіне елеулі түрде ықпал ететін эмитентпен жасалған келісім-шарттар, келісімдер туралы мәліметтер.

25. Құжаттың нөмірі мен күні, қолданылу мерзімі және осы құжатты берген орган көрсетілген эмитент қызметін жүзеге асыру үшін алынған патенттер, рұқсаттар туралы мәліметтер.

26. Эмитенттің негізгі қызмет түрлері бойынша сатудың (жұмыстардың, қызмет көрсетудің) кірістілігіне оң және теріс әсер ететін факторлар.

27. Эмитенттің қызметіне әсер ететін негізгі факторлар:

1) егер осы мәміленің (мәмілелердің) сомасы эмитент активтерінің баланстық құнының он пайызынан асқан жағдайдағы, исламдық бағалы қағаздарын шығару туралы шешім қабылданған күннен бастап алты ай ішінде жасалған немесе орындалған мәміле (мәмілелер) туралы мәліметтер;

2) болашақтағы міндеттемелері және олар орын алуының салдарынан эмитенттің қызметіне теріс әсер етуі;

3) эмитенттің сот процестеріне оның негізін сипаттай отырып, қатысуы туралы мәліметтер. Эмитенттің қатысуымен өткен, нәтижесінде эмитент қызметінің тоқтатылуы немесе шектелуі, оған маңызды ақшалай және өзге де міндеттемелер берілуі орын алатын сот процестерінің мәніне сипаттама беру керек;

4) уәкілетті мемлекеттік органдар және/немесе соттың санкция қолданылған күнді, санкция қолданған органды, санкция қолдану себептерін, санкцияның түрлерін және мөлшерін, сондай-ақ санкцияның орындалу дәрежесін көрсете отырып, соңғы жыл ішінде эмитентке және оның лауазымды тұлғаларына қолданған барлық әкімшілік санкциялар туралы мәліметтер;

5) исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылары ұшырауы мүмкін тәуекел факторларына нақты талдауды көрсеткендегі тәуекел факторлары;

6) эмитенттің қызметі туралы басқа да ақпарат.

5. Қаржылық жай-күйі

28. Баланстық құны материалдық емес активтердің жалпы баланстық құнының бес және одан көп пайызын құрайтын материалдық активтердің түрлері.

29. Баланстық құны негізгі қаражаттың жалпы баланстық құнының бес және одан көп пайызын құрайтын негізгі қаражаттың түрлері.

30. Инвестициялар.

Осы мәселе бойынша ақпарат мынадай құрылымда ұсынылуы тиіс: басқа заңды тұлғалардың капиталына тікелей инвестициялар, ұзақ мерзімді инвестициялар және инвестициялық портфель.

31. Дебиторлық берешек.

Осы тармақта эмитенттің алдында дебиторлық берешектің жалпы сомасының бес және одан көп пайызы мөлшерінде дебиторлық берешегі бар ұйымның атауын көрсете отырып дебиторлық берешектің құрылымы не эмитенттің неғұрлым ірі он дебиторының тізімі ашылады.

32. Осы тармақта эмитенттің жарғылық және меншікті капиталының мөлшері көрсетіледі.

33. Қарыздар.

Осы тармақта қолданылып жүрген банктік қарыздар және кредиттік желілер, олардың валютасы, сыйақы ставкалары, қамтамасыз ету түрлері туралы ақпарат ашылады. Жақын арадағы он екі ай ішінде өтелетін сомалар тоқсан бойынша бөлінеді, қалған сомалар жылдар бойынша бөліне отырып ұсынылады.

34. Эмитенттің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты кредиторлық берешегі.

Осы тармақта эмитент өзінің кредиторлық берешектің жалпы сомасының бес және одан көп пайызы мөлшерінде берешегі бар ұйымның атауын көрсете отырып, кредиторлық берешектің құрылымы не эмитенттің бірінші он неғұрлым ірі кредиторлық тізімі ашылады.

35. Эмитенттің соңғы үш аяқталған қаржы жылы ішінде алған (шеккен) кірістің (шығынның) мөлшері (үш жылдың ішіндегі әр жылдың қорытындысы бойынша бөлігінде).

36. Левередж.

Осы тармақта эмитенттің және оригинатордың левередж шамасы соңғы үш жылдың әр аяқталған қаржы жылының бірінші күнгі, сондай-ақ исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісін беру алдындағы соңғы тоқсанның аяғындағы жағдай бойынша көрсетіледі.

37. Эмитенттің қаржылық жай-күйінің критерийлері және эмитент пен оригинатор үшін исламдық бағалы қағаздар шығарылымын сатып алу міндеттілігіне алып әкелетін басқа да көрсеткіштер.

6. Тіркелген бағалы қағаздар шығарылымдары туралы мәліметтер

38. Исламдық бағалы қағаздар шығарылымы туралы шешім қабылданғанға дейін эмитенттің эмиссиялық бағалы қағаздардың барлық тіркелген шығарылымдарына қатысты былай көрсетіледі:

1) исламдық бағалы қағаздардың әрбір шығарылымының саны, түрі және номиналдық құны, әрбір шығарылым бойынша тартылған ақша көлемі, сондай-ақ осы бағалы қағаздар ұстаушыларына төленген өтеу сомасы мен кіріс мөлшерін қоса алғанда, исламдық бағалы қағаздар бойынша өтеу күні және төлемнің жалпы мөлшері, исламдық бағалы қағаздар шығарылымын мемлекеттік тіркеуді жүзеге асырған орган, мемлекеттік тіркеу нөмірі және осы шығарылымды мемлекеттік тіркеу күні;

2) эмитенттің орналастырылған акцияларының жалпы саны, түрі және номиналдық құны, сондай-ақ акцияларды орналастыру кезінде тартылған ақшаның жалпы сомасы, соңғы сатып алынған күнгі бағасы көрсетілген айналыстағы, сатып алынған акциялар саны, акцияны сатып алу әдістемесі бекітілген күн, акциялар шығарылымын мемлекеттік тіркеуді жүзеге асырған орган, осындай шығарылымның мемлекеттік тіркеу нөмірі және мемлекеттік тіркеу күні;

3) егер бағалы қағаздардың қандай да болмасын шығарылымы тоқтатылған немесе жарамсыз болып танылған не күші жойылған жағдайда осындай шешімдерді қабылдаған мемлекеттік орган, оларды қабылдау негіздемелері және күні;

4) исламдық бағалы қағаздар бойынша өтеу күндері және төлемдердің жалпы мөлшері;

5) соңғы екі қаржылық жылының әрбір жылындағы немесе нақты жұмыс істеу кезеңіндегі бір акцияға дивидендтердің есептелген сомасын және төленген дивидендтердің сомасын көрсеткендегі дивиденд мөлшері;

6) сауда-саттық ұйымдастырушылардың атауын қоса алғанда, эмитенттің бағалы қағаздарымен сауда жүзеге асырылатын негізгі нарықтар.

7. Исламдық бағалы қағаздарды шығару жөніндегі мәліметтер

39. Исламдық бағалы қағаздары туралы мәліметтер:

1) Исламдық бағалы қағаздардың түрлері;

2) шығарылатын исламдық бағалы қағаздардың саны;

3) бір исламдық бағалы қағаздың номиналдық құны;

4) исламдық бағалы қағаздар шығарылымының номиналдық құны бойынша жалпы көлемі;

5) исламдық бағалы қағаздар бойынша кіріс мөлшерін анықтау тәртібі;

6) исламдық бағалы қағаздар бойынша кірісті исламдық бағалы қағаздар ұстаушыларына төлем жасау мерзімі және талаптары;

7) резервтік қорды қалыптастыру тәртібі, оның ішінде эмитенттің бөлінген активтері құрамында осы қорды құру және одан әрі қалыптастыруға бағытталған алынған кірістің пайызы, сондай-ақ резервтік қордың қаражатын пайдалану жөніндегі мәліметтер;

8) эмитент пен оригинатор арасындағы инвестициялық жоба бойынша (исламдық қатысу сертификаттарын шығару кезінде) кірісті бөлу және пайыздық арақатынас тәртібі;

9) сенімгерлік басқарушыға бөлінген актив бойынша (оригинаторға) төленетін комиссиялық сыйақы мөлшері;

10) қаржыландыру объектісіне қойылатын талаптар (исламдық қатысу сертификаттарын шығару кезінде);

11) исламдық бағалы қағаздарды орналастыру, айналысқа жіберу және өтеу жөніндегі, мыналарды көрсеткендегі, мәліметтер:

исламдық бағалы қағаздарды орналастыру мерзімі (орналастырудың басталу және аяқталу күні);

исламдық бағалы қағаздарды айналысқа жіберу мерзімі (айналысқа жіберудің басталу және аяқталу күні);

исламдық бағалы қағаздарды өтеу күні және талаптары;

исламдық бағалы қағаздарды өтеу жасалатын орын (орындар);

исламдық бағалы қағаздарды өтеу тәсілі;

12) исламдық бағалы қағаздарға төлем жасау талаптары және тәртібі, есеп айырысу тәсілдері;

13) оригинатор мен эмитенттің құқықтары мен міндеттері;

14) әрбір исламдық бағалы қағазды оның ұстаушысына мынаны көрсете отырып берген құқығы:

исламдық бағалы қағаздарды мерзімінен бұрын өтеу және сатып алу тәртібі (исламдық бағалы қағаздарды сатып алу талаптары, жағдайлары, өтеу және сатып алу мерзімі);

эмитенттің және оригинатордың қызметі, оның ішінде эмитенттің және оригинатордың исламдық бағалы қағаздары ұстаушылары үшін ақпарат жариялап отыратын бұқаралық ақпарат құралдары туралы ақпаратты қосқандағы эмитенттің және оригинатордың қаржылық есеп беруі жөнінде исламдық бағалы қағаздары ұстаушыларына ақпарат беру тәртібі;

қаржыландыруға байланысты (исламдық қатысу сертификаттарын шығарған кезде) инвестициялық жобаларды іріктеу кезінде оригинатормен бірлесіп, шешімдерді қабылдау құқықтарын іске асыру рәсімдері;

исламдық бағалы қағаздары бойынша дефолт жарияланған жағдай пайда болған кездегі оқиғалар және бұл жағдайда исламдық бағалы қағаздары ұстаушыларының қандай құқықтары бар;

әрбір исламдық бағалы қағаздары бойынша ұстаушыға берілетін өзге де құқықтар;

15) эмитенттің және оригинатордың исламдық бағалы қағаздары бойынша дефолт болған жағдайда қабылдайтын шаралары, сондай-ақ исламдық бағалы қағаздарды өтеу кезінде міндеттемелерін орындамаған немесе тиісінше орындамаған кезде исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылардың құқықтарын қорғау рәсімдері көрсетіледі;

16) тіркеушінің атауын, оның тұрғылықты жерін, телефон нөмірлерін, шарттың күні және нөмірі көрсете отырып, исламдық бағалы қағаздары бойынша құқықтарды есепке алу тәртібі;

17) төлем жасаушы агент жөніндегі мәліметтер (атауы, тұрғылықты жері, телефон нөмірлері, тиісті шарттың күні және нөмірі).

Оның атауы, оның тұрғылықты жері, телефон нөмірлері, тиісті шарттың күні және нөмірі көрсетіледі.

40. Исламдық жалдау сертификаттарын шығару кезінде мыналар көрсетіледі:

қолданыстағы жалдау шарты бұзылған жағдайда жаңа жалдау шартын (қаржы лизингі) жасау талаптары мен мерзімі;

жалдау шарттарын (қаржы лизингі) жасау (бұзу) фактісі туралы исламдық жалдау сертификаттарының ұстаушыларын хабардар ету тәртібі мен мерзімі;

бөлінген активтерді құрайтын (исламдық жалдау сертификаттарын шығару кезінде) мүлікті (қаржы лизингі) жалдау жөніндегі шарт бойынша келіп түскен төлемдерді бөлу тәртібі және мерзімі;

бөлінген активтер құрамына кіретін мүлік және талап ету құқықтары туралы ақпарат, сондай-ақ оларды пайдалану талаптары, тәртібі және мерзімі.

41. Исламдық бағалы қағаздарды орналастырудан түскен ақшаны пайдалану.

Исламдық бағалы қағаздарды орналастырудан алынған ақшаны инвестициялаудың тәртібі мен талаптары, сондай-ақ алынған ақшаны жоспарлап отырған бөлудегі болуы мүмкін өзгерістер пайда болған кезде, осы өзгерістерді көрсететін талаптар, исламдық бағалы қағаздардың шығарылымынан және оны орналастырудан алынған қаражат есебінен сатып алынған мүлікке тәуелсіз баға берушінің баға беру тәртібі мен мерзімі көрсетіледі.

42. Бөлінген активтер бойынша уақытша еркін түскен түсімдерді инвестициялау тәртібі.

43. Эмитентті тарату.

Оригинатор эмитентті тарататын кездегі талаптар көрсетіледі.

44. Эмитенттің инвестициялық жобадағы акцияларды (қатысу үлестерін) оригинаторға сенімгерлік басқаруға берген жағдайында осы акцияларды (қатысу үлестерін) беру мерзімі мен тәртібі көрсетіледі.

8. Исламдық бағалы қағаздары ұстаушыларының өкілі туралы ақпарат

45. Исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылардың өкілі туралы мәліметтер:

1) атауы;

2) тұрғылықты орны, байланыс телефоны;

3) исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылардың өкілі атқарушы органының бірінші басшысының, мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты (ол бар болса);

4) исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылардың өкіліне уәкілетті орган бағалы қағаздар нарығындағы кастодиандық және (немесе) брокерлік және дилерлік қызметті жүзеге асыру үшін берген лицензиясының күні және нөмірі;

5) исламдық бағалы қағаздарды ұстаушыларға және оның эмитентіне қатысты исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылар өкілінің құқықтары мен міндеттері;

6) исламдық бағалы қағаздары ұстаушылардың және (немесе) эмитенттің өкілге олардың атынан олардың мүдделерін қорғау мақсатында сотқа, уәкілетті органға және өзге мемлекеттік органдарға шағым жасау жөніндегі құқықтарын ұсыну тәртібі;

7) өкілдің исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылар, сондай-ақ оригинатордың қызметі және оның қаржылық есеп беруі жөніндегі ақпаратты алу тәртібі;

8) өкілдің эмитенттің исламдық бағалы қағаздарды ұстаушылар алдындағы міндеттемелерін орындау жөніндегі эмитенттің есептерін алу тәртібі мен мерзімі;

9) өкілдің қаржыландыру объектісі туралы құжаттар мен ақпаратты алу тәртібі мен мерзімі;

10) өкілдің исламдық бағалы қағаздарды ұстаушыларды, сондай-ақ уәкілетті органның қаржыландыру объектісінің исламдық бағалы қағаздар шығарылымының талаптарына сәйкес келмеуі туралы хабарламаны беру тәртібі мен мерзімі;

11) өкілдің қаржыландыру объектісінің исламдық бағалы қағаздар шығарылымының талаптарына сәйкес келмеуі себептері бойынша исламдық бағалы қағаздарды мерзімінен бұрын өтеу туралы талаптарын эмитентке немесе оригинаторға жіберу тәртібі мен мерзімі.

9. Қосымша ақпарат

46. Исламдық бағалы қағаздары айналысындағы шектеулер.

Исламдық бағалы қағаздар жасаған айналысындағы кез келген шектеулер, орналастырылатын исламдық бағалы қағаздардың ықтимал сатып алушыларына қатысты шектеулер, оның ішінде арасында исламдық бағалы қағаздарды орналастыру жоспарланып отырған тұлғалар тобы көрсетіледі.

47. Исламдық бағалы қағаздардың шығарылымына кеткен шығындардың сомасы және осы шығындар қандай тәсілмен төленгендігі (төленетіндігі) туралы мәліметтер.

48. Инвесторлар эмитент жарғысының көшірмесімен, исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісімен, исламдық бағалы қағаздарды орналастыру жиынтығы туралы есеппен танысатын орындар туралы эмитент қызметі туралы ақпарат жариялау үшін пайдаланатын бұқаралық ақпарат құралдарында орналастыру.

Исламдық бағалы қағаздар шығарылымының проспектісіне эмитенттің бірінші басшысы, бас бухгалтері немесе олардың орнындағы адамдардың қолы қойылады және эмитент мөрінің таңбасымен куәландырылады. Проспектісінің әрбір данасы Талаптардың 3-тармағында көрсетілген құжаттармен бірге тігіледі және тігістің түйініне және жартылай параққа желімделген қағаз пломбамен бекітіледі. Мөрдің таңбасы жартылай қағаз пломбаға, жартылай құжаттың парағына басылуы және бірінші басшысының немесе оның орнындағы адамның қолымен куәландырылуы тиіс.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

ҰЛТТЫҚ БАНКІ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ҚАУЛЫСЫ

Алматы қ.

2015 жылғы 19 желтоқсан

№ 252

**Қор биржасы үшін тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылау жүйесін
қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы**

«Бағалы қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Қор биржасы үшін тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидалары бекітілсін.

2. Мыналардың:

1) «Қор биржасында тәуекелдерді басқару жүйесінің болуына қойылатын талаптар жөніндегі нұсқаулықты бекіту және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының «Сауда-саттықты ұйымдастырушының ұйымдық құрылымына және қор биржасының листингтік комиссиясының құрамына қойылатын талаптар туралы және Сауда-саттықты ұйымдастырушының сауда жүйесінде жасалатын мәмілелерге қадағалау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын сауда-саттықты ұйымдастырушының ұйымдық құрылымының қызметін жүзеге асыру ережесін бекіту жөніндегі» 2008 жылғы 28 қарашадағы № 195 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының 2009 жылғы 30 қарашадағы № 244 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 5991 тіркелген);

2) «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 27 тамыздағы № 168 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9796 тіркелген, 2014 жылғы 12 қарашада Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде жарияланған) бекітілген Қазақстан Республикасының өзгерістер мен толықтырулар енгізілетін нормативтік құқықтық актілерінің тізбесі 10-тармағының күші жойылды деп танылсын.

3. Бағалы қағаздар нарығының субъектілерін қадағалау департаменті(Хаджиева М.Ж.) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) Құқықтық қамтамасыз ету департаментімен (Досмұхамбетов Н.М.) бірлесіп, осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу

құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;

3) осы қаулы ресми жарияланғаннан кейін оны Ұлттық Банктің ресми интернет-ресурсына орналастыруды қамтамасыз етсін.

4. Халықаралық қатынастар және жұртшылықпен байланыс департаменті (Қазыбаев А.Қ.) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспасөз басылымдарында ресми жариялауға жіберуді қамтамасыз етсін.

5. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары О.А. Смоляковқа жүктелсін.

6. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қор биржасы үшін тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидалары

1. Осы Қор биржасы үшін тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидалары (бұдан әрі - Қағидалар) «Бағалы қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі - БҚР туралы заң) 49-1-бабына сәйкес әзірленді және қор биржасында тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру тәртібін айқындайды.

2. Қор биржасының Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылау жүйесінің Қағидалардың талаптарына сәйкес келуін қамтамасыз етеді және қор биржасының органдары, бөлімшелері мен қызметкерлері тәуекелдерді басқару саласында өздеріне жүктелген міндеттерді орындау үшін жағдай жасайды.

3. Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) баға тәуекелі - қор биржасының меншікті активтері есебінен сатып алынған қаржы құралдарының нарықтық құнына әсер ететін қаржы нарықтарындағы жағдайлар өзгерген жағдайда туындайтын, қаржы құралдары құнының өзгеру салдарынан шығыстардың (шығындардың) туындау тәуекелі;

2) бедел тәуекелі - жағымсыз қоғамдық пікір немесе қор биржасына деген сенімнің төмендеуі салдарынан шығыстардың (шығындардың) туындау тәуекелі;

3) бэк-тестинг - қор биржасы бойынша тарихи деректерді пайдаланумен және есептелген нәтижелерді көрсетілген операцияларды жасаудың ағымдағы (нақты) нәтижелерімен салыстыра отырып тәуекелдерді өлшеу рәсімдерінің тиімділігін тексеру әдістері;

4) валюталық тәуекел - қор биржасы өз қызметін жүзеге асырған кезде шетел валюталары бағамдарының өзгеруімен байланысты шығыстардың (шығындардың) туындау тәуекелі. Шығыстардың (шығындардың) қауіптілігі валюталар бойынша позицияларды құндық мәнде қайта бағалаудан туындайды;

5) корпоративтік басқару - қор биржасының тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етуге, оның акционерлерінің құқықтары мен мүдделерін қорғауға бағытталған, қор биржасының жоғарғы органы, басқару органы, атқарушы органы және өзге де органдары арасындағы өзара қарым-қатынастар кешенін білдіретін және акционерлерге қор биржасының қызметіне тиімді бақылау мен мониторинг жасау мүмкіндігін беретін қор биржасын стратегиялық және тактикалық басқару жүйесі;

6) кредиттік тәуекел - серіктестің своптар, опциондар, форвардтар және кредиттік тәуекелге ұшырайтын өзге қаржы құралдары бойынша міндеттемелерін орындамауына байланысты және осы бағалы қағаздар мен өзге қаржы құралдары бойынша есеп айырысуды реттеу кезеңінде туындайтын шығындар тәуекелі кіретін, эмитенттің бағалы қағазды шығару талаптарында белгіленген мерзімде негізгі борышты және бағалы қағазды ұстаушыға тиесілі сыйақыны төлемеуі салдарынан шығыстардың (шығындардың) туындау тәуекелі;

7) құқықтық тәуекел - қор биржасының Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын бұзу, оның ішінде қор биржасының ішкі құжаттары БҚР туралы заңның 83, 84, 85, 86, 87, 88 және 89-баптарының талаптарына сәйкес келмеу, қор биржасының қызмет практикасының оның ішкі құжаттарына сәйкес келмеу, ал Қазақстан Республикасының

бейрезиденттерімен қарым-қатыстарда - басқа мемлекеттер заңнамасының талаптарын бұзу салдарынан шығыстардың (шығындардың) туындау тәуекелі;

8) меншікті активтерді инвестициялау саясаты - инвестициялау объектілерінің тізбесін, қор биржасының меншікті активтеріне қатысты инвестициялық қызметтің мақсатын, стратегияларын, талаптарын және шектеулерін, меншікті активтерді хеджирлеу және әртараптандыру талаптарын айқындайтын құжат;

9) операциялық тәуекел - ішкі процестерді жүзеге асыру барысында қызметкерлер тарабынан жол берілген кемшіліктердің немесе қателіктердің, сауда жүйесінің жұмыс істеу нәтижесінде, сондай-ақ сыртқы оқиғалардың салдарынан шығыстардың (шығындардың) туындау тәуекелі;

10) өтімділікті жоғалту тәуекелі - қор биржасының өз міндеттемелерін ықтимал орындамауына не уақтылы орындамауына байланысты тәуекел. Бағалы қағаздардың активтер ретінде өтімділігін жоғалту тәуекелі олардың төмен шығасылармен және қолайлы бағалар бойынша тез сатылу мүмкіндігімен айқындалады;

11) «stop-loss» лимиттері - меншікті активтер есебінен сатып алынған қаржы құралдарымен операциялар бойынша залалдың шекті түрде жол берілетін деңгейі;

12) стресс-тестинг - қор биржасының қаржылық жай-күйіне қор биржасының қызметіне әсерін тигізетін ерекше, бірақ ықтимал оқиғалардың әлеуетті ықпалын өлшеу әдістері;

13) стресстік жағдайлар - сауда-саттықты жүзеге асыру барысында қор биржасының сауда жүйесінің жұмысында шамадан артық жұмыс істеудің, іркілістердің, қателіктердің және (немесе) өзге ақаулардың кездейсоқ туындау жағдайлары;

14) «take-profit» лимиттері - меншікті активтер есебінен сатып алынған қаржы құралдарымен операциялар бойынша кірістердің шекті жол берілетін деңгейі бойынша лимиттерді белгілеу саясаты;

15) тәуекелдерді басқару жүйесі - төрт негізгі элемент: тәуекелді бағалау, тәуекелді өлшеу, тәуекелді бақылау және тәуекел мониторингі кіретін процесс;

16) уәкілетті орган - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі;

17) ішкі аудит қызметі - Қазақстан Республикасының акционерлік қоғамдар туралы заңнамасына сәйкес құрылған қор биржасының бөлімшесі;

18) ішкі бақылау жүйесі - қор биржасының рентабельдіктің және Қазақстан Республикасының заңнамасын, қор биржасының саясатын, ішкі қағидалар мен рәсімдерді сақтауға, шығындар тәуекелін немесе қор биржасының бедел тәуекелін төмендетуге ықпал ететін қаржылық және басқару есептілігінің сенімді жүйесін қолдаудың ұзақ мерзімді мақсаттарын іске асыруын қамтамасыз ететін ішкі бақылаудың рәсімдері мен саясатының жиынтығын білдіретін тәуекелдерді басқару жүйесінің бөлігі;

19) ішкі құжаттар - қор биржасы, оның органдары, бөлімшелері мен қызметкерлері қызметінің талаптары мен тәртібін реттейтін құжаттар.

4. Қор биржасы жыл сайын, есепті жылдан кейінгі жылдың 1 шілдесінен кешіктірмей уәкілетті органға Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша қор биржасының тәуекелдерді басқару жүйесіне қойылатын талаптардың орындалуын бағалау жөнінде есеп береді.

5. Баға тәуекелі, пайыздық тәуекел, қор биржасы қаржы құралдарына инвестициялаған активтер бойынша валюталық тәуекел жөніндегі стресс-тестинг Қағидаларға 2-қосымшаның 1, 2 және 3 нысандары бойынша кемінде тоқсанына бір рет есептеледі.

6. Сауда-саттықты ұйымдастыру және жүргізу бөлігінде операциялық тәуекел бойынша стресс-тестинг қор биржасының сауда жүйесін стресстік жағдайларды және сауда жүйесінің элементтері қызмет ету параметрлерін, оның ішінде жүйелік біріктіргіштерді, операциялық жүйені, деректер базасын, сауда жүйесіне авторластыру (қол жетімділік)

деңгейін, пайдаланушылар санын, ақпараттар ағымын, сауда-саттық көлемін, тоқсанына бір реттен жиі емес негізгі және (немесе) қосалқы серверге жүктемені қоса алғанда, жинақтауға, құрамдауға және модельдеуге тестілеу жолымен жүргізіледі.

7. Қағиданың 3-қосымшасына сәйкес нысан бойынша операциялық тәуекел бойынша стресс-тестингті қор биржа уәкілетті органға есепті жартыжылдықтан кейінгі айдың 5 (бесінші) жұмыс күнінен кешіктірмей ұсынады.

8. Қор биржасында тәуекелдерді басқару жүйесінің болуы қор биржасы қызметінің корпоративтік басқару, лицензияланатын қызмет түрі шеңберінде операциялар жүргізу практикасының болуы, сауда жүйесінің жұмыс істеу жөніндегі талаптарға сәйкес келуін көздейді.

9. Қор биржасының тәуекелдерді басқару жүйесі мынадай бағыттарды қамтиды:

1) қаржы құралдарымен сауда-саттық барысын ұйымдастыру, жүргізу және басшылық ету;

2) қор биржасының мүшелері мен эмитенттер беретін ақпаратты жинау, енгізу, сақтау және тарату;

3) сауда-саттықты ұйымдастыру барысы кідіріссіз, үзіліссіз болуын қамтамасыз ету мақсатында, сауда жүйесіне тұрақты мониторинг жүргізу;

4) сауда-саттықты ұйымдастыру барысында пайдаланылатын қор биржасының бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуінің аудиті;

5) биржалық мәмілелер бойынша есеп айырысуды жүзеге асыру;

6) сауда-саттық, бағамдар, бағалар, индекстер, индекстің есептік базасы бойынша ақпаратты жинау, енгізу және сақтау;

7) қор биржасының меншікті активтерін қаржы құралдарына инвестициялау;

8) қор биржасын басқарудың ұйымдық-функционалдық құрылымын құру және жетілдіру;

9) ішкі құжаттарды әзірлеу және бекіту;

10) қор биржасының мүдделі органдары шешім қабылдау үшін қажетті ақпаратты беру және қор биржасының органдары мен бөлімшелері арасында ақпарат алмасу;

11) Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнамасында және тәуекелдерді басқару саласындағы ішкі саясатта белгіленген талаптардың сақталуына мониторинг;

12) қор биржасының мүшелерімен және трейдерлермен жұмысты ұйымдастыру тәртібін айқындау, оның ішінде дауларды қарау мен шешу бойынша рәсімдерді анықтау, сондай-ақ қор биржасының мүшелері мен трейдерлер өздерінің міндеттерін орындамаған жағдайда, тиісті шараларды қолдану.

10. Тәуекелдерді басқару жүйесі мына ішкі құжаттардың болуын көздейді, бірақ олармен шектелмейді:

1) қор биржасының тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаты;

2) қор биржасының меншікті активтерін инвестициялау тәртібі;

3) ішкі бақылау мен ішкі аудитті жүзеге асыру рәсімдері;

4) қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимылдарға бағытталған рәсімдер;

5) қор биржасында орын алған және потенциалды мүдде қақтығысын басқару рәсімі;

6) қор биржасының басшылары мен өзге қызметкерлері инсайдерлік ақпаратты қолдануын болдырмауға бағытталған рәсімдер;

7) қор биржасының сауда жүйесінде қаржы құралдарымен жасалған мәмілелер бойынша есеп айырысуларды жүзеге асыру тәртібі;

8) сауда жүйесінің пайдаланушыларын аккредиттеудің (сертификаттаудың) тәртібі мен талаптары;

9) қор биржасының ақпараттық саясаты;

10) техникалық қауіпсіздік бойынша нұсқаулық.

11. Қор биржасының тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаты мыналарды айқындайды:

1) тәуекелді басқару жөніндегі қор биржасының директорлар кеңесінің, басқармасының, жауапты бөлімшесінің және басқа бөлімшелерінің тәуекелді басқару саласындағы өкілеттігі мен функционалдық міндеттемелерді, сондай-ақ осы органдар және бөлімшелер арасында ақпаратпен алмасу тәртібін;

2) қор биржасының қызметімен және оның сауда жүйесі жұмыс істеп тұруымен байланысты тәуекелдер көрсеткіштерінің сандық мәнін анықтау тәртібін қоса алғанда, тәуекелдерді сәйкестендіру мен бағалау бойынша рәсімдерді, сондай-ақ тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша рұқсат етілген мәнін анықтау бойынша рәсімдерді;

3) қор биржасының қызметі және оның сауда жүйесінің қызмет ету процесінде туындайтын тәуекелдерді басқару жөніндегі шараларды;

4) осы тармақтың 2) тармақшасында белгіленген рәсімдердің тиімділігі мониторингінің, қор биржасының тәуекелдер көрсеткіштерінің мәндері мен тәуекелдерді басқару жөніндегі шараларды бағалаудың бірдейлігінің тетігін;

5) осы тармақтың 2) тармақшасында белгіленген рәсімдерге және осы тармақтың 3) тармақшасында белгіленген шараларға сәйкес келмеген жағдайда қолданылатын шаралар тиімділігі мониторингін жүргізу тетігін;

6) сәйкестендірілген (анықталған) тәуекелдердің мониторингі, бағалау және бақылау бойынша рәсімдерді, оның ішінде:

қор биржасының тәуекелдерді басқару жөніндегі жауапты бөлімшесі тәуекелдерді сәйкестендіру бойынша қор биржасының басқа бөлімшелерімен бірігіп қабылдайтын шаралар;

тәуекелдер туындауының жиілігін бағалауды, осы тәуекелдер әкеп соққан ықпалды кейінен бөлуді және тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша рұқсат етілген мәндерін белгілеуді қоса алғанда, қор биржасының тәуекелдерді басқару жөніндегі жауапты бөлімшесі жүзеге асыратын тәуекелдерді бағалау;

тәуекелдер көрсеткіштерінің мәндері мен осындай көрсеткіштердің барынша рұқсат етілген мәндері өзгеруінің мониторингін қоса алғанда, қор биржасының тәуекелдерді басқару жөніндегі жауапты бөлімшесі жүргізетін тәуекелдердің, сондай-ақ тәуекелдер көрсеткіштері мәндерінің тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша рұқсат етілген мәндеріне сәйкес келмеген жағдайда тәуекелдерді барынша азайту мақсатында қолданылатын шаралардың мониторингі;

зиянға ұшырауға әкеп соғатын және (немесе) қор биржасының бедел және құқықтық тәуекеліне әсер етуге ықпал ететін кез келген маңызды жағдайлар жөнінде директорлар кеңесіне дереу есептілікті беру тетігі.

12. Қор биржасының меншікті активтерін инвестициялаудың тәртібінде меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жүзеге асырудың талаптары мен тәртібі, меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жүзеге асыру процесінде қолданылатын құжаттардың үлгі нысандары белгіленеді және мыналар бойынша рәсімдер сипаттамасын қамтиды:

1) қор биржасының меншікті активтерін инвестициялау саясатын әзірлеу;

2) қор биржасының меншікті активтеріне қатысты инвестициялық шешімдер қабылдау үшін ұсынымдар дайындау, онда мыналар көзделген:

ұсынымдар беруге уәкілетті тұлғалар лауазымдарының тізбесі;

инвестициялық портфельдің жай-күйін талдауды жүзеге асыру тәртібі;

инвестициялауды жүзеге асыру болжанатын қаржы құралдары айналымының және кірістілігінің болуын, талаптарын талдауды жүзеге асыру тәртібі;

инвестициялауды жүзеге асыру болжанатын қаржы құралдарымен байланысты тәуекелдерді талдауды жүзеге асыру тәртібі;

ұсынымдарды беру үшін маңызды факторларды талдауды жүзеге асыру тәртібі;

3) инвестициялық комитет жұмысының сипаттамасын, отырыстардың өткізу және нәтижелерін рәсімдеу кезеңдігін қамтитын қор биржасының меншікті активтеріне қатысты инвестициялық шешімдерді қабылдау;

4) инвестициялық шешімдерді дайындау, қабылдау және орындау процесінде қор биржасының органдары мен бөлімшелерінің өзара әрекеттесуі;

5) меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелер жасау және көмек көрсету арқылы мәміле жасау болжанатын (осындай бар болса) делдалмен (брокермен) өзара іс-қимыл ету процестерінің сипаттамасы бар олардың орындалуына бақылауды жүзеге асыру, мәмілелер жасауға бақылау, активтердің құрамын және қозғалысын салыстырып тексеруді жүзеге асыру, жасалған мәмілелердің ішкі есепке алуын және құжат айналымын жүргізу, сондай-ақ меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жасауға бақылауды жүзеге асыратын лауазымды тұлғалардың тізбесі;

6) қор биржасының басқармасы меншікті активтер есебінен жасалған қаржы құралдарымен операциялар жөніндегі қызметтің нәтижелері туралы есептілікті уәкілетті органға дайындау.

13. Меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелер жасауды қамтамасыз ету мақсатында, қор биржасы мыналар кіретін, бірақ олармен шектелмейтін меншікті активтерді инвестициялау саясатын әзірлейді:

1) меншікті активтерді инвестициялаудың мақсаттары мен стратегиясы;

2) инвестициялау объектілерінің сипаттамасы мен тізбесі;

3) қаржы құралдарының түрлері және ашық валюталық позиция үлесі бойынша меншікті активтерді инвестициялау лимиттері;

4) меншікті активтер есебінен жасалатын қаржы құралдарымен мәмілелерге қатысты бекітілген талаптар мен шектеулер;

5) хеджирлеу құралдарының тізбесін және сипаттамасын көрсете отырып, меншікті активтерді хеджирлеу және әртараптандыру талаптары;

6) меншікті активтерді инвестициялауға байланысты негізгі тәуекелдер туралы ақпарат.

14. Қор биржасының меншікті активтерін инвестициялаудың саясатын және оған енгізілетін өзгерістер мен толықтыруларды қор биржасының директорлар кеңесі бекітеді.

15. Ішкі бақылауды және ішкі аудитті жүзеге асыру рәсімдері:

1) ішкі аудит қызметінің құрамын, оның функцияларын, міндеттері мен өкілеттіктерін;

2) ішкі аудитті және ішкі бақылауды жүзеге асыратын қызметкерлерге қойылатын талаптарды;

3) ішкі аудит пен ішкі бақылаудың мәнін және объектіні;

4) ішкі аудит қызметінің тексеру жүргізу ауқымын және жиілігін;

5) ішкі аудитті жүргізу кезінде міндетті түрде пайдаланылатын бағалау жүйесін;

6) ішкі аудитті жүргізу жоспарын жасауға қойылатын талаптарды;

7) ішкі аудит қызметінің тексеру нәтижелері туралы есепті қор биржасының директорлар кеңесіне ұсыну мерзімдерін және нысанын айқындайды.

16. Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимылдарға бағытталған рәсімдерге мыналар кіреді, бірақ олармен шектелмейді:

1) операция «Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы» 2009 жылғы 28 тамыздағы Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі - Кірістерді жылыстатуға қарсы іс-қимыл

туралы заң) 4-бабының 1-тармағында белгіленген критерийлерге сәйкес келетін жағдайда, Кірістерді жылыстатуға қарсы іс-қимыл туралы заңға сәйкес клиенттерді сәйкестендіру және олардың операцияларына мониторинг жасау;

2) Кірістерді жылыстатуға қарсы іс-қимыл туралы заңға сәйкес қаржылық мониторингті жүзеге асыратын және қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстауға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл бойынша өзге шараларды қабылдайтын мемлекеттік органға қаржылық мониторингке жататын операциялар туралы, оның ішінде күмәнді операциялар туралы мәліметтер мен ақпаратты беру.

17. Қор биржасы қызметін жүзеге асыру барысында оның органдарымен және (немесе) бөлімшелері арасында туындайтын қор биржасында орын алған және потенциалды мүдделер қақтығысын басқару рәсіміне мыналар кіреді:

1) мыналарды қамтамасыз етуге бағытталған қор биржасының органдары шешім қабылдау рәсімдері:

қор биржасы органдарының мүшелері қабылдайтын шешімдердің тәуелсіздігін;

қор биржасы органдарының мүшелері қабылдайтын шешімдерге мүдделі болмауын;

қор биржасы органдары мүшелерінің және қызметкерлерінің қор биржасы органдарының отырыстарын жүргізу барысында алынған ақпаратты тұлғалардың көпшілік тобының арасында осы ақпаратты ресми жария еткенге дейін оны өзінің жеке мақсатында не үшінші тұлғалардың мүддесіне қолдануларын шектеу;

2) қор биржасы органдарының отырыстарын жүргізу қорытындысы бойынша хаттамаларды міндетті жасау мен сақтау бойынша талаптар;

3) қор биржасының бөлімшелері арасында, қор биржасының органдары мен бөлімшелері арасында, қор биржасының органдары арасында орын алған және әлеуетті мүдделер қақтығысын сипаттау;

4) орын алған мүдделер қақтығысын реттеу мақсатында қор биржасы жүргізетін іс-шаралар, сондай-ақ әлеуетті мүдделер қақтығысын реттеуге бағытталған алдын алу шаралары.

18. Инсайдерлік ақпаратты қор биржасының басшылары мен өзге қызметкерлері қолдануларын болдырмауға бағытталған рәсімдер мынаны қамтиды:

1) инсайдерлік ақпаратты өзінің мүддесі немесе үшінші тұлғалардың мүддесінде қолданумен мәмілелерді жасауды болдырмауды;

2) Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларды қоспағанда, инсайдерлік және оған негізделген ақпаратты үшінші тұлғаларға беруді және тұлғалардың көпшілік тобы арасында оны таратуды болдырмауды;

3) қор биржасы қызметкерлерінің инсайдерлік ақпаратқа негізделген қаржы құралдарымен жасалған мәмілелер туралы ұсынымдарды үшінші тұлғалар беру мүмкіндігін шектеуді.

19. Қор биржасының сауда жүйесінде қаржы құралдарымен жасалған мәмілелер бойынша есеп беруді жүзеге асыру тәртібі мыналарды көздейтін рәсімдердің сипаттамасын қамтиды:

1) қор биржасында айналымға жіберілген қаржы құралдарымен жасалған мәмілелер бойынша есептесуді ұйымдастыру мен жүзеге асыруды;

2) осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген есептесуді жүзеге асыру үшін қажетті ақпараттарды дайындауды;

3) қор биржасының бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуін мәмілелер бойынша есептесуді жүргізу жүйесінде қателер мен техникалық жаңылулар болуына мониторингі және тестілеуді;

4) қор биржасының сауда жүйесінде жасалатын мәмілелер бойынша есептесуді жүзеге асыру процесінде сауда-саттық қатысушылары мен қор биржасы арасындағы мәселелерді шешудің тәртібін.

20. Қор биржасының сауда жүйесінің пайдаланушыларын аккредиттеу (сертификаттау) тәртібі мен талаптарына мыналар кіреді:

1) қор биржасының сауда жүйесінің пайдаланушыларының функционалдық міндеттеріне қарай жекелеген санаттарын айқындау;

2) қор биржасының сауда жүйесі пайдаланушыларының жекелеген санаттарының әр қайсысына аккредиттеуден (сертификаттаудан) өту талаптарын белгілеу;

3) сауда-саттық жүйесінің пайдаланушыларын қор биржасының ішкі құжаттарының талаптарына сәйкестігін тексеруді жүргізу.

21. Қор биржасының ақпараттық саясатына мыналар кіреді, бірақ онымен шектелмейді:

1) қор биржасының эмитенттермен және қор биржасы мүшелерімен, сонымен қатар бұқаралық ақпарат құралдарымен өзара іс-қимыл тәртібі;

2) қор биржасының беделіне ықпал ете алатын ақпараттың тұрақты мониторингі бойынша талаптар;

3) қор биржасының беделіне зиян әкелетін ақпарат пайда болған және таратылған жағдайда, қажетті шараларды қолдану бойынша талаптар.

22. Қауіпсіздік техника жөніндегі нұсқаулық мыналарды қамтиды:

1) өрт қауіпсіздігі бойынша негізгі талаптарды;

2) төтенше және күтпеген жағдайлар туындау жағдайында қор биржасы қызметкерлерінің іс-әрекеттерінің сипаты бар, төтенше және күтпеген жағдайлар туындау жағдайындағы іс-әрекеттер жоспарын;

3) қор биржасының қызметкерлері бағдарламалық-техникалық кешенін және өзге жабдықты пайдалану тәртібін;

4) қор биржасының үй-жайлары жабылу алдында қараудың жүйелілігі.

23. Қор биржасының қызметін жүзеге асыру барысында органдары мен (немесе) бөлімшелерінің арасында туындайтын орын алған және әлеуетті мүдделер қақтығысын басқару мақсатында, қор биржасы мынадай шараларды қолданады:

1) мүдделер қақтығысы орын алған немесе ол туындауы ықтимал бөлімшелердің қор биржасының түрлі басшыларына есептілігін қамтамасыз етіледі;

2) орын алған және әлеуетті мүдделер қақтығысын ескеріп, қор биржасының бөлімшелері мен органдары арасында ақпаратты алмасу тәртібі әзірленеді және енгізіледі;

3) ішкі аудит қызметі қор биржасының бөлімшелері мен қызметкерлерінің қызметін қор биржасы қабылдаған орын алған және әлеуетті мүдделер қақтығысын басқару рәсімдеріне сәйкес келуін тексеруді үнемі жүзеге асырады.

24. Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің басшысы мен қызметкерлері жоғары білімді, кәсіби біліктілігі және тәуекелдерді басқару саласында жұмыс үш жылдан кем емес тәжірибесі бар болады, сонымен қатар Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнама бойынша білімдері болуы қажет.

25. Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшенің басшылары мен қызметкерлеріне қосымша қойылатын талаптарды қор биржасы белгілейді.

26. Ішкі аудит қызметінің басшылары мен қызметкерлеріне бір уақытта қор биржасының басқа бөлімшелерінің басшылары мен қызметкерлерінің, сондай-ақ қор биржасы органдарының функциялары жүктелмейді.

27. Ішкі аудит қызметінің басшылары мен қызметкерлерінде жоғары білімі бар, Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасы, оның ішінде Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнамасы бойынша білімдері бар, кәсіби біліктілігіне ие, қаржылық қызметті ұсыну мен реттеу саласында бір жылдан кем емес жұмыс өтілі (тәжірибесі) бар, сонымен қатар экономикалық қызмет саласында жасаған қылмысы үшін, мемлекеттік қызмет және мемлекеттік басқару мүддесіне қарсы жемқорлық

және өзге қылмысы үшін заңда белгіленген тәртіппен өтелмеген немесе алынбаған соттылығы жоқ.

28. Қор биржасының директорлар кеңесі ішкі аудит қызметінің қызметкерлерін тағайындайды.

29. Қор биржасы өзінің қызметінде тәуекелдердің мынадай түрлерін жіктейді және сәйкестендіреді:

- 1) операциялық тәуекелдерді;
- 2) құқықтық тәуекелдерді;
- 3) бедел тәуекелдерін;
- 4) бағалық, валюталық және пайыздық тәуекелдерді;
- 5) өтімділік жоғалту тәуекелдерін;
- 6) тәуекелдерді басқару бойынша қор биржасының саясатына сәйкес өзге

тәуекелдерді.

30. Операциялық тәуекелдерге мыналармен байланысты тәуекелдер кіреді:

1) жауапкершілікті бөлуді, есеп берушілік пен басқарудың құрылымын қоса алғанда, қор биржасының айқындалмаған және тиімсіз ұйымдастырушылық құрылымымен;

2) ақпараттық технологиялар саласындағы тиімсіз стратегиялармен, саясатпен және (немесе) стандарттармен, бағдарламалық қамтамасыз етуді қолданудағы кемшіліктермен;

3) қор биржасының қызметкерлерін тиімсіз басқарумен және (немесе) оның біліктіліксіз штатымен;

4) қор биржасының сауда жүйесін рұқсатсыз пайдаланумен және қор биржасындағы сауда-саттық процесіне қатысушы-трейдерлердің біліктілігінің жеткіліксіздігіне не қор биржасының сауда-жүйесінде олар мәмілелерді жасағанда қателіктерді жібергендерімен;

5) қор биржасы қызметін жүзеге асыру процестерінің жеткіліксіз тиімді құрылымымен не ішкі ережелерді сақтаудың нашар қадағалауымен;

6) қор биржасының қызметіне күтілмеген және бақыланбаған сыртқы факторлардың әсерімен;

7) қор биржасының қызметін регламенттейтін ішкі құжаттарда (ережелерде) кемшіліктер мен қателердің бар болуымен;

8) қаржы құралдарымен сауда-саттық процесі бұзылуына және қор биржасында операцияларды жүзеге асырумен;

9) қор биржасының мүшелері мен эмитенттері беретін конфиденциалды ақпаратты заңсыз қолданумен;

10) қор биржасындағы органдары мен бөлімшелері арасында мүдделер қақтығысы туындауымен;

11) ақпаратты жинаумен, енгізумен, сақтаумен және таратумен байланысты қателер туындауымен;

12) қаржы құрылдарының құны мен кірістілігін бағалауды және олар бойынша есептесуді жүзеге асыруды көздейтін қор биржасының әдістемелерінде барынша дәл есептесуді жеткіліксіз жүргізумен;

13) қор биржасының бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуі жұмыс істеуінде қателер мен жаңылу туындау ықтималымен;

14) қор биржасы қызметі кезінде жетілмеген технологияларды пайдалану салдарынан, оның ішінде сауда-саттықты ұйымдастыру мен өткізу, есептесуді жүргізу, қор биржасының сауда жүйесінде жасалған мәмілелерді қадағалау жөніндегі қызметті жүзеге асыру бойынша және жүйелі басқару функцияларын орындау процестерін қоса алғанда, зиян пайда болу ықтималымен;

15) потенциалды тәуекелдер ретінде қор биржасы сәйкестендіретін өзге жағдайлармен.

31. Қор биржасының құқықтық қамтамасыз ету бөлімшесі (заң бөлімшесі) қор биржасы Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын бұзуынан, оның ішінде қор биржасының ішкі құжаттары Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің талаптарына сәйкес келмегенде, қор биржасының қызметінің практикасы оның ішкі құжаттарына сәйкес келмегенде туындайтын құқықтық тәуекелдерді реттеуді мыналар арқылы қамтамасыз етеді:

1) қор биржа қызметінің Қазақстан Республикасы заңнамасына, қор биржасының ішкі ережелері мен рәсімдеріне және келісім қатынастарының талаптарына сәйкес келуіне бақылауды жүзеге асыру;

2) қор биржасында сауда-саттықты өткізу процесінде қор биржасы мүшелерінің қызметі Қазақстан Республикасының заңнамасында, қор биржасының ішкі ережелерінде белгіленген талаптарға сәйкес келуіне бақылауды жүзеге асыру;

3) қор биржасының персоналын тұрақты негізде қор биржасының қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының заңнамасымен таныстыру;

4) қор биржасының қызметін реттейтін Қазақстан Республикасы заңнамасы өзгеруіне байланысты, қор биржасының Қазақстан Республикасы заңнамасында белгіленген талаптарды орындамауы тәуекелдері туындау мүмкіндігін бағалауды өткізу.

32. Тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау және бақылау процестерінің мақсаты болып мыналар табылады:

1) сәйкес келтірілмеген тәуекелдер мен қауіпті алдын ала анықтау;

2) тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша рұқсат етілген міндерін бағалау сапасын көтеру;

3) тәуекелдерді бақылаудың баламалы механизмдерін дамыту;

4) тәуекелдерді барынша төмендету мен басқару бойынша уақтылы іс-шараларды қабылдауды қамтамасыз ету;

5) тәуекелдерді басқару бөлімшесін қоса алғанда, қор биржасының жекелеген бөлімшелерін тәуекелдерді сәйкестендіру мен бағалау процесіне тарту, сонымен қатар, тәуекелдерді басқару саласында қор биржасы қызметкерлерінің жауапкершілігін арттыру.

33. Тәуекелдерді сәйкестендіру рәсімі қор биржасының бөлімшелері қызметінің түріне байланысты тәуекелдерді басқару бөлімшесімен бірге қор биржасының әр бөлімшесі жүзеге асыратын мұқият шолу мен мониторингке негізделеді.

34. Сәйкестендіру тәуекелдері мына сипаттар бойынша талданады:

1) тәуекелдердің басталу жиілігі;

2) тәуекелдің әсер ету көлемі.

35. Талдаудың нәтижесі негізінде тәуекелдер шекті ретінде айқындалған тәуекелдер көрсеткіштерінің мәніне қатысты қабылданатын және қабылданбайтын ретінде дифференциалданады.

36. Тәуекелдерді бағалау мен бақылау нәтижелері қор биржаның толық қызметіне сияқты жеке қызмет түріне де тәуекел көрсеткішінің сандық мәнін айқындау үшін қолданылады.

37. Тәуекелдер көрсеткіштерінің сандық мәні тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша жоғарғы рұқсат етілген мәнін, белгіленген шектеулі көрсеткіштеріне тәуекелдердің сәйкестігін, сондай-ақ белгіленген шектеулі көрсеткіштерге сәйкес келмейтін тәуекелдерді барынша төмендету мен басқару үшін тиісті шешімдерді қабылдау қажеттілігін бағалауға мүмкіндік береді.

38. Қор биржасының жекелеген қызметіне тән тәуекелдер көрсеткіштерінің сандық мәнін осы қызметті жүзеге асыратын қор биржасының бөлімшелері тәуекелдерді басқару бөлімшесімен бірігіп есептейді.

39. Қор биржасының тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшесі қор биржасында қаржылық құралдармен сауда-саттық процесі бұзылуына әкелген техникалық жаңылулар мен өзге жағдайлар туралы директорлар кеңесі мен басқармаға хабарлайды.

40. Қор биржасының директорлар кеңесі қаржылық құралдармен сауда-саттық процесі бұзылуына әкелген техникалық жаңылулар мен өзге жағдайлар туралы ақпаратты ол жағдай басталу күнінен кейінгі күні ішінде уәкілетті органға беруді қамтамасыз етеді.

41. Қор биржасының тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшесі тәуекелдер басталу жағдайларының саны және тәуекелдер басталу нәтижесінде келтірілген зиянның мөлшері туралы ақпаратты директорлар кеңесі мен басқармаға тоқсан сайын жасайды, тәуекелдер мен олар басталудан болған салдарды барынша төмендету бойынша іс-шаралар жоспарын береді.

42. Қор биржасының тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшесі тәуекелдер көрсеткіштерінің сандық мәнін бағалау бойынша әзірлеген қорытындысының негізінде қор биржасының басқармасы директорлар кеңесі бекітетін тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша жоғарғы рұқсат етілген мәнін айқындайды.

43. Жаңа тәуекелдер пайда болған жағдайда және тәуекелдер көрсеткіштерінің мәні тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша жоғарғы рұқсат етілген мәніне сәйкес келмеген жағдайда, тәуекелді сәйкестендірген және (немесе) осы сәйкессіздікті анықтаған қор биржасының бөлімшесі директорлар кеңесіне және басқармаға ол туралы хабарлайды.

44. Тәуекелдерді бағалау нәтижесінің негізінде оларды барынша төмендетуге бағытталған ықтимал іс-шаралар анықталады.

45. Тәуекелдерді барынша төмендету тәуекелдер көрсеткіштері тәуекелдер көрсеткіштерінің шекті мәнінен асып түскен жағдайларда қажетті болып табылады. Тәуекелдерді барынша төмендету мына іс-шаралармен шектелмей жүзеге асырылады:

1) ішкі бақылау жүйесін енгізу, тәуекелдерге мұқият мониторинг жүргізу мен қадағалауды жүзеге асыру, тәуекелдерді басқару саласында қызметкерлердің біліктілігін арттыру;

2) қор биржасының қызметі процесінде қор биржасының органдары қабылдайтын сол және өзге шешімдерге тән тәуекелдер туындаған жағдайда, зиянды сәйкестендіру мен барынша төмендету бойынша рәсімдерді жетілдіру;

3) трейдерлер болып табылмайтын, бірақ осындай лимиттерді белгілеуге уәкілетті тұлғалар қор биржасындағы сауда-саттық процесіне қатысушылар - трейдерлер үшін қаржы құралдары бойынша лимиттерді белгілеуді көздейтін бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуді қор биржасының енгізуі;

4) сауда-саттықты ұйымдастыру процесінде екі жылда бір реттен сирек емес қолданылатын қор биржасының бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуіне аудитті жүргізу.

46. Директорлар кеңесі тәуекелдер туындауы бойынша есептілікті беру тәртібін бекітеді, оның мақсаты болып мыналар табылады:

1) тәуекелдер туындау салдарынан болған шығындар туралы ақпараттық базаны құру;

2) тәуекелдер туындау нәтижесінде болған нақты зиян туралы ақпаратты талдауы арқылы тәуекелдерді басқару мен барынша төмендету процестерін жетілдіру;

3) тәуекелдер туындау нәтижесінде пайда болатын зиянның құнын кезеңді бағалауды жүргізу;

4) тәуекелдер туындауының маңызды жағдайларына уақтылы және тиісті ден қоюды қамтамасыз ету;

5) деректерді жинау мен енгізу жөніндегі рәсімдерді толық үйлестіруді қамтамасыз ету, сондай-ақ ақпаратты қайталау және (немесе) жіберіп алу бойынша қателерді болдырмау.

47. Қор биржасының меншікті активтерін тиімді инвестициялауды қамтамасыз ету мақсатында, тоқсанына бір реттен жиі емес мыналар жүргізіледі:

1) эмитенттің қаржылық жай-күйін талдауды қоса алғанда, эмитенттерді және олар шығарған (берген) қаржы құралдарына, оның активтері құнының одан әрі өсу потенциалына, қабылданған міндеттемелер бойынша жауап беру қабілетіне, осы эмитенттің қаржы құралдарына инвестициялауға және осы тәуекелдердің уәкілетті орган қор биржасы үшін белгілеген пруденциалдық нормативтерге және өзге де нормалар мен лимиттерге әсер етуіне байланысты тәуекелдерге талдау;

2) инвестициялауды жүргізу көзделген қаржы құралдары айналымының талаптары мен кірістілігін талдау;

3) портфельдің құрылымы, кірістіліктің өзгеру динамикасы туралы мәліметтерді, портфельдің құрылымын оңтайландыру бойынша шығынды позициялар мен ұсынымдарды талдауды қоса алғанда, меншікті активтер есебінен сатып алынған бағалы қағаздар портфеліне талдау.

48. Осы Нұсқаулықтың 47-тармағында көрсетілген аналитикалық зерттеулер негізінде осындай ұсынымдарды беруге негіздеме болған факторлардың толық тізбесі бар ұсынымдар әзірленеді.

49. Ұсынымдар:

1) меншікті активтерді инвестициялау саясатын әзірлеу, сондай-ақ көрсетілген құжаттарға өзгерістер мен толықтырулар енгізу;

2) инвестициялау лимиттерін белгілеу мен қайта қарау;

3) қор биржасының меншікті активтері есебінен мәмілелер жасау туралы инвестициялық шешімдер қабылдау кезінде беріледі.

50. Ұсынымда мынадай мәліметтер болады:

1) ұсынымның нөмірі және берілген күні;

2) қор биржасының ұсынымды дайындаған жауапты бөлімшесі және қызметкері туралы мәліметтер;

3) ұсыным беру үшін пайдаланылған ақпарат дерек көздерінің тізбесі (сипаттамасы);

4) ұсыным беру үшін пайдаланылған ақпаратты талдау нәтижелері, мына ақпаратты қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей:

жасалатын мәміленің меншікті активтер бойынша кірістердің болжанатын өзгерісіне әсері туралы;

осы қаржы құралын сатып алумен байланысты тәуекелдер туралы;

жасалатын мәміленің уәкілетті орган белгілеген пруденциалдық нормативтер мәнінің өзгеруіне әсері туралы;

5) ұсынылатын инвестициялық шешімнің нұсқалары;

6) қаржы құралының түрін, көлемін, бағалар диапазонын, осы құралдың кірістілік деңгейін және басқа сипаттамаларын (талаптарын) көрсетумен оның сипаттамасы;

7) қор биржасының инвестициялау саясатына сәйкес мәміле жасауға ұсынылатын қорытындының мақсаты;

8) ұсыным берген тұлғалардың атқаратын лауазымдарын көрсетумен қойған қолдары;

9) қор биржасының ішкі құжаттарында белгіленген өзге де ақпарат.

51. Ұсынымдар оларды дайындауға негіздеме болған барлық құжаттармен бірге сақталады.

52. Қор биржасының тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшесі:

1) қаржы құралдарымен операциялар бойынша, оның ішінде қаржы құралдары нарығында («stop-loss» лимиттері) бағалардың күрт ауытқуымен байланысты шамадан тыс шығындарды болдырмау жөніндегі оперативті рәсімдерді, сондай-ақ тиісті кірістілікті қаржы құралдары бойынша бағалардың өлшемдік деңгейлерін белгілейді, ол деңгейлерге жеткеннен кейін қаржы құралының нарықтық құнының («take-profit» лимиттері) төмендеу ықтималдығы жоғарылайды. «stop-loss» және «take-profit» лимиттері белсенді нарық жұмыс істейтін қаржы

құралдары үшін, сондай-ақ тізбесін Қордың (Ұйымның) инвестициялық комитеті белгілейтін өзге де құралдары үшін белгіленеді;

2) қаржы құралдары нарығының ауқымы мен динамикасына және қаржы құралының өтімділігіне сәйкес лимиттерді қайта қарауға бастамашы болады;

3) меншікті активтер бойынша өтімділікті жоғалту тәуекеліне ұшырайтындығы жөнінде қорытындыны дайындайды және осы қорытындыны директорлар кеңесіне береді;

4) меншікті активтер есебінен мәмілелер жүзеге асырылуы процесінде алынатын ақпарат негізінде инвестициялық портфельдің кредиттік, пайыздық, валюталық және баға тәуекелдеріне ұшырағыштығы туралы қорытындыны дайындайды және осы қорытындыны инвестициялық комитетке ұсынады;

5) тәуекелдерді бағалау моделі және ағымдағы бағаларды нарықтыққа келтіру негізінде қаржы құралдары құнын бағалауды жүргізеді, оның ішінде осы Қағидаларға 2-қосымшаның 1-нысанына сәйкес баға тәуекелі бойынша стресс-тестингті жүзеге асырады;

6) бэк-тестинг жүргізеді, қор биржасы бойынша тарихи деректерді қолданып және стресс-тестинг жүргізу нәтижесінде есептелген нәтижелерді қаржы құралдарымен операцияларды жасасудың ағымдағы (нақты) нәтижелерімен салыстырып, тәуекелдерді өлшеу рәсімінің тиімділігін тексеруді жүзеге асырады;

7) стресс-тестингтің және бэк-тестингтің нәтижелерін директорлар кеңесіне және тәуекелдерді бағалау мен жүйелі түрдегі стресс-тестингтердің нәтижелерін қаржы құралдарымен мәмілелерді жасасуға қатысты инвестициялық шешімдерді қабылдауда қолданатын инвестициялық комитетке береді.

53. Қор биржасының тәуекелдерді басқаруды бойынша бөлімшесінің осы Қағидалардың 52-тармағының 4) тармақшасына сәйкес дайындалған қорытындысында мына мәліметтерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) инвестициялық комитет белгілеген лимиттердің сақталуына жасалатын мәміленің әсері туралы;

2) Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнамасына сәйкес уәкілетті орган белгілеген пруденциалдық нормативтер мәнінің ықтимал өзгеруі туралы;

3) осы қаржы құралын сатып алумен байланысты тәуекелдер туралы.

54. Ұсынымдар мен директорлар кеңесінің қорытындысы негізінде инвестициялаудың басымды бағыттарын айқындайды, ал инвестициялық комитет инвестициялық шешімді қабылдайды және жылына бір реттен жиі емес мына инвестициялау лимиттерін белгілейді және қайта қарайды:

1) қаржы құралдарының түрлері бойынша инвестициялау лимиттерін;

2) ашық валюталық позициялар бойынша лимиттерді және валюталық нетто-позицияның лимиттерін;

3) негізгі қызмет түрі экономиканың белгілі бір секторымен байланысты эмитенттердің қаржы құралдарына инвестициялау лимиттерін;

4) қаржы құралдары үшін «stop-loss» лимиттерін;

5) қаржы құралдары үшін «take-profit» лимиттерін.

55. Инвестициялық комитет отырысының өткізілу қорытындылары бойынша міндетті түрде мыналарды көрсетумен хаттама жасалады:

1) отырыста қаралатын мәселелер тізбесін;

2) инвестициялық шешімді қабылдау үшін инвестициялық комитетке ұсынылған құжаттар тізбесін;

3) қаржы құралдарының атауын, сондай-ақ олармен мәмілелер жасау талаптарын көрсетумен, осы отырыста қабылданған инвестициялық шешімдердің параметрлерін;

4) отырыста қаралатын әрбір мәселе бойынша дауыс беру қорытындылары;

5) инвестициялық комитет мүшелерінің негіздемелері мен күтілетін тиімділігі бар пікірлерін, оның ішінде олардың қабылданған шешіммен келіспеушілігі және ерекше пікір болған жағдайда.

56. Хаттамаға инвестициялық комитеттің отырысқа қатысып отырған барлық мүшелері қол қояды және ол инвестициялық комитет қабылданған инвестициялық шешімдермен бірге сақталады.

57. Инвестициялық шешім қаржы құралдарымен жасалатын бір және сондай-ақ бірнеше мәмілелерге қатысты қабылданады.

58. Инвестициялық комитеттің отырысының қорытындысы бойынша қабылданған қаржы құралдарымен мәміле жасау үшін инвестициялық шешімде:

1) инвестициялық шешімнің қабылданған күні және нөмірі;
2) инвестициялық шешім қабылдауға негіздеме болған ұсынымның берілген күні және нөмірі;

3) жасалуы тиіс мәміленің түрі;

4) мәміле жасалуы тиіс қаржы құралын сәйкестендіргіш;

5) жасалуы тиіс мәміленің көлемі, бағасы және сомасы (көлемінің, бағасының және сомасының диапазоны);

6) мәміле жасау мерзімдері;

7) мәміле жасау болжанатын нарықтың типіне сілтеме (алғашқы немесе қайтара, ұйымдастырылған немесе ұйымдастырылмаған, халықаралық нарықтар);

8) көмегі арқылы мәміле жасау болжанатын делдалдың (брокердің) атауы (мұндай бар болған кезде);

9) инвестициялық комитет мүшелерінің біреуінде инвестициялық шешімнің қабылдануына (қабылданбағанына) қатысты ерекше пікірінің болуына сілтеме;

10) инвестициялық шешімді қабылдаған, тұлғалардың атқаратын лауазымдарын көрсетумен қойған қолдары болады.

59. Хеджирлеу құралдарымен мәміле жасау үшін инвестициялық шешім Қағидалардың 58-тармағының 1), 2), 3), 7), 8), 9) және 10) тармақшаларында көрсетілген мәліметтермен қатар мыналардан тұрады:

1) хеджирлеу құралын оның түрін, жасалу мерзімін, көлемін, құнын (сыйлықақысын) көрсете отырып, хеджирлеу операциясының жасалуы жоспарланатын нарықты және осы құралдың басқа да сипаттамаларын (талаптарын) жан-жақты сипатталуы;

2) осы хеджирлеу құралын қолданудан күтілетін нәтижелер;

3) хеджирлеу объектісі тәуекелін (базистік активінің) оның түрін (пайыздық, баға, валюталық және тағы басқалар), сондай-ақ оның бағалау әдісін көрсете отырып бағалау;

4) қажетті деректемелері (ұлттық сәйкестендіру нөмірі, саны, құны, көлемі, валютасы) көрсетілген хеджирлеу объектісін сипаттау;

5) осы операцияны жасау арқылы хеджирлеу объектісі бойынша ықтимал шығындардың (алынбаған кіріс) мөлшерін төмендетуге алып келетінін растайтын есеп айырысу.

60. Инвестициялық комитеттің отырысының қорытындысы бойынша қабылданған инвестициялық шешім қаржы құралдарымен мәмілені жасасу үшін орындалуға беріледі.

61. Қор биржасының Директорлар кеңесі ішкі бақылаудың бірдей жүйесінің болуын қамтамасыз етеді және қор биржасы қызметкерлерінің ішкі бақылау саласында өз міндеттерін орындауы үшін жағдай жасайды.

62. Қор биржасындағы ішкі бақылау жүйесі мынадай мақсаттарға:

1) қор биржасының активтерін басқарудың, листинг рәсімдерінің, биржалық мәмілелер бойынша есептесуді жүзеге асырудың, қор биржасының биржалық мәмілелерге, қор биржасының мүшелеріне және эмитенттеріне қатысты қадағалау функцияларын

орындаудың және шығындар болуын айқындаудың тиімділігін тексеруді көздейтін қор биржасы қызметінің операциялық және қаржылық тиімділігіне;

2) қаржылық және басқарушылық ақпараттың сенімділігін, толықтығы мен уақтылығына. Аталған мақсат шынайы және сапалы қаржылық есептің жасалуын және шешімдер қабылдаған кезде қор биржасы пайдаланған басқа қаржы құжаттарын тексеруді болжалдайды;

3) қор биржасы Қазақстан Республикасының заңнамасын, оның ішінде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актілерін, сондай-ақ қор биржасының ішкі саясаты мен рәсімдерін айқындайтын құжаттардың талаптарын тексеруді болжайтын Қазақстан Республикасы заңнамаларының талаптарын сақтауға жету үшін құрылады.

63. Ішкі бақылау жүйесі мынадай үш кезеңнің үздіксіз кезекті түрде жүру принципі бойынша қызмет етуі тиіс:

1) қор биржасының ішкі регламенттеріне рәсімдерді қосу жолымен ішкі бақылау жүйесін (тиімділікті бақылау нәтижелерін есепке ала отырып) қалыптастыру;

2) жұмыста қор биржасының ішкі регламенттерін пайдалану;

3) ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау.

64. Ішкі бақылау жүйесін мына рәсімдерді жүргізуді қамтиды:

1) қызметтің жоспарлы көрсеткіштерін қоса беріп, қор биржасының қаржылық қызметінің ағымдағы нәтижелері туралы есептерді директорлар кеңесіне беру арқылы қор биржасының алға қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу процесін тоқсан сайын тексеру;

2) бөлімше қызметінің нәтижелері туралы стандарт нақты есептерді бөлімше басшыларының ай сайынғы негізде тексеруі;

3) материалдық маңызды ақпаратқа және бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуге қол жетімділікті шектеуге бақылау жүргізу мақсатымен тексеру;

4) тәуекелдің белгіленген лимиттерінің сақталуын тексеру мен анықталған сәйкессіздіктерді жою жөніндегі іс-шараларды іске асыру;

5) міндетті авторизацияны талап ететін операциялардың тізбесіне қор биржасының басшылығының талаптарын белгілеу;

6) операциялардың шарттары мен қор биржасының қызметіне байланысты тәуекелдерді басқару үлгілерін қолданудың нәтижелерін тексеру;

7) жүргізілген операцияларды қор биржасының есебінде және есептілігінде көрсетудің уақтылығын, дұрыстығын, толықтығы мен дәлдігін тексеру;

8) қор биржасының бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етілуінің сенімді қызмет етуін тексеру;

9) қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимылдарға бағытталған рәсімдердің тиімділігін тексеру;

10) қор биржасында мүдделердің бар болған және потенциалды қақтығысын басқаруға бағытталған рәсімдердің тиімділігін тексеру;

11) қаржы құралдардың құнын бағалау және кірістілік бөлігінде әдістерді қоса алғанда, қор биржасының ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес жүзеге асырылатын қаржы құралының құнын бағалаудың дұрыстығын және шынайылығын тоқсан сайынғы тексеру.

65. Ішкі аудиттің мақсаты болып ішкі бақылау жүйесінің бара бар болуын және тиімділігін бағалау, қор биржасының бөлімшелерінің жүктелген функциялар мен міндеттерді орындау жағдайы туралы уақтылы және шынайы ақпаратпен қамтамасыз ету, сондай-ақ жұмысты жақсарту жөніндегі ұтымды және тиімді ұсынымдарды беру табылады.

66. Директорлар кеңесі ішкі бақылау жүйесінің жағдайын объективті бағалауды және оларды жетілдіру бойынша ұсынымдарды беру жолымен тиісті ішкі бақылау жүйесінің бар

болуын және қызмет етуін қамтамасыз ету бойынша функцияларын жүзеге асырғанда туындайтын міндеттерді шешу мақсатымен ішкі аудит қызметі құрылады.

67. Ішкі аудит қызметі өз қызметінде «Акционерлік қоғамдар туралы» 2003 жылғы 13 мамырдағы Қазақстан Республикасының Заңын, ішкі бақылау жүйесін ұйымдастыру жөніндегі және қор биржасының ішкі аудит қызметі туралы ережені, сондай-ақ қор биржасының қызметін реттейтін басқа ішкі құжаттарды және Қағидалардың талаптарын басшылыққа алады.

68. Ішкі аудит қызметі қор биржасының кез келген бөлімшесінің қызметін немесе лауазымды тұлғасының қызметін тексеруді тағайындайды. Ішкі аудит қызметі директорлар кеңесінің алдында үнемі есеп береді.

69. Ішкі аудит қызметі ішкі аудиттің жоспары мен қор биржасының директорлар кеңесі бекітетін ішкі аудит бағдарламасын жасайды.

70. Ішкі аудит қызметінің міндетіне мынадай мәселелерді:

1) ішкі бақылау жүйесінің қызмет етуін;
2) директорлар кеңесіне ішкі аудит қызметінің жұмысы туралы есептілікті дайындау;
3) директорлар кеңесіне, басқармаға және сыртқы пайдаланушыларға берілетін қор биржасының лицензияланатын қызмет түрі аясында кез келген мәлімет пен ақпараттың шынайлығы мен дәл болуын;

4) ішкі немесе сыртқы аудитор анықтаған бухгалтерлік есептегі немесе ішкі аудиттегі кез келген елеулі кемшіліктерді қарау мен талқылау кіреді.

71. Ішкі аудитті қызметінің негізгі функциялары:

1) ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін тексеру мен бағалау;
2) тәуекелдерді бағалау әдістемесінің және тәуекелдерді басқару рәсімдерінің (әдістемелерінің, бағдарламаларының, ережелерінің және банк операцияларын жасау мен мәмілелер, тәуекелдерді басқару рәсімдерінің) қолдану толықтығын және тиімділігін тексеру;

3) деректер базасының тұтастығы мен оларды санкция берілмеген рұқсаттан қорғауды, күтпеген жағдайларда іс-қимыл жоспарының болуын қоса отырып, сауда жүйесінің қызмет ету тиімділігін тексеру;

4) бухгалтерлік есеп пен есеп берудің анықтығын, толықтығын, объективтілігі мен уақтылығын, сонымен қатар ақпарат пен есептіліктің сенімділігін әрі уақтылығын тексеру;

5) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге мәліметтерді берудің анықтығын, толықтығын, объективтілігі мен уақтылығын тексеру;

6) қор биржасының мүлігінің сақталуын қамтамасыз етудің қолданылып жүрген тәсілдерін (әдістерін) тексеру;

7) қор биржасының жасаған операцияларының экономикалық мақсатқа лайықтылығын және тиімділігін бағалау;

8) ішкі бақылаудың процестері мен рәсімдерін тексеру;

9) Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтау мақсатында құрылған жүйелерді тексеру;

10) қор биржасының қызметкерлерін басқару қызметінің жұмысын бағалау;

11) анықталған тәуекелдер деңгейін төмендетуді немесе қор биржасының бөлімше басшысының және (немесе) басқару органдарының қор биржасы үшін анықталған тәуекелдердің жарамдылығы туралы қабылдаған шешімін құжаттандыруды қамтамасыз ететін қор биржасының бөлімшелерін тексеру нәтижелері бойынша қор биржасының бөлімшелері мен органдарының қабылдаған шараларының тиімділігіне бақылау жасау;

12) қор биржасының ішкі құжаттарында көзделген басқа мәселелер болып табылады.

72. Ішкі бақылау жүйесін ұйымдастыру қор биржасының Қағидаларда көрсетілген талаптарға сәйкес келуімен қамтамасыз етіледі.

Қор биржасы үшін тәуекелдерді
 басқару және ішкі бақылау
 жүйесін қалыптастыру
 қағидаларына
 1-қосымша

Нысан

Тәуекелдерді басқару жүйесіне қойылатын талаптардың орындалуын
 бағалау бойынша есеп

« _____ »
 (қор биржасының атауы)
 « _____ » жыл үшін

	Қағида ның тиісті абзацын, бөлігін, тармақшасын, тармағын көрсету	Тәуек елдерді бағалау жүйесінің талаптарына сәйкестігін бағалау	Тәуекелдерді бағалау жүйесінде анықталған кемшіліктер	Анықт алған кемшіліктерді жою бойынша қажетті іс- шаралар, жауапты адамдар мен іс-шараларды орындаудың мерзімдері	Жауапт ы орындаушылар
	2	3	4	5	6

Тәуекелдерді басқару жүйелеріне қойылатын талаптарға сәйкестігін бағалау:

Нысанды толтыру бойынша түсініктеме

Тәуекелдерді басқару жүйесіне қойылатын талаптарға сәйкестігін бағалауды мынадай критерийлердің үш балдық жүйесі бойынша жүзеге асыру қажет: сәйкес, ішінара сәйкес, сәйкес емес:

1) «сәйкес» ретінде бағалау қор биржасының тәуекелдерді басқару жүйелеріне қойылатын талаптардың критерийлерін қандай да бір маңызды кемшіліктерсіз орындауы кезінде шығарылады;

2) «ішінара сәйкес» ретінде бағалау қор биржасының тәуекелдерді басқару жүйелеріне қойылатын талаптардың нақты критерийін сақтаудағы мүмкіндігіне қатысты маңызды күмәндер пайда болуына жеткілікті болып есептелмейтін кемшіліктер анықталғанда шығарылады;

3) «сәйкес емес» ретінде бағалау қор биржасының тәуекелдерді басқару жүйелеріне қойылатын талаптардың критерийін орындамаған кезде шығарылады.

Егер тәуекелдерді басқару жүйелеріне қойылатын жекелеген талаптар қор биржасының қатысты қолданылмайтын жағдайда, талаптың осы критерийіне сәйкестігін бағалау жүзеге асырылмайды және тиісті «қолданылмайды» деген жазбамен белгіленеді.

Қор биржасының бірінші басшысы (ол болмаған кезде - оның орнындағы адам)

тегі, аты, жөні (ол бар болса)	қолы	күні
Тәуекелдері басқаруды жүзеге асыратын бөлімшенің басшысы		
тегі, аты, жөні (ол бар болса)	қолы	күні
Ішкі аудит қызметінің басшысы		
тегі, аты, жөні (ол бар болса)	қолы	күні

Баға тәуекелі бойынша стресс-тестинг

Қаржы құралдарының санаты	Қаржы құралының ағымдағы құны (теңгемен)	Қаржы құралының ағымдағы құнының төмендеу сценарийі					30% астам	Таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгемен)
		%-5%	%-10%	0%-20%	0%-30%			
1	2					7	8	
Шығын жиынтығы								

1-нысанды толтыру бойынша түсініктеме

- 1-бағанда нарықтық бағасы бар қаржы құралдары көрсетіледі. Бұл ретте қаржы құралдары қаржы құралдарының түрлері және экономиканың секторы бойынша топтастырылды.
- 2-бағанда қаржы құралының ағымдағы құны (теңгедегі) көрсетіледі.
- 3, 4, 5, 6 және 7-бағандарда қаржы құралдарының әрбір санаты бойынша қаржы құралының ағымдағы құнының болжанған бір сценарий ғана таңдалады.
- 8-бағанда таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгедегі) көрсетіледі. Таңдалған сценарийдің қысқаша негіздемесі:

Қор биржасының бірінші басшысы (ол болмаған кезде - оның орнындағы адам) _____
тегі, аты, әкесінің аты (ол бар болса) қолы күні

Пайыздық тәуекел бойынша стресс-тестинг

Борыштық бағалы қағазды өтеуге дейінгі мерзім	Қаржы құралының ағымдағы құны	Купонды сыйақының пайыздық мөлшерлемесін төмендету сценарийі				Таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгемен)
		0 %-2%	2 %-4%	4 %-6%	6% более	
1	2	3	4	5	6	7
6 айдан кем						
6-12 ай						
12-18 ай						
18-24 ай						
24 айдан астам						
Борыштық бағалы қағазды өтеуге дейінгі мерзім						

2-нысанды толтыру бойынша түсініктеме

- 2-бағанда қаржы құралының ағымдағы құны көрсетіледі.
- 3, 4, 5 және 6-бағандарда купондық сыйақының пайыздық мөлшерлемесінің төмендеу сценарийі көрсетіледі. Осы бағандарда бір санаттағы қаржы құралдары купондық сыйақының пайыздық мөлшерлемесінің төмендеуінің бірнеше сценарийіне ұшыруы мүмкін.
- 7-бағанда таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгемен) көрсетіледі.
Таңдалған сценарийдің қысқаша негіздемесі: _____
Қор биржасының бірінші басшысы (не оның орнындағы адам)

тегі, аты, әкесінің аты (ол бар болса)

қолы

күні

Активтер бойынша, валюталық тәуекел стресс-тестингі

Шет ел валютасы	Осы шетел валютасына номинирленген қаржы құралдарының ағымдағы құны (теңгемен)	Шетел валютасына қатысты теңгені нығайту сценарийі						Танд алған сценарий бойынша шығын (теңгемен)
		%-3%	%-5%	%-7%	%-13%	3%-20%	20% және более	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Шығынның жиынтығы								

3-нысанды толтыру бойынша түсініктеме

- 1-бағанда қаржы құралының шетел валютасы көрсетіледі.
- 2-бағанда қаржы құралының осы шетел валютасымен (теңгемен) номинирленген ағымдағы құны көрсетіледі.
- 3, 4, 5, 6, 7 және 8-бағандарда теңгенің шетел валютасына қатысы бойынша нығайту сценарийі көрсетіледі.
- 9-бағанда таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгедегі) көрсетіледі.
Таңдалған сценарийдің қысқаша негіздемесі:

Қор биржасының бірінші басшысы (не оның орнындағы адам)

тегі, аты, әкесінің аты (ол бар болса)

қолы

күні

Қор биржасы үшін тәуекелдерді
басқару және ішкі бақылау
жүйесін қалыптастыру
қағидаларына
3-қосымша

нысан

Операциялық тәуекел бойынша стресс-тестинг

Сауда жүйесін тестілегендегі стресстік жағдай	Тестілеуде сауда жүйесінің элементтері қызмет етуіне қойылатын параметрлер			Тестілеу нәтижелері (оқиғалар мен салдары басталу мүмкіндігін басталған жағдайда бағалау)
	пара метр ₁	параметр _{2,3,...,n-1}	параметр _n	
1	2	3	4	5

Нысанды толтыру бойынша түсініктеме

1. 1-бағанда қор биржасының есепке алу жүйесін, дербес шоттардың бірыңғай жүйесін және өзге ақпараттық және коммуникациялық жүйелерді тестілеу кезіндегі стресстік жағдай көрсетіледі.

2. 2, 3, және 4-бағандарда элементтер жүйелерінің жұмысына қойылатын параметрлер көрсетіледі.

3. 5-бағанда тестілеу нәтижелері (оқиғалар мен салдарлар басталған кезде олардың басталу ықтималдылығын бағалау) көрсетіледі.

Стресстік жағдайдың және қор биржасының есепке алу жүйесі элементтерінің жұмыс істеуіне қойылатын параметрлердің, жеке шоттардың бірыңғай жүйесінің және өзге ақпараттық және коммуникациялық жүйелердің оларды стресстік жағдайға тестілеу кезіндегі қысқаша сипаттамасы. Тестілеу әрбір жүйе бойынша жүзеге асырылады.

Қор биржасының бірінші басшысы (не оның орнындағы адам)

тегі, аты, әкесінің аты (ол бар болса)
қолы
күні

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

ҰЛТТЫҚ БАНКІ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ҚАУЛЫСЫ

Алматы қ.

2015 жылғы 19 желтоқсан

№ 253

Орталық депозитарийде тәуекелдерді басқару жүйесінің болуы бойынша талаптарды бекіту туралы

«Қаржы рыногы мен қаржылық ұйымдарды мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабының 14-2) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Орталық депозитарийде тәуекелдерді басқару жүйесінің болуы бойынша талаптар бекітілсін.

2. Мыналардың:

1) «Орталық депозитарийде тәуекелдерді басқару жүйесінің болуына қойылатын талаптар жөніндегі нұсқаулықты бекіту және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының «Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру ережесін бекіту туралы» 2008 жылғы 29 желтоқсандағы № 238 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының 2010 жылғы 1 ақпандағы № 5 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6100 тіркелген);

2) «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 27 тамыздағы № 168 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9796 тіркелген, 2014 жылғы 12 қарашада «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде жарияланған) бекітілген Қазақстан Республикасының өзгерістер мен толықтырулар енгізілетін нормативтік құқықтық актілерінің тізбесінің 12-тармағының күші жойылды деп танылсын.

3. Бағалы қағаздар нарығының субъектілерін қадағалау департаменті (Хаджиева М.Ж.) заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) Құқықтық қамтамасыз ету департаментімен (Досмұхамбетов Н.М.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;

3) осы қаулы ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің интернет-ресурсына орналастыруды қамтамасыз етсін.

4. Халықаралық қатынастар және жұртшылықпен байланыс департаменті (Қазыбаев А.Қ) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспасөз басылымдарында ресми жариялауға жіберуді қамтамасыз етсін.

5. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары О.А. Смоляковқа жүктелсін.

6. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Орталық депозитарийде тәуекелдерді басқару жүйесінің болуы бойынша талаптар

1. Жалпы ережелер

1. Осы Орталық депозитарийде тәуекелдерді басқару жүйесінің болуы бойынша талаптар (бұдан әрі - Талаптар) «Қаржы рыногы мен қаржылық ұйымдарды мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңына сәйкес әзірленді және орталық депозитарийде тәуекелдерді басқару жүйесінің болуы бойынша талаптарды белгілейді.

2. Орталық депозитарийдің директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару жүйесінің осы Талаптарға сәйкес келуін қамтамасыз етеді және орталық депозитарийдің органдарына, бөлімшелеріне және қызметкерлеріне тәуекелдерді басқару саласында жүктелген міндеттерді орындауы үшін жағдай жасайды.

3. Талаптарда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) ақпараттық жүйе - орталық депозитарийдің директорлар кеңесіне, атқарушы органына және қызметкерлеріне өз міндеттерін орындау кезінде, сондай-ақ тіркеушілерге, эмитенттерге, орталық депозитарийдің депоненттеріне және олардың клиенттеріне қызметінің барысында қажетті қаржылық және операциялық ақпаратты генерациялау, сақтау, есепке алу, уақтылы ұсыну және ашу қамтамасыз етілетін орталық депозитарийдің бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуі;

2) баға тәуекелі - қаржы нарықтарындағы орталық депозитарийдің меншікті активтері есебінен сатып алынған қаржы құралдарының нарықтық құнына әсер ететін жағдайлар өзгерген жағдайда туындайтын, қаржы құралдарының құны өзгеруі салдарынан болатын шығыстардың (шығындардың) пайда болу тәуекелі;

3) бедел тәуекелі - жағымсыз қоғамдық пікір немесе орталық депозитарийге деген сенімнің төмендеуі салдарынан шығыстардың (шығындардың) туындау тәуекелі;

4) бэк-тестинг - орталық депозитарий бойынша тарихи деректерді пайдалану арқылы және есептелген нәтижелерді көрсетілген операцияларды жасаудың ағымдағы (нақты) нәтижелерімен салыстыра отырып тәуекелдерді өлшеу рәсімдерінің тиімділігін тексеру әдістері;

5) валюталық тәуекел - орталық депозитарий қызметін жүзеге асырған кезде шетел валюталары бағамдарының өзгеруімен байланысты шығыстардың (шығындардың) пайда болу тәуекелі. Шығыстардың (шығындардың) туындау тәуекелі валюталар бойынша позицияларды құнының мәнінде асыра бағалаудан туындайды;

6) клирингтік операциялар - есептерді жинау, салыстырып тексеру, сұрыптау және растау, сондай-ақ өзара есеп айырысуды жүргізу мен клирингке қатысушылардың таза позицияларын анықтау бойынша операциялар;

7) коммуникациялық жүйе - орталық депозитарийдің органдары мен бөлімшелері арасында тіркеушінің, эмитенттердің, депоненттердің және орталық депозитарийдің, сондай-ақ орталық депозитарийдің өзге жүйелерінің ақпарат беру процестерін басқаруға арналған орталық депозитарийдің бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуі;

8) корпоративтік басқару - акционерлердің жалпы жиналысы, директорлар кеңесі, басқарма арасындағы өзара қарым-қатынастар кешенін білдіретін, орталық депозитарийдің тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етуге, оның акционерлерінің құқықтары мен мүдделерін қорғауға бағытталған және акционерлерге орталық депозитарийдің қызметіне тиімді бақылау мен мониторинг жасау мүмкіндігін беретін орталық депозитарийді стратегиялық және тактикалық басқару жүйесі;

9) кредиттік тәуекел - своптар, опциондар, форвардтар және кредиттік тәуекелге ұшыраған өзге қаржы құралдары бойынша әріптестің міндеттемелерін орындамауына байланысты және осы бағалы қағаздар мен өзге қаржы құралдары есеп айырысуды реттеу кезеңінде туындайтын шығындар тәуекелі кіретін, бағалы қағазды шығару талаптарымен белгіленген мерзімде бағалы қағаздың ұстаушысына тиесілі негізгі борыш пен сыйақыны эмитенттің төлемеуі салдарынан шығыстардың (шығындардың) туындау тәуекелі;

10) құқықтық тәуекел - орталық депозитарийдің Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын бұзуы, оның ішінде орталық депозитарийдің ішкі құжаттарының уәкілетті органның нормативтік құқықтық актілерінің талаптарына сәйкес келмеуі, орталық депозитарийдің қызмет практикасының оның ішкі құжаттарына сәйкес келмеуі, ал Қазақстан Республикасының резиденттері еместеріне қатысты - басқа мемлекеттердің заңнамасының талаптарын бұзу салдарынан шығыстар (шығындау) туындау тәуекелі;

11) меншікті активтерді инвестициялау саясаты - инвестициялау объектілерінің тізбесін, орталық депозитарийдің меншікті активтеріне қатысты инвестициялық қызметтің мақсатын, стратегияларын, талаптарын және шектеулерін, меншікті активтерді хеджирлеу және әртараптандыру талаптарын белгілейтін құжат;

12) операциялық тәуекел - орталық депозитарий қызметінің сипаты мен ауқымдарына және (немесе) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарына, операцияларды және басқа мәмілелерді жүргізудің ішкі тәртіптеріне және рәсімдеріне сәйкес келмеуі, оларды орталық депозитарий қызметкерлерінің және (немесе) өзге тұлғалардың бұзуы (алдын ала ойластырылмаған немесе қасақана іс-әрекеттердің немесе іс-әрекетсіздіктің салдары), орталық депозитарийдің ақпараттың, коммуникациялық және басқа жүйелерімен және (немесе) олардың бас тартуларымен (қызмет істеудің бұзуларымен) қолданылатын функционалдық мүмкіндіктерінің сай келмеуі (жетіспеуі), сондай-ақ сыртқы оқиғалардың ықпалы нәтижесіндегі шығыстардың (шығындардың) туындау тәуекелі;

13) өтімділікті жоғалту тәуекелі - орталық депозитарийдің өз міндеттемелерін ықтимал орындамауына не уақтылы орындамауына байланысты тәуекел. Бағалы қағаздардың активтер ретінде өтімділігін жоғалту тәуекелі олардың төмен шығындарымен және қолайлы бағалар бойынша тез сатылу мүмкіндігімен анықталады;

14) «stop-loss» лимиттері - меншікті активтер есебінен сатып алынған қаржы құралдарымен операциялар бойынша залалдың шекті түрде жол берілетін деңгейі;

15) стресс-тестинг - орталық депозитарийдің қаржылық жай-күніне орталық депозитарийдің қызметіне әсер етуі мүмкін болатын ерекше, бірақ ықтимал оқиғалардың нақты әсер етуін өлшеу әдістері;

16) стресстік жағдайлар - орталық депозитарий жүйесінің жұмысындағы шамадан артық жұмыс істеу, іркілістер, қателердің және (немесе) өзге ақаулардың пайда болуынан күтпеген жағдайлар;

17) «take-profit» лимиттері - меншікті активтер есебінен сатып алынған қаржы құралдарымен операциялар бойынша кірістердің шекті рұқсат етілген деңгейі бойынша лимиттерді белгілеу саясаты;

18) тәуекелдерді басқару жүйесі - мынадай терт негізгі элемент: тәуекелді бағалау, тәуекелді өлшеу, тәуекелді бақылау және тәуекел мониторингі қамтылатын процесс;

19) уәкілетті орган - қаржы рыногы мен қаржылық ұйымдарды мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті орган;

20) ішкі аудит қызметі - орталық депозитарийдің Қазақстан Республикасының акционерлік қоғамдар туралы заңнамасына сәйкес құрылған бөлімшесі;

21) ішкі бақылау жүйесі - орталық депозитарийдің рентабельдіктің ұзақ мерзімді мақсаттарын іске асыруын және Қазақстан Республикасының заңнамасын, орталық депозитарийдің ережелер жинағын, орталық депозитарийдің саясатын, ішкі ережелер мен рәсімдерді сақтауға, шығындар тәуекелін немесе орталық депозитарийдің бедел тәуекелін төмендетуге ықпал ететін қаржылық және басқару есептілігінің сенімді жүйесін қолдауды қамтамасыз ететін ішкі бақылаудың рәсімдері мен саясатының жиынтығын білдіретін тәуекелдерді басқару жүйесінің бөлігі;

22) ішкі құжаттар - орталық депозитарий, оның органдары, бөлімшелері мен қызметкерлері қызметінің талаптары мен тәртібін реттейтін құжаттар.

4. Орталық депозитарий жыл сайын, есепті жылдан кейінгі жылдың 1 шілдесінен кешіктірмей уәкілетті органға Талаптарға 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша тәуекелдерді басқару жүйесіне қойылатын талаптардың орындалуын бағалау жөнінде есеп береді, онда мыналар:

1) тәуекелдерді басқару жүйесіне қойылатын талаптардың толық тізбесін;

2) тәуекелдерді басқару жүйесіне қойылатын талаптарға сәйкес келуін (сәйкес келмеуін) дербес бағалауды;

3) тәуекелдерді басқару жүйесінде кемшіліктер анықталған жағдайда, түзету қажет етілетін кемшіліктерді, оларды жою жөніндегі іс-шараларды, жауапты тұлғаларды және іс-шараларды орындаудың нақты мерзімдері көрсетіле отырып, кемшіліктерді жою жөніндегі іс-шаралар жоспары қамтылады.

5. Баға тәуекелі, пайыздық тәуекел, орталық депозитарий қаржы құралдарына инвестициялаған активтер бойынша валюталық тәуекел жөніндегі стресс-тестинг Талаптарға 2-қосымшаның 1, 2 және 3 нысандарына сәйкес тоқсанына кемінде бір рет есептеледі.

6. Талаптарға 2-қосымшаның 1, 2 және 3 нысандарына сәйкес ресімделген баға тәуекелі, пайыздық тәуекел, орталық депозитарийдің қаржы құралдарына инвестициялаған активтер бойынша валюталық тәуекел жөніндегі стресс-тестингті есепті орталық депозитарий тоқсаннан кейінгі айдың 5 (бесінші) жұмыс күнінен кешіктірмей уәкілетті органға береді.

7. Қаржылық құралдар бойынша есептеулерді жүргізу, қаржылық құралдарды есепке алу және бағалы қағаздарды ұстаушылар тізілімі жүйесіндегі мәліметтерді көрсету бөлігіндегі операциялық тәуекел бойынша стресс-тестинг желілік қосылуды, операциялық жүйені, деректер базасын, жүйелерге авторландыру (қолжетімділік) деңгейін, пайдаланушылар санын, ақпарат ағыны мен көлемдерін, негізгі және (немесе) қосымша серверге (критикалық жүктеме деңгейін көрсетіп) түсетін жүктемені қоса алғанда орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін, жеке шоттардың бірыңғай жүйесі мен орталық депозитарийдің өзге ақпараттың және коммуникациялық жүйелерін стресстік жағдайларды іріктеуге, біріктіруге және моделдеуге және осы жүйелер элементтерінің жұмыс істеу параметрлерін тестілеу арқылы тоқсанына кемінде бір рет жүргізіледі.

8. Талаптарға 3-қосымшаға сәйкес нысан бойынша операциялық тәуекел бойынша стресс-тестингті орталық депозитарий уәкілетті органға есепті жартыжылдықтан кейінгі айдың 5 (бесінші) жұмыс күнінен кешіктірмей ұсынады.

2. Тәуекелдерді басқару жүйесінің болуы бойынша негізгі талаптар

9. Орталық депозитарийде тәуекелдерді басқару жүйесінің болуы орталық депозитарий қызметінің корпоративтік басқару жөніндегі талаптарға сәйкес келуін,

лицензияланатын қызмет түрлері аясында операцияларды жүзеге асыру тәжірибесінің, активтер мен міндеттемелерді басқару тәжірибесі, орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінің жұмыс істеуі, бірыңғай жеке шот жүйесі мен орталық депозитарийдің басқа да ақпараттық және коммуникациялық жүйелерінің болуын көздейді.

10. Орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жүйесі оның қызметінің мынадай бағыттарын қамтиды:

1) қаржылық құралдармен және ақшамен есеп айырысу процесін жүргізу мен басқару;
2) орталық депозитарийдің тіркеушілері, эмитенттері, депоненттері ұсынатын ақпаратты жинау, енгізу, сақтау және тарату;

3) басқа номиналды ұстаушылар үшін номиналды ұстауды жүзеге асыру процесі қызметінің үзіліссіздігін, кідіріссіздігін, эмиссиялық бағалы қағаздар және өзге қаржы құралдары бойынша құқықтарды есепке алуды, қаржы құралдарын есептеулерді, сондай-ақ бағалы қағаздар ұстаушылар тізілімдері жүйелеріндегі мәліметтерді көрсетуді қамтамасыз ету мақсатында орталық депозитарийдің есепке алу жүйесіне, жеке шоттардың бірыңғай жүйесіне және өзге ақпараттық және коммуникациялық жүйелер мен технологияларға тұрақты мониторинг жүргізу;

4) орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін, жеке шоттардың бірыңғай жүйесін және өзге ақпараттық, коммуникациялық жүйелер мен технологияларды қоса алғанда орталық депозитарийдің бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуінің аудиті;

5) орталық депозитарийді есепке алу жүйесінің, жеке шоттардың бірыңғай жүйесінің және өзге ақпараттық, коммуникациялық жүйелердің жұмыс істеуі, басқа номиналды ұстаушылар үшін номиналды ұстауды жүзеге асыру процесі, эмиссиялық бағалы қағаздар және өзге қаржы құралдары бойынша құқықтарды есепке алу, қаржы құралдарындағы есептеулер, бағалы қағаздарды ұстаушылар тізілімдері жүйесіндегі мәліметтерді көрсету, орталық депозитарийде жасалатын жекелеген операцияларды автоматтандыру, сондай-ақ ақпаратты жинау, енгізу, есепке алу, сақтау және орталық депозитарий қызметінің өзге бағыттары бөлігіндегі орталық депозитарийдің қызметін одан әрі қарай дамытуға және жетілдіруге бағытталған жобаларды әзірлеу және іске асыру;

6) орталық депозитарийдің меншікті активтерін қаржы құралдарына инвестициялау;

7) орталық депозитарийді басқарудың ұйымдық-функционалдық құрылымын құру және жетілдіру;

8) ішкі рәсімдер мен құжаттарды әзірлеу және бекіту;

9) орталық депозитарийдің мүдделі органдарына шешімдер қабылдау үшін қажетті ақпаратты беру және орталық депозитарийдің органдары мен бөлімшелері арасында ақпарат алмасу;

10) Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы, Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы заңнамасында және тәуекелдерді басқару саласындағы ішкі саясатта белгіленген талаптардың сақталу мониторингі;

11) тіркеушілермен, депоненттермен және олардың клиенттерімен жұмысты ұйымдастыру тәртібін анықтау, оның ішінде дауларды қарау және шешу бойынша рәсімдерді анықтау.

11. Тәуекелдерді басқару жүйесі мынадай ішкі құжаттардың бар болуын көздейді, бірақ онымен шектелмейді:

1) тәуекелдерді басқару жөніндегі орталық депозитарийдің саясаты;

2) орталық депозитарийдің меншікті активтерін инвестициялау тәртібі;

3) ішкі бақылау мен ішкі аудитті жүзеге асыру рәсімдері;

4) заңсыз жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстауға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-әрекетке бағытталған рәсімдерді;

5) орталық депозитарийде орын алған және әлеуетті мүдде қақтығысын басқару рәсімі;

6) орталық депозитарийдің қызметкерлері мен лауазымды тұлғаларының инсайдерлік ақпаратты қолдануының алдын алуға бағытталған рәсімдер;

7) қаржылық құралдар және (немесе) ақшадағы қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингті жүзеге асыру тәртібі;

8) орталық депозитарийдің ақпараттық саясаты;

9) қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулық;

10) ақпараттық жүйелердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі нұсқаулық;

11) Клиенттердің және тіркеушінің бұйрықтарының уақтылы орындалмауының және (немесе) орындалмауының, сондай-ақ орталық депозитарийдің есепке алу жүйесіне және бірыңғай жеке шоттар жүйесіне қате деректердің енгізілуінің алдын алуына бағытталған рәсімдері;

12) орталық депозитарийдің депозитарийлік және банктік қызметінің операциялық процестерін қолданыстағы бақылаудың тиімділігін оңтайландыру бойынша рәсімдер.

12. Тәуекелдерді басқару жөніндегі орталық депозитарий саясаты мыналарды айқындайды:

1) тәуекелдерді басқару жөніндегі орталық депозитарийдің директорлар кеңесінің, басқармасының, жауапты бөлімшесінің және басқа бөлімшелерінің тәуекелдерді басқару саласындағы өкілеттілігі мен функционалдық міндеттемелерді, сондай-ақ осы органдар мен бөлімшелер арасында ақпаратпен алмасу тәртібін;

2) орталық депозитарийдің қызметіне және оның есепке алу жүйесінің жұмыс істеуіне байланысты тәуекелдер көрсеткіштерінің сандық мәнін анықтау тәртібі қоса алғанда, тәуекелдерді сәйкестендіру мен бағалау бойынша рәсімдерді, сондай-ақ тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша рұқсат етілген мәнін анықтау бойынша рәсімдерді;

3) орталық депозитарий қызметінің және оның есепке алу жүйесінің, жеке шоттардың бірыңғай жүйесінің қызмет ету процесінде туындайтын тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шараларды;

4) осы тармақтың 2) тармақшасында белгіленген рәсімдердің тиімділігі мониторингінің, орталық депозитарийдің тәуекелдер көрсеткіштерінің мәні мен тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шараларды бағалаудың бірдейлігінің тетігін;

5) осы тармақтың 2) тармақшасында белгіленген рәсімдерге және осы тармақтың 3) тармақшасында белгіленген шаралар сәйкес келмеген жағдайда қабылданатын іс-шаралар тиімділігі мониторингінің тетігін;

6) сәйкестендірілген (анықталған) тәуекелдердің мониторингі, бағалау және бақылау бойынша рәсімдерді, оның ішінде:

орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жөніндегі жауапты бөлімшесі орталық депозитарийдің тәуекелдерді сәйкестендіру бойынша басқа бөлімшелерімен бірігіп қабылдайтын іс-шаралар;

тәуекелдер туындауының жиілігін бағалауды, осы тәуекелдер әкелген ықпалды бұдан кейін бөлуді және тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша рұқсат етілген мәнін белгілеуді қоса алғанда, орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жөніндегі жауапты бөлімшесі жүзеге асыратын тәуекелдерді бағалау;

тәуекелдер көрсеткіштерінің мәні мен тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша рұқсат етілген мәнінің өзгеру мониторингі қоса алынған, орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жөніндегі жауапты бөлімшесі жүргізетін тәуекелдердің, сондай-ақ тәуекелдер көрсеткіштерінің мәні мен тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша рұқсат етілген мәні сәйкес келмеген жағдайда тәуекелдерді барынша төмендету мақсатында қолданылатын іс-шаралардың мониторингі;

зиян әкеп соғуға және (немесе) орталық депозитарийдің бедел және құқықтық тәуекеліне әсер етуге қабілетті кез келген маңызды жағдайлар жөнінде директорлар кеңесіне

орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жөніндегі жауапты бөлімшесінің жедел есептілік беру тетігі.

13. Орталық депозитарийдің меншікті активтерін инвестициялаудың тәртібі меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жүзеге асырудың талаптары мен тәртібін, меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жүзеге асыру процесінде қолданылатын құжаттардың типтік нысандарын белгілейді және мыналар бойынша рәсімдерді сипаттауды қамтиды:

- 1) орталық депозитарийдің меншікті активтерін инвестициялау саясатын әзірлеу;
- 2) орталық депозитарийдің меншікті активтеріне қатысты инвестициялық шешімдерді қабылдау үшін мыналарды көздейтін ұсынымдар дайындау:
 - ұсынымдар беруге уәкілетті тұлғалар лауазымдарының тізбесін;
 - инвестициялық портфельдің жай-күйін талдауды жүзеге асыру тәртібін;
 - инвестициялауды жүзеге асыру болжанатын қаржы құралдары айналымының және кірістілігінің болуын, шарттарын талдауды жүзеге асыру тәртібін;
 - инвестициялау жүзеге асыру болжанатын қаржы құралдарымен байланысты тәуекелдерді талдауды жүзеге асыру тәртібін;
 - ұсынымдарды беруге елеулі факторларды талдауды жүзеге асыру тәртібін;
- 3) орталық депозитарийдің меншікті активтеріне қатысты инвестициялық комитет жұмысының сипаттамасына, отырыстар нәтижелерін өткізу мен рәсімдеудің кезеңділігіне қатысты инвестициялық шешімдер қабылдау;
- 4) инвестициялық шешімдерді дайындау, қабылдау және орындау процесінде орталық депозитарийдің органдары мен бөлімшелерінің өзара іс-әрекеттері;
- 5) меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жасау және делдалмен (брокермен) өзара іс-әрекет жасау жөніндегі процестердің сипаттамасы бар олардың орындалуына бақылауды жүзеге асыру, оның көмегімен мәміле жасау (осындай бар болса), мәмілелер жасауды бақылау, активтердің құрамына және қозғалысына салыстырып тексеруді жүзеге асыру, жасалған мәмілелердің ішкі есебін және құжат айналымын жүргізу, сондай-ақ меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жасауға бақылауды жүзеге асыратын лауазымды тұлғалардың тізбесі болжанады;
- 6) орталық депозитарий басқармасының уәкілетті органның алдында меншікті активтер есебінен жасалған қаржы құралдарымен операциялар бойынша қызметтің нәтижесі туралы есептілікті дайындауы.

14. Меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелер жасасуды қамтамасыз ету мақсатында, орталық депозитарий мыналар кіретін, бірақ олармен шектелмейтін меншікті активтерін инвестициялау саясатын әзірлейді:

- 1) меншікті активтерді инвестициялаудың мақсаттары мен стратегиясы;
- 2) инвестициялау объектілерінің сипаттамасы мен тізбесі;
- 3) қаржы құралдарының түрлері бойынша меншікті активтерді инвестициялау лимиттері;
- 4) меншікті активтер есебінен жасалатын қаржы құралдарымен мәмілелерге қатысты белгіленген талаптар мен шектеулер;
- 5) хеджирлеу құралдарының тізбесін және сипаттамасын көрсетумен меншікті активтерді хеджирлеу және әртараптандыру талаптары;
- 6) меншікті активтерді инвестициялауға байланысты негізгі тәуекелдер туралы ақпарат.

15. Орталық депозитарийдің меншікті активтерін инвестициялау саясатын және оған енгізілетін өзгерістер мен толықтыруларды орталық депозитарийдің директорлар кеңесі бекітеді.

16. Ішкі бақылауды және ішкі аудитті жүзеге асыру рәсімдері:

1) ішкі аудит қызметінің құрамын, оның функцияларын, міндеттері мен өкілеттіктерін;

2) ішкі аудитті және ішкі бақылауды жүзеге асыратын қызметкерлерге қойылатын талаптарды;

3) ішкі аудит пен ішкі бақылаудың мәнін және объектісін;

4) ішкі аудит қызметіне тексерулер жүргізу ауқымын және жиілігін;

5) ішкі аудитті жүргізу кезінде міндетті түрде пайдаланылатын бағалау жүйесін;

6) ішкі аудитті жүргізу жоспарын жасауға қойылатын талаптарды;

7) ішкі аудит қызметінің тексеру нәтижелері туралы есептерді орталық депозитарийдің директорлар кеңесіне ұсыну мерзімдері мен нысанын анықтайды.

17. Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимылдарға бағытталған рәсімдерге мыналар кіреді, бірақ олармен шектелмейді:

1) «Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы» 2009 жылғы 28 тамыздағы Қазақстан Республикасы Заңға (бұдан әрі - Кірістерді жылыстатуға қарсы іс-қимыл туралы заң) сәйкес клиенттерді сәйкестендіру және олардың операцияларының мониторингін жүргізу;

2) Кірістерді жылыстатуға қарсы іс-қимыл туралы заңға сәйкес қаржылық мониторингті жүзеге асыратын және қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл бойынша өзге шараларды қабылдайтын мемлекеттік органға қаржылық мониторингке жататын операциялар туралы, оның ішінде күмәнді операциялар туралы мәліметтер мен ақпарат беру.

18. Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру барысында оның органдарымен және (немесе) бөлімшелері арасында туындайтын орталық депозитарийде орын алған және әлеуетті мүдделер қақтығысын басқару рәсіміне мыналар кіреді:

1) мыналарды қамтамасыз етуге бағытталған орталық депозитарий органдарының шешімдерді қабылдау рәсімдері:

орталық депозитарий органдарының мүшелері қабылдайтын шешімдердің тәуелсіздігін;

орталық депозитарий органдары мүшелерінің қабылдайтын шешімдерге мүдделі болмауын;

орталық депозитарийдің органдары мүшелерінің және қызметкерлерінің орталық депозитарийдің органдарының отырыстарын жүргізу барысында алынған ақпаратты тұлғалардың көпшілік тобының арасында осы ақпаратты ресми жария еткенге дейін оны өзінің жеке мақсатында не үшінші тұлғалардың мүддесіне қолдануларын шектеу;

2) орталық депозитарий органдарының отырыстарын жүргізу қорытындысы бойынша хаттамаларды міндетті жасау мен сақтау бойынша талаптар;

3) орталық депозитарийдің бөлімшелері арасында, орталық депозитарийдің органдары мен бөлімшелері арасында, орталық депозитарийдің органдары арасында орын алған және әлеуетті мүдделер қақтығысын сипаттау;

4) орын алған мүдделер қақтығысын реттеу мақсатында орталық депозитарий жүргізетін іс-шаралар, сондай-ақ әлеуетті мүдделер қақтығысын реттеуге бағытталған алдын алу шаралары.

19. Инсайдерлік ақпаратты қолдануды болдырмауға бағытталған рәсімдер мыналарға бағытталған шараларды қамтиды:

1) инсайдерлермен, сондай-ақ олардың үлестес тұлғаларының өз мүдделерінде немесе үшінші тұлғалар мүдделеріндегі инсайдерлік ақпаратты пайдалану арқылы бағалы қағаздармен мәмілелерді жасаудың алдын алуға;

2) инсайдерлермен, сондай-ақ олардың үлестес тұлғаларымен инсайдерлік немесе оларға негізделген ақпаратты үшінші тұлғаларға жария етудің алдын алуға;

3) инсайдерлермен, сондай-ақ олардың үлестес тұлғаларымен инсайдерлік ақпаратты немесе оларға негізделген ақпаратты бағалы қағаздармен мәмілелерді жасау бойынша ұсынымдарда пайдаланудың алдын алу бойынша шаралар;

20. Қаржы құралдарымен мәмілелер жөніндегі клирингті қаржы құралдарында және (немесе) ақшада жүзеге асыру тәртібі, оның ішінде мыналар бар:

1) есеп айырысуларды жинау, салыстыру, сұрыптау және растау, сондай-ақ олардың өзара есептеуді жүргізу бөлігіндегі қателердің туындауының алдын алуға бағытталған рәсімдер;

2) егер орталық депозитарийде клирингтік операцияларды автоматты жүзеге асыру көзделмеген жағдайда, клирингтік операцияларды жүзеге асыруға тікелей жауап беретін қызметкерлердің біліктілігін тұрақты арттыруға және клирингтік операцияларды жүзеге асыру дұрыстығына басқарма тарапынан бақылауды қамтамасыз еткен немесе клирингтік операцияларды автоматты жүзеге асырған жағдайда - өзара есеп айырысуларды жүргізу жүйесіндегі қателердің және техникалық іркілістердің болуына орталық депозитарийді бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуге мониторинг және тест жүргізу;

3) клирингтік операцияларды жүзеге асыру процесінде қателер туындаған кезде депоненттер мен орталық депозитарий арасындағы мәселелерді шешу тәртібі.

21. Орталық депозитарийдің ақпараттық саясатына оның ішінде мыналар кіреді, бірақ онымен шектелмейді:

1) орталық депозитарийдің қор биржасымен, эмитенттермен, депоненттермен, депоненттердің клиенттерімен, сондай-ақ бұқаралық ақпарат құралдарымен ақпараттық өзара қарым-қатынас жасау тәртібі;

2) орталық депозитарийдің беделіне әсер етуге қабілетті ақпараттың тұрақты мониторингі бойынша талаптар;

3) орталық депозитарийдің беделіне зиян әкелетін ақпарат пайда болған және таратылған жағдайда қажетті іс-шараларды уақтылы қабылдау бойынша талаптар.

22. Қауіпсіздік техникасы жөніндегі нұсқаулық мыналарды қамтиды:

1) өрт қауіпсіздігі бойынша негізгі талаптар;

2) форс-мажорлық және (немесе) күтпеген жағдайлар басталған жағдайда орталық депозитарий қызметкерлерінің іс-әрекеттерінің сипаты бар, форс-мажорлық және (немесе) күтпеген жағдайлар туындау жағдайындағы іс-әрекеттер жоспары;

3) орталық депозитарий қызметкерлерінің бағдарламалық-техникалық кешендерін және өзге жабдықты пайдалану тәртібі;

4) орталық депозитарийдің үй-жайлары жабылу алдында қараудың жүйелілігі.

23. Ақпараттық жүйелердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі нұсқаулыққа мыналар енгізіледі:

1) ақпараттық жүйелердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша негізгі талаптар;

2) ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің ұйымдастыру шаралары;

3) ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің бағдарламалық-техникалық шаралары;

4) ақпарат жинақтауға бөлінген ресурстарға (дискі кеңістігі, директория, желілік ресурстар, деректер базасы және басқалары) рұқсат алу, орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінен және жеке шоттардың бірыңғай жүйесінен ақпаратты алу тәртібі және көлемі, ақпаратты сақтау, мұрағаттау не басқаша өңдеу;

5) орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін және жеке шоттардың бірыңғай жүйесін, оның ішінде резервтік техникалық орталықтағы жүйесін құрайтын электрондық деректердің сақталуына бағытталған шаралар;

6) жазбаны оқитын құрылғыларға және компакт дискілерге құрылғыны ажырату немесе алып қою арқылы қол жеткізуге тыйым салу;

7) орталық депозитарийдің ақпараттық жүйелеріне қызметкерлердің рұқсат алу деңгейлерін анықтау тәртібі;

8) серверлік бөлмелерге осы бөлмелерге рұқсаты бар түрлі қызметкерлердегі екі кілтті пайдалану арқылы рұқсат алу тәртібі.

24. Клиенттердің және тіркеушінің бұйрықтарының уақтылы орындалмауының және (немесе) орындалмауының, сондай-ақ орталық депозитарийдің есепке алу жүйесіне және бірыңғай жеке шоттар жүйесіне қате деректердің енгізілуінің алдын алуына бағытталған рәсімдерде сондай-ақ мыналар қамтылады:

1) орталық депозитарий депоненттері бұйрықтарының және тіркеушінің өкімдерін уақтылы орындамауды және (немесе) орындамауды болдырмауға бағытталған шаралар;

2) орталық депозитарийдің есепке алу жүйесіне және жеке шоттардың бірыңғай жүйесіне деректерді, оның ішінде түрлі қызметкерлердің бір бұйрықтың деректерін екі рет енгізу арқылы қате енгізудің алдын алу жөніндегі шаралар;

3) орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінде және жеке шоттардың бірыңғай жүйесінде мәліметтердің өзгеруі бойынша өкілеттіктерге ие пайдаланушылар үшін орталық депозитарийдің ақпараттық жүйелерін пайдаланушыларға құқықтар беру, орталық депозитарийдің есепке алу жүйесіне және жеке шоттардың бірыңғай жүйесіне қолжетімділік парольдерін белгілеу тәртібі;

4) бұйрықтарды және оларды орындауды, сондай-ақ клиенттердің шағымдарын және оларды қанағаттандыру бойынша шараларды есепке алу электрондық журналының нысаны;

5) бастапқы құжаттармен өңделген бұйрықтарды салыстырып тексеруді жүзеге асыру тәртібі;

6) операцияларды жасауға берілген бұйрықтың мәртебесі туралы клиенттерді хабардар ету тәртібі.

25. Орталық депозитарийдің депозитарлық және банктік қызметінің операциялық процестерін қолданыстағы бақылаудың тиімділігін оңтайландыру бойынша рәсімдер мынадай тәуекелдерді қамтиды:

1) бастапқы құжаттар негізінде іс-әрекеттерді жүзеге асыруға байланысты тәуекелдер:

уәкілетті емес тұлғаның бастапқы құжаттарды ұсынуы;

бастапқы құжаттардың ұрлануы, айырбасталуы немесе жоғалуы;

қолданыста жоқ бұйрықты ақпараттық жүйеге енгізу;

бір бұйрықтың деректерін түрлі қызметкерлердің ақпараттық жүйеге екі рет енгізуі;

бұйрық деректерінің ақпараттық жүйеге дұрыс енгізілмеуі;

бұйрықты ақпараттық жүйеге енгізуді орындамау;

бұйрықты ақпараттық жүйеге уақтылы енгізбеу;

бұйрықтың ақпараттық жүйедегі дұрыс емес мәртебесін таңдау;

бұйрықтың ақпараттық жүйедегі мәртебесіне өзгеріс енгізбеу;

бұйрықтың ақпараттық жүйеде өзгертуге жатпайтын мәртебесін өзгерту;

өзгертуге жатпайтын ақпараттық жүйедегі анықтамалықтар деректерін өзгерту;

ақпараттық жүйеде анықтамалықтар деректерінің дұрыс өзгертілмеуі;

ақпараттық жүйедегі анықтамалықтар деректеріне өзгерістер енгізбеу;

тиісті құжатсыз ақпараттық жүйеде анықтамалықтар деректерін өзгерту;

ақпараттық жүйеде анықтамалықтар деректерін уақтылы өзгертпеу;

2) бастапқы құжаттар негізінде есептік және өзге құжаттарды беруге байланысты тәуекелдер:

есептік құжатты қалыптастыруды орындамау;

есептік құжатты уақтылы қалыптастырмау;

есептік құжаттағы дұрыс емес деректер;

бұйрықтың қате мәртебесін көрсете отырып орындау туралы есепті қалыптастыру;

есептік құжатты уәкілетті емес тұлғаға беру;

есептік құжаттарды ұрлау, айырбастау және жоғалту;

3) ақпараттық жүйелерді пайдалануға байланысты тәуекелдер;

операциялық күнді ашу (жабу) рәсімдерін орындамау;
қор биржасының терминалын қосуды орындамау;
кіріс файлының дұрыс емес форматы;
кіріс файлының дұрыс емес мазмұны;
түрлі қызметкерлердің дерекқорда жазбаны қалыптастыру үшін деректерді екі рет енгізуі;
дерекқорда жазбаны қалыптастыруды орындамау;
дерекқорда жазбаны дұрыс емес қалыптастыру;
ақпараттық жүйеде жөнелтушіден келген құжаттардың қайталануы (операциялық күн ішінде);
есептеулерді кейінге қалдыру күнімен бұйрықты кезекке қою;
ақпараттық жүйеде транзакцияларды жүргізу кезіндегі қателер;
бұйрықты қарсы бұйрықсыз орындау (екі қарсы бұйрықтар негізінде тіркелетін мәмілелер бойынша);
айналыста болмаған бағалы қағаздар бойынша бұйрықты орындау;
регламентке кірмейтін уақытта бұйрықты орындау;
регламентке кірмейтін уақытта бұйрықты қабылдау;
ашылмаған операциялық күн кезінде бұйрықты орындау;
бағалы қағаздармен операцияларды тоқтата тұру кезінде бұйрықты орындау;
рұқсат етілмеген операциялар бойынша бұйрықты орындау;
4) ақпараттық жүйелерді пайдалануға байланысты тәуекелдер:
компьютерлік вирустардың енуі;
лицензиялық емес бағдарламаларды пайдалану;
ақпараттық жүйелерге авторизацияланбаған рұқсат;
серверлік жабдыққа техникалық қызмет көрсету кезіндегі қателер;
электрлік қоректендіру жүйесіндегі іркілістер;
серверлерді кондиционирлеу жүйелерінің іркілістері;
серверлік жабдықтың техникалық іркілісі;
желілік жабдықтың техникалық іркілісі;
деректерді тасымалдағыштарды (қатты дискілерді және өзге тасымалдаушыларды) ұрлау, әдейі бүлдіру;
деректерді тасымалдағыштарға (қатты дискілердегі және өзге тасымалдаушылар) авторизацияланбаған рұқсат;
табиғи сипаттағы төтенше жағдай;
серверлік бөлмедегі өрт;
серверлік бөлмені судың басып қалуы;
ақпараттық жүйедегі бағдарламалық іркіліс;
бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеуге тапсырыс берушінің талаптары қалыптастырылмаған;
бағдарламалық қамтамасыз етудің кодын белгілеушілер үшін техникалық тапсырманы дұрыс жасамау;
бағдарламалық қамтамасыз ету кодын жасау кезіндегі қателер;
әзірленген бағдарламалық қамтамасыз етуді енгізу кезіндегі қателер.

26. Орталық депозитарийдің резервтік техникалық орталығы бар және жедел іске қосу үшін оның тұрақты дайындығын қамтамасыз етеді.

Резервтік техникалық орталық мынадай талаптарға сәйкес келеді:

1) орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін және жеке шоттардың бірыңғай жүйесін құрайтын орталық депозитарийдің негізгі есепке алу жүйелеріне және жеке шоттардың бірыңғай жүйесіне ұқсас электрондық деректердің көшірмесі бар;

2) орталық депозитарийдің негізгі жүйелерінің орналасқан орны бойынша тұрған резервтік жүйелерге ұқсас резервтік жүйелердің көшірмесі бар;

3) орталық депозитарийдің негізгі есепке алу жүйесінің және жеке шоттардың бірыңғай жүйесінің орналасқан орнынан кем дегенде 25 (жиырма бес) километр жерде орналасқан;

4) орталық депозитарийдің қызметін жүзеге асыру үшін қажетті барлық коммуникациялармен қамтамасыз етіледі;

5) орталық депозитарийдің негізгі есепке алу жүйесінің және жеке шоттардың бірыңғай жүйесінің орналасқан орны бойынша штаттан тыс жағдай туындаған кезде келесі жұмыс күнінен кешіктірмей қызметті жүзеге асыру мүмкіндігін береді.

3. Орталық депозитарийдің жекелеген бөлімшелер қызметкерлеріне қойылатын талаптар

27. Орталық депозитарийдің қызметін жүзеге асыру барысында оның органдары және (немесе) бөлімшелерінің арасында туындайтын, орын алған және әлеуетті мүдделер қақтығысын басқару мақсатында орталық депозитарий мынадай шараларды қолданады:

1) мүдделер қақтығысы орын алуы немесе туындауы ықтимал бөлімшелердің орталық депозитарийдің түрлі басшы қызметкерлеріне есеп беруін қамтамасыз етеді;

2) орын алған және әлеуетті мүдделер қақтығысын ескеріп, орталық депозитарийдің бөлімшелері мен органдары арасында ақпаратпен алмасу тәртібі әзірленеді және енгізіледі;

3) ішкі аудит қызметі орталық депозитарийдің бөлімшелері мен қызметкерлерінің қызметін орталық депозитарий қабылдаған орталық депозитарийде орын алған және әлеуетті мүдделер қақтығысын басқару рәсімдеріне сәйкестігіне тексеруді тұрақты жүзеге асырады.

28. Тәуекелдерді басқару бөлімшесі басшысының және қызметкерлерінің жоғары білімі, кәсіби құзыреттілігі және тәуекелдерді басқару саласында 3 (үш) жылдан кем емес жұмыс тәжірибесі, сондай-ақ Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнама бойынша білімі бар.

29. Тәуекелдерді басқару бөлімшесінің басшысы мен қызметкерлеріне қойылатын қосымша талаптарды орталық депозитарий белгілейді.

30. Ішкі аудит қызметінің басшысы мен қызметкерлері бірізгі орталық депозитарийдің басқа бөлімшелерін басқара (жетекші бола) алмайды, сондай-ақ орталық депозитарий органдарының мүшелері бола алмайды.

31. Ішкі аудит қызметі басшысының және қызметкерлерінің жоғары білімі бар, Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасын, оның ішінде Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнамасын біледі, кәсіби құзыреттілігі және қаржылық қызметті ұсыну мен реттеу саласында 1 (бір) жылдан кем емес жұмыс тәжірибесі бар, сондай-ақ экономикалық қызмет саласында жасаған қылмысы үшін, мемлекеттік қызмет және мемлекеттік басқару мүддесіне қарсы сыбайлас жемқорлық және өзге қылмыстары үшін заңда белгіленген тәртіппен өтелмеген немесе алынбаған соттылығы жоқ.

32. Орталық депозитарийдің директорлар кеңесі ішкі аудит қызметінің қызметкерлерін тағайындайды.

4. Орталық депозитарийде тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау және мониторингі

33. Орталық депозитарий өзінің қызметінде тәуекелдердің мына түрлерін:

- 1) операциялық тәуекелдерді;
- 2) құқықтық тәуекелдерді;
- 3) бедел тәуекелдерін;
- 4) бағалық, валюталық және пайыздық тәуекелдерді;
- 5) өтімділікті жоғалту тәуекелдерін саралайды және сәйкестендіреді.

34. Операциялық тәуекелдерге:

1) жауапкершілікті бөлуді, есеп беру мен басқарудың құрылымын қоса алғанда, орталық депозитарийдің айқындалмаған және тиімсіз ұйымдық құрылымына;

2) ақпараттық технологиялар саласындағы тиімсіз стратегияларға, саясатқа және (немесе) стандарттарға, бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдаланудағы кемшіліктерге;

3) орталық депозитарий қызметкерлерін тиімсіз басқаруға және (немесе) оның білікті емес штатына;

4) орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін және орталық депозитарийдің жеке шоттарының бірыңғай жүйесін рұқсатсыз пайдалануға;

5) орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру процестерін тиімді құру жеткіліксіздігіне не ішкі ережелерді сақтауға нашар бақылау жасауға байланысты тәуекелдерді;

6) орталық депозитарийдің қызметіне күтілмеген немесе бақыланбаған сыртқы ықпал ету факторларының әсеріне;

7) орталық депозитарийдің қызметін регламенттейтін ішкі құжаттарда (ережелерде) кемшіліктер мен қателердің болуына;

8) эмиссиялық бағалы қағаздар мен өзге қаржы құралдары бойынша құқықтарды есепке алу процесін, қаржы құралдарындағы есеп айырысуларды, бағалы қағаздарды ұстаушылардың тізілімдері жүйелеріндегі мәліметтердің көрсетілуін, орталық депозитарийде жасалатын жекелеген операцияларды автоматтандыруды және орталық депозитарийдегі есепке алу жүйесінде, жеке шоттардың бірыңғай жүйесінде операцияларды жасауды бұзуға;

9) орталық депозитарий депоненттері және олардың клиенттері, тіркеуші, эмитенттер және қор биржасы ұсынатын конфиденциалды ақпаратты заңсыз пайдалануға;

10) орталық депозитарий органдары және олардың бөлімшелері арасында мүдделер қақтығысының туындауына;

11) ақпаратты жинауға, енгізуге, сақтауға және таратуға байланысты қателердің болуына;

12) орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін, жеке шоттардың бірыңғай жүйесін және өзге ақпараттық және коммуникациялық жүйелер мен технологияны қоса алғанда, орталық депозитарийдің бағдарламалық-техникалық қамтамасыз ету жұмысындағы қателер мен іркілістердің туындау ықтималдылығына;

13) орталық депозитарий қызметі процесінде, оның ішінде эмиссиялық бағалы қағаздар және өзге қаржы құралдары бойынша құқықтарды есепке алу процесін ұйымдастыруды, қаржы құралдарындағы есеп айырысуларды, бағалы қағаздар ұстаушыларының тізілімдері жүйесіндегі мәліметтердің көрсетілуін қоса алғанда, жетілдірілмеген технологияларды пайдалану, жүйелік басқару функцияларын орындау салдарынан зиянның туындау ықтималдығына;

14) орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінде және жеке шоттардың бірыңғай жүйесінде деректерді енгізу мен өзгерту кезінде қателердің туындауына;

15) орталық депозитарий әлеуетті тәуекелдер ретінде сәйкестендіретін өзге жағдайларға байланысты тәуекелдер кіреді.

35. Орталық депозитарийдің құқықтық қамтамасыз ету бөлімшесі (заң бөлімшесі) орталық депозитарийдің Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын бұзуы, оның ішінде орталық депозитарийдің ішкі құжаттарының Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес келмеуі салдарынан, орталық депозитарий қызметінің практикасы оның

ішкі құжаттарына сәйкес келмеуінен туындайтын құқықтық тәуекелдерді реттеуді мыналар арқылы қамтамасыз етеді:

1) орталық депозитарий қызметінің Қазақстан Республикасының заңнамасына, орталық депозитарийдің ішкі қағидалары мен рәсімдеріне және шарттық қатынастар талаптарына сәйкес келуіне бақылауды жүзеге асыру;

2) орталық депозитарийдің қызметкерлерін тұрақты негізде орталық депозитарий қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының заңнамасымен таныстыру;

3) орталық депозитарий қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының заңнамасы өзгеруіне байланысты орталық депозитарийдің Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген талаптарды орындамауы тәуекелдерінің туындау мүмкіндігін бағалау.

36. Жұртшылықпен қатынастар бойынша орталық депозитарийдің бөлімшесі мыналар:

1) бағалы қағаздар нарығы субъектілерінің, нарық талдаушыларының орталық депозитарийдің қызметіне және (немесе) оның ағымдағы жағдайына қатысты қарама-қайшы және (немесе) теріс мәлімдемелері;

2) ресми емес дереккөздерден алынған ақпараттың рөлін күшейту, орталық депозитарий қызметкерлерінің, сол сияқты үшінші тұлғалардың келеңсіз сыбысты таратуы;

3) орталық депозитарий туралы келеңсіз ақпаратқа бұқаралық ақпарат құралдары мүддесінің өсуі;

4) орталық депозитарийдің беделіне келеңсіз ықпал етуге қабілетті өзге факторлар салдарынан туындайтын беделдік тәуекелдерді басқаруды және барынша азайтуды қамтамасыз етеді.

37. Тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау және бақылау процестерінің мақсаты мыналар:

1) сәйкес келтірілмеген тәуекелдер мен қауіпті уақтылы анықтау;

2) тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша рұқсат етілген мәндерін бағалау сапасын арттыру;

3) тәуекелдерді бақылаудың баламалы тетіктерін дамыту;

4) тәуекелдерді барынша төмендету мен басқару бойынша уақтылы іс-шараларды қабылдауды қамтамасыз ету;

5) тәуекелдерді басқару бөлімшесін қоса алғанда, орталық депозитарийдің жекелеген бөлімшелерін тәуекелдерді сәйкестендіру мен бағалау процесіне тарту болып табылады.

38. Тәуекелдерді сәйкестендіру рәсімі орталық депозитарийдің әр бөлімшесі тәуекелдерді басқару бөлімшесімен бірлесіп бөлімше қызметінің түріне қатысты жүзеге асыратын шолу мен мониторингке негізделеді.

39. Сәйкестендіру тәуекелдері мына сипаттар бойынша талданады:

1) тәуекелдердің басталу жиілігі;

2) тәуекелдердің әсер ету ауқымы.

40. Талдаудың нәтижелері негізінде тәуекелдер жол берілетін тәуекелдер ретінде айқындалған тәуекелдер көрсеткішінің мәніне қатысты қабылданатын және қабылданбайтын тәуекелдер ретінде реттеледі.

41. Тәуекелдерді бағалау мен бақылау нәтижелері орталық депозитарийдің жалпы (интегралды мәні), сол сияқты әрбір жеке қызмет түріне де тәуекел көрсеткішінің сандық мәнін айқындау үшін қолданылады.

42. Тәуекелдердің сандық мәні тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша жоғарғы рұқсат етілген мәнін, белгіленген шекті көрсеткіштеріне тәуекелдердің сәйкестігін, сондай-ақ белгіленген шекті көрсеткіштерге сәйкес келмейтін тәуекелдерді барынша төмендету және басқару үшін тиісті шешімдерді қабылдау қажеттілігін бағалауға мүмкіндік береді.

43. Орталық депозитарий қызметінің әрбір жекелеген қызметіне тән тәуекелдер көрсеткіштерінің сандық мәнін қызметтің осы түрін жүзеге асыратын орталық депозитарий бөлімшесі тәуекелдерді басқару бөлімшесімен бірге есептейді.

44. Орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшесі директорлар кеңесі мен басқармаға басқа номиналды ұстаушылар үшін номиналды ұстау процестерінің, қаржы құралдарындағы есептеулердің бұзылуына және техникалық іркілістер мен өзге жағдайлар туындаған күні бағалы қағаздар ұстаушыларының тізілімдері жүйесіндегі мәліметтердің көрсетілуіне әкеп соққан техникалық іркілістер мен өзге жағдайлар туралы хабарлайды.

45. Орталық депозитарийдің басқармасы басқа номиналды ұстаушылар үшін номиналды ұстау процестерінің, қаржы құралдарындағы есептеулердің бұзылуына және бағалы қағаздар ұстаушыларының тізілімдері жүйесіндегі мәліметтердің көрсетілуіне әкелген техникалық іркілістер мен өзге жағдайлар туралы ақпаратты ол жағдай басталған күннен кейінгі күн ішінде уәкілетті органға беруді қамтамасыз етеді.

46. Орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшесі тоқсан сайын директорлар кеңесі мен басқармаға тәуекелдердің басталу жағдайларының саны және тәуекелдердің басталу нәтижесінде келтірілген зиянның мөлшері туралы есепті жасайды, сондай-ақ тәуекелдерді тәуекелдердің өзін және сол сияқты олардың басталуынан болған салдарды азайту жөніндегі іс-шаралар жоспарын береді.

47. Орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару бөлімшесі тәуекелдер көрсеткіштерінің сандық мәнін бағалау бойынша әзірлеген қорытындысының негізінде орталық депозитарийдің басқармасы директорлар кеңесі бекітетін тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша жоғарғы рұқсат етілген мәндерін айқындайды.

48. Жаңа тәуекелдер туындаған жағдайда және (немесе) тәуекелдер көрсеткіштерінің мәндері тәуекелдер көрсеткіштерінің барынша жоғарғы рұқсат етілген мәндеріне сәйкес келмеген жағдайда, тәуекелді сәйкестендірген және (немесе) осы сәйкессіздікті анықтаған орталық депозитарий бөлімшесі директорлар кеңесіне және басқармаға хабарлайды.

49. Тәуекелдерді бағалау нәтижелерінің негізінде оларды барынша төмендетуге бағытталған ықтимал іс-шаралар анықталады.

50. Тәуекелдерді барынша төмендету тәуекелдердің мәні тәуекелдер көрсеткіштерінің шекті мәндерінен асып түскен жағдайларда қажет болып табылады. Тәуекелдерді барынша төмендету мына іс-шаралармен шектелмей жүзеге асырылады:

1) ішкі бақылау жүйесін енгізу, тәуекелдерге мұқият мониторинг жүргізуді және қадағалауды жүзеге асыру, тәуекелдерді басқару саласында қызметкерлердің біліктілігін арттыру;

2) орталық депозитарийдің қызметі процесінде орталық депозитарийдің органдары қабылдайтын осы немесе өзге шешімдерге тән тәуекелдер туындаған жағдайда, зиянды сәйкестендіру мен барынша төмендету мүмкіндігі бойынша рәсімдерді жетілдіру;

3) орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінің, жеке шоттардың бірыңғай жүйесінің және орталық депозитарийдің өзге ақпараттық және коммуникациялық жүйелерінің аудитін 2 (екі) жылда кемінде 1 (бір) рет жүргізу.

51. Директорлар кеңесі тәуекелдер басталуының болып өткен жағдайлары бойынша есептілікті беру тәртібін бекітеді, оның міндеті мыналар болып табылады:

1) тәуекелдер басталған жағдайлар салдарының шығындары туралы ақпараттық базаны құру;

2) тәуекелдердің басталуы нәтижесінде келтірілген нақты зиян туралы ақпаратты талдау арқылы операциялық тәуекелдерді басқару және барынша азайту процестерін жетілдіру;

3) тәуекелдердің басталуы нәтижесінде туындаған зиянның құнын кезеңді бағалауды жүргізу;

4) тәуекелдер басталған елеулі жағдайларда уақтылы және тиісінше ден қоюды қамтамасыз ету;

5) деректерді жинау және енгізу, сондай-ақ ақпаратты қайталау және (немесе) жіберіп алу бойынша қателерді болдырмау жөніндегі рәсімдерді толық үйлестіруді қамтамасыз ету.

5. Орталық депозитарийдің меншікті активтері есебінен қаржы құралдармен мәмілелерді жүзеге асыру бойынша қызметті ұйымдастыруға қойылатын талаптар

52. Орталық депозитарийдің меншікті активтерін тиімді инвестициялауды қамтамасыз ету мақсатында тоқсанына кемінде 1 (бір) рет мыналар жүргізіледі:

1) эмитенттің қаржылық ахуалын талдауды қоса алғанда, эмитенттерді және олар шығарған (берген) қаржы құралдарына, оның активтері құнының одан әрі өсу әлеуетіне, қабылданған міндеттемелер бойынша жауап беру қабілетіне, осы эмитенттің қаржы құралдарына инвестициялауға және осы тәуекелдердің орталық депозитарийдің қаржылық жағдайына әсер етуіне байланысты тәуекелдерге талдау;

2) инвестициялау жүргізу болжанған қаржы құралдары айналымының және кірістілігінің талаптарын талдау;

3) портфельдің құрылымы, кірістіліктің өзгеру серпіні туралы мәліметтер, портфельдің құрылымын оңтайландыру жөніндегі шығынды позициялар мен ұсынымдарды талдау қамтылатын, меншікті активтер есебінен сатып алынған бағалы қағаздар портфеліне талдау.

53. Талаптардың 52-тармағында көрсетілген талдамалық зерттеулер негізінде аталған ұсынымдарды беруге негіздеме болған факторлардың толық тізбесі қамтылған ұсынымдар әзірленеді.

54. Ұсынымдар:

1) меншікті активтерді инвестициялау саясатын әзірлеу, сондай-ақ көрсетілген құжатқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу барысында;

2) инвестициялау лимиттерін анықтау мен қайта қарау барысында;

3) орталық депозитарийдің меншікті активтері есебінен мәмілелерді жасау туралы инвестициялық шешімдерді қабылдау кезінде беріледі.

55. Ұсынымда мынадай мәліметтер:

1) ұсынымның берілген күні және нөмірі;

2) орталық депозитарийдің ұсынымды дайындаған жауапты бөлімшесі немесе қызметкері туралы мәліметтер;

3) ұсыным беру үшін пайдаланылған ақпарат көздерінің тізбесі (сипаттамасы);

4) ұсыным беру үшін пайдаланылған ақпаратты талдау нәтижелері, мына ақпаратты қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей:

жасалатын мәміленің меншікті активтер бойынша кірістердің болжанатын өзгерісіне әсері туралы;

осы қаржы құралын сатып алумен байланысты тәуекелдер туралы;

5) инвестициялық шешімнің ұсынылатын нұсқалары;

6) қаржы құралының түрін, көлемін, бағалар диапазонын, осы құралдың кірістілік деңгейін және басқа сипаттамаларын (талаптарын) көрсететін сипаттамасы;

7) орталық депозитарийдің инвестициялау саясатына сәйкес мәміле жасауға ұсынылатын қорытындының мақсаты;

8) ұсыным берген тұлғалардың атқаратын лауазымдарын көрсете отырып, олардың қойған қолдары;

9) орталық депозитарийдің ішкі құжаттарында белгіленген өзге де ақпарат қамтылады.

56. Ұсынымдар оларды дайындауға негіздеме болған барлық құжаттармен бірге сақталады.

57. Орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару бөлімшесі:

1) қаржы құралдарымен операциялар бойынша, оның ішінде қаржы құралдары нарығында («stop-loss» лимиттері) бағалардың күрт ауытқуымен байланысты шамадан тыс шығыстарды болдырмау жөніндегі шұғыл рәсімдерді, сондай-ақ қаржы құралдары бойынша тиісті кірістілік бағаларының шекті деңгейлерін белгілейді, ол деңгейлерге жеткеннен кейін қаржы құралының нарықтық құнының («take-profit» лимиттері) төмендеу ықтималдығы артады. Белсенді нарық орын алған қаржы құралдары үшін, сондай-ақ тізбесін инвестициялық комитет анықтайтын өзге де қаржы құралдары үшін «stop-loss» және «take-profit» лимиттері белгіленеді;

2) қаржы құралдары нарығының ауқымы мен серпініне және қаржы құралының өтімділігіне сәйкес лимиттерді қайта қарауға бастамашы болады;

3) меншікті активтер бойынша өтімділікті жоғалту тәуекелдеріне ұшырайтындығы жөнінде қорытынды дайындайды және осы қорытындыны директорлар кеңесіне береді;

4) меншікті активтер есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жүзеге асыру процесінде алынатын ақпарат негізінде инвестициялық портфельдің кредиттік, пайыздық, валюталық және баға тәуекелдеріне ұшырағыштығы туралы қорытынды дайындайды және осы қорытындыны инвестициялық комитетке ұсынады;

5) тәуекелді бағалау моделі және ағымдағы бағаларды нарықтық бағаға келтіру негізінде қаржы құралдарының құнын бағалайды, оның ішінде Талаптардың 2-қосымшасының 1-нысанына сәйкес баға тәуекелі бойынша стресс-тестинг жүзеге асырады;

6) бэк-тестинг жүргізеді, атап айтқанда орталық депозитарий жөніндегі тарихи деректерді қолданып және стресс-тестинг жүргізу нәтижесінде есептелген нәтижелерді қаржы құралдарымен операцияларды жасасудың ағымдағы (нақты) нәтижелерімен салыстырып, тәуекелдерді өлшеу рәсімдерінің тиімділігін тексеруді жүзеге асырады;

7) стресс-тестингтің және бэк-тестингтің нәтижелерін директорлар кеңесіне және тәуекелдерді бағалау мен жүйелі түрдегі стресс-тестингтердің нәтижелерін қаржы құралдарымен мәмілелерді жасасуға қатысты инвестициялық шешімдерді қабылдауда қолданатын инвестициялық комитетке береді.

58. Орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару бөлімшесінің Талаптардың 57-тармағының 4) тармақшасына сәйкес дайындаған қорытындысында мыналармен шектелмей, төмендегі:

1) инвестициялық комитет белгілеген лимиттердің сақталуына жасалатын мәміленің әсері туралы;

2) осы қаржы құралын сатып алумен байланысты тәуекелдер туралы мәліметтер қамтылады.

59. Ұсынымдар мен қорытындылар негізінде директорлар кеңесі инвестициялаудың басым бағыттарын айқындайды, ал инвестициялық комитет инвестициялық шешімдерді қабылдайды, кемінде бір жылда 1 (бір) рет мынадай инвестициялау лимиттерін:

1) қаржы құралдарының түрлері бойынша инвестициялау лимиттерін;

2) негізгі қызмет түрі экономиканың белгілі бір секторымен байланысты эмитенттердің қаржы құралдарына инвестициялау лимиттерін;

3) қаржы құралдары үшін «stop-loss» лимиттерін;

4) қаржы құралдары үшін «take-profit» лимиттерін белгілейді және қайта қарайды.

60. Инвестициялық комитет отырысының өткізілу қорытындылары бойынша міндетті түрде мыналарды:

1) отырыста қаралатын мәселелер тізбесін;

2) инвестициялық шешімді қабылдау үшін инвестициялық комитетке ұсынылған құжаттар тізбесін;

3) қаржы құралдарының атауын, сондай-ақ олармен мәмілелер жасау талаптарын көрсете отырып, осы отырыста қабылданған инвестициялық шешімдердің параметрлерін;

4) отырыста қаралатын әрбір мәселе бойынша дауыс беру қорытындыларын;

5) инвестициялық комитет мүшелерінің негіздемелері мен күтілетін тиімділігі бар пікірлерін, оның ішінде олардың қабылданған шешіммен келіспеушілігі және ерекше пікір болған жағдайда, көрсете отырып хаттама жасалады.

61. Хаттамаға инвестициялық комитеттің отырысқа қатысып отырған барлық мүшелері қол қояды және ол инвестициялық комитет қабылданған инвестициялық шешімдермен бірге сақталады.

62. Инвестициялық шешім қаржы құралдарымен жасалатын бір және бірнеше мәмілелерге қатысты қабылдануы мүмкін.

63. Инвестициялық комитет отырысының қорытындысы бойынша қабылданған қаржы құралдарымен мәміле жасау үшін инвестициялық шешімде:

1) инвестициялық шешімнің қабылданған күні және нөмірі;

2) инвестициялық шешім қабылдауға негіздеме болған ұсынымның берілген күні және нөмірі;

3) жасалуы тиіс мәміленің түрі;

4) мәміле жасалатын қаржы құралын сәйкестендіргіш;

5) жасалуы тиіс мәміленің көлемі, бағасы және сомасы (көлемінің, бағасының және сомасының ауқымы);

6) мәміле жасау мерзімдері;

7) мәміле жасау болжанып отырған нарықтың түріне сілтеме (алғашқы немесе қайталама, ұйымдастырылған немесе ұйымдастырылмаған, халықаралық нарықтар);

8) көмегі арқылы мәміле жасау болжанатын делдалдың (брокердің) (мұндай бар болса) атауы;

9) инвестициялық комитет мүшелерінің біреуінде инвестициялық шешімнің қабылдануына (қабылданбауына) қатысты ерекше пікірінің болуына сілтеме;

10) инвестициялық шешімді қабылдаған адамдардың атқаратын лауазымдарын көрсете отырып қойған қолдары болады.

64. Хеджирлеу құралдарымен мәміле жасау үшін инвестициялық шешім Талаптардың 63-тармағының 1), 2), 3), 7), 8), 9) және 10) тармақшаларында көрсетілген мәліметтермен басқа мыналардан тұрады:

1) хеджирлеу құралын оның түрін, жасалу мерзімін, көлемін, құнын (сыйлықақысын) көрсете отырып, хеджирлеу операциясының жасалуы жоспарланатын нарықты және осы құралдың басқа да сипаттамаларын (талаптарын) жан-жақты сипатталуынан;

2) осы хеджирлеу құралын қолданудан күтілетін нәтижелерден;

3) хеджирлеу объектісі (базистік актив) тәуекелінің түрін (пайыздық, баға, валюталық және басқа да), сондай-ақ оның бағалау әдісін көрсете отырып бағалаудан;

4) қажетті деректемелері (ұлттық сәйкестендіру нөмірі, саны, құны, көлемі, валютасы) көрсетілген хеджирлеу объектісінен;

5) осы операцияны жасау хеджирлеу объектісі бойынша ықтимал шығындардың (алынбаған кіріс) мөлшерін төмендетуге әкеп соғатынын растайтын есеп айырысудан тұрады.

65. Инвестициялық комитет отырысының қорытындысы бойынша қабылданған инвестициялық шешім қаржы құралдарымен мәмілені жасасу үшін орындалуға беріледі.

6. Орталық депозитарийдің ішкі бақылау жүйесінің бар болуына қойылатын талаптар

66. Орталық депозитарийдің директорлар кеңесі ішкі бақылаудың бірдей жүйесінің болуын қамтамасыз етеді және орталық депозитарий қызметкерлерінің ішкі бақылау саласында өз міндеттерін орындауы үшін жағдай жасайды.

67. Орталық депозитарийдегі ішкі бақылау жүйесі мынадай мақсаттарды:

1) орталық депозитарийдің активтерін басқарудың, есепке алу рәсімдерінің және бағалы қағаздар бойынша құқықтарды растаудың, қаржы құралдарындағы есептеудің және бағалы қағаздар ұстаушыларының тізілімдері жүйесіндегі мәліметтердің көрсетілуін және шығындар болуын айқындаудың тиімділігін тексеруді көздейтін орталық депозитарийдің қызметінің операциялық және қаржылық тиімділігін;

2) қаржылық және басқарушылық ақпараттың сенімділігін, толықтығы мен уақтылығын. Осы мақсат шынайы және сапалы қаржылық есептіліктің жасалуын және шешімдер қабылдаған кезде орталық депозитарий пайдаланған басқа қаржы құжаттарын тексеруді болжайды;

3) орталық депозитарий Қазақстан Республикасының заңнамасын, сондай-ақ орталық депозитарийдің ішкі саясаты мен рәсімдерін айқындайтын құжаттардың талаптарын сақтауын тексеруді болжайтын Қазақстан Республикасы заңнамаларының талаптарын сақтауды жүзеге асыру үшін жасалады.

68. Ішкі бақылау жүйесі мынадай үш кезеңнің:

1) орталық депозитарийдің ішкі регламенттеріне рәсімдерді енгізу жолымен ішкі бақылау жүйесін (тиімділікті бақылау нәтижелерін есепке ала отырып) қалыптастырудың;

2) жұмыста орталық депозитарийдің ішкі регламенттерін орындаудың;

3) ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалауды жүргізудің үздіксіз кезекті түрде жүру принципі бойынша қызмет етеді.

69. Ішкі бақылау жүйесі мынадай:

1) қызметтің жоспарлы көрсеткіштерін қоса бере отырып, орталық депозитарий қызметінің ағымдағы нәтижелері туралы есептерді директорлар кеңесіне беру арқылы орталық депозитарийдің алға қойылған мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізу процесін тоқсан сайын тексеру;

2) бөлімше қызметінің нәтижелері туралы стандартты нақты есептерді бөлімше басшыларының ай сайынғы негізде тексеруі;

3) материалдық маңызды ақпаратқа және бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етуге қол жетімділікті шектеуге бақылау жүргізу мақсатымен тексеру;

4) тәуекелдің белгіленген лимиттерінің сақталуын тексеру мен анықталған сәйкессіздіктерді жою жөніндегі іс-шараларды іске асыру;

5) орталық депозитарийдің директорлар кеңесінің міндетті авторландыруды талап ететін операциялардың тізбесіне қойылатын талаптарды белгілеуі;

6) операциялардың шарттары мен орталық депозитарийдің қызметіне байланысты тәуекелдерді басқару үлгілерін қолданудың нәтижелерін тексеру;

7) жүргізілген операцияларды орталық депозитарийдің есебінде және есептілігінде көрсетудің уақтылығын, дұрыстығын, толықтығы мен дәлдігін тексеру;

8) орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін, жеке шоттардың бірыңғай жүйесін және өзге ақпараттық және коммуникациялық жүйені қоса алғанда, орталық депозитарийдің бағдарламалық-техникалық қамтамасыз етілуінің сенімді қызмет істеуін тексеру;

9) заңсыз жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстауға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы бағытталған рәсімдердің тиімділігін тексеру;

10) орталық депозитарийдегі мүдделердің бар болған және потенциалды қақтығысын басқаруға бағытталған рәсімдердің тиімділігін тексеру;

11) қаржы құралдарының құнын бағалау және кірістілігі бөлігінде әдістемені қоса алғанда, орталық депозитарийдің ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес жүзеге асырылатын қаржы құралдарының құнын бағалаудың дұрыстығын және шынайлығын тоқсан сайын тексеру рәсімдерін жүргізуден тұрады.

70. Ішкі аудиттің мақсаты болып ішкі бақылау жүйелерінің бара-бар болуын және тиімділігін бағалау, орталық депозитарий бөлімшелерінің жүктелген функциялар мен міндеттерді орындау жағдайы туралы уақтылы және шынайы ақпаратпен қамтамасыз ету, сондай-ақ жұмысты жақсарту жөніндегі ұтымды және тиімді ұсынымдарды беру табылады.

71. Директорлар кеңесі ішкі бақылау жүйесінің жағдайын объективті бағалауды және оларды жетілдіру бойынша ұсынымдарды беру жолымен тиісті ішкі бақылау жүйесінің бар болуын және қызмет етуін қамтамасыз ету бойынша функцияларын жүзеге асырғанда туындайтын міндеттерді шешу мақсатымен ішкі аудит қызметі құрылады.

72. Ішкі аудит қызметі өз қызметінде «Акционерлік қоғамдар туралы» 2003 жылғы 13 мамырдағы Қазақстан Республикасының Заңын, ішкі бақылау жүйесін ұйымдастыру жөніндегі және орталық депозитарийдің ішкі аудит қызметі туралы ережені, сондай-ақ орталық депозитарийдің қызметін реттейтін басқа ішкі құжаттарды және Талаптарды басшылыққа алады.

73. Ішкі аудит қызметі орталық депозитарийдің кез келген бөлімшесінің қызметін немесе лауазымды тұлғасының қызметін тексеруді тағайындайды. Ішкі аудит қызметі орталық депозитарийдің ішкі құжаттарында белгіленген мерзімде директорлар кеңесінің алдында есеп береді.

74. Ішкі аудит қызметі ішкі орталық депозитарийдің ішкі құжаттарында белгіленген мерзімде орталық депозитарийдің директорлар кеңесі бекітетін ішкі аудит жоспары мен ішкі аудит бағдарламасын жасайды.

75. Ішкі аудит қызметінің міндетіне мынадай мәселелерді:

- 1) ішкі бақылау жүйесінің қызмет етуін;
- 2) директорлар кеңесіне ішкі аудит қызметі туралы есептілікті дайындау;
- 3) директорлар кеңесіне, басқармаға және сыртқы пайдаланушыларға берілетін бағалы қағаздар нарығы туралы Қазақстан Республикасының заңнамасымен, ережелер жиынтығымен және лицензияланатын қызмет түрімен көзделген орталық депозитарийдің қызметінің аясындағы кез келген мәліметтер мен ақпараттың шынайлығы мен дәл болуын;
- 4) ішкі немесе сыртқы аудиторлар анықтаған бухгалтерлік есептегі немесе ішкі аудиттегі кез келген елеулі кемшіліктерді қарау мен талқылау кіреді.

76. Мыналар:

- 1) ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін тексеру мен бағалау;
- 2) тәуекелдерді бағалау әдістемесінің және тәуекелдерді басқару рәсімдерінің (әдістемелерінің, бағдарламаларының, ережелерінің, тәртіптерінің және операцияларды мен мәмілелерді жасау рәсімдерінің) қолдану толықтығын және тиімділігін тексеру;
- 3) деректер базасының тұтастығын және оларды санкция берілмеген рұқсаттан қорғауды бақылау, күтпеген жағдайларда іс-қимыл жоспарының болуын қоса отырып, орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінің, жеке шоттардың бірыңғай жүйесінің және өзге ақпараттық және коммуникациялық жүйелердің жұмыс істеу тиімділігін тексеру;
- 4) бухгалтерлік есеп пен есеп берудің анықтығын, толықтығын, объективтілігі мен уақтылығын, сондай-ақ ақпарат пен есептілікті жинау мен ұсынудың сенімділігін әрі уақтылығын тексеру;
- 5) Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар рыногы туралы заңнамасына сәйкес өзге мәліметтердің дәйектілігін, толықтығын, объектілігін, объективтілігін және уақтылы берілуін тексеру;
- 6) орталық депозитарий мүлігінің сақталуын қамтамасыз етудің қолданылып жүрген тәсілдерін (әдістерін) тексеру;

7) орталық депозитарий жасайтын операцияларының экономикалық мақсатқа лайықтылығын және тиімділігін бағалау;

8) ішкі бақылаудың процестері мен рәсімдерін тексеру;

9) Қазақстан Республикасының заңнамасының талаптарын сақтау мақсатында құрылған жүйелерді тексеру;

10) орталық депозитарийдің қызметкерлерін басқару қызметінің жұмысын бағалау;

11) анықталған тәуекелдер деңгейін төмендетуді немесе орталық депозитарийдің бөлімше басшылығының және (немесе) органдарының орталық депозитарий үшін анықталған тәуекелдердің жарамдылығы туралы қабылдаған шешімін құжаттандыруды қамтамасыз ететін орталық депозитарий бөлімшелерін тексеру нәтижелері бойынша орталық депозитарийдің бөлімшелері мен органдарының қабылдаған шараларының тиімділігіне бақылау жасау;

12) орталық депозитарийдің ішкі құжаттарымен көзделген басқа мәселелер Ішкі аудит қызметінің негізгі функциялары болып табылады.

77. Ішкі бақылау жүйесін ұйымдастыру орталық депозитарий Талаптардың осы тарауында көрсетілген талаптарға сәйкес келуін қамтамасыз етіледі.

Орталық депозитарийде тәуекелдерді
басқару жүйесінің болуына қойылатын талаптарға
1-қосымша

нысан

**Орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жүйесіне
қойылатын талаптардың орындалуын бағалау бойынша есеп**

« _____ »
(орталық депозитарийдің атауы)
« _____ » жыл үшін

	Нұсқаулықтың тиісті абзацын, бөлігін, тармақшасын, тармағын көрсету	Тәуекелдерді бағалау жүйесінің талаптарына сәйкестігін бағалау	Тәуекелдерді бағалау жүйесінде анықталған кемшіліктер	Анықталған кемшіліктерді жою бойынша қажетті іс-шаралар, жауапты адамдар мен іс-шараларды орындаудың мерзімдері	Жауапты орындаушылар
	2	3	4	5	6

Тәуекелдерді басқару жүйелеріне қойылатын талаптарға сәйкестігін бағалау:

Нысанды толтыру бойынша түсініктеме

Тәуекелдерді басқару жүйесіне қойылатын талаптарға сәйкестігін бағалауды мынадай критерийлердің үш балдық жүйесі бойынша жүзеге асыру қажет: сәйкес, ішінара сәйкес, сәйкес емес:

1) «сәйкес» ретінде бағалау орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жүйелеріне қойылатын талаптардың критерийлерін қандай да бір маңызды кемшіліктерсіз орындауы кезінде шығарылады;

2) «ішінара сәйкес» ретінде бағалау орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жүйелеріне қойылатын талаптардың нақты критерийін сақтаудағы мүмкіндігіне қатысты маңызды күмәндер пайда болуына жеткілікті болып есептелмейтін кемшіліктер анықталғанда шығарылады;

3) «сәйкес емес» ретінде бағалау орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқару жүйелеріне қойылатын талаптардың критерийін орындамаған кезде шығарылады.

Егер тәуекелдерді басқару жүйелеріне қойылатын жекелеген талаптар орталық депозитарийге қатысты қолданылмайтын жағдайда, талаптың осы критерийіне сәйкестігін бағалау жүзеге асырылмайды және тиісті «қолданылмайды» деген жазбамен белгіленеді.

Орталық депозитарийдің бірінші басшысы (ол болмаған кезде - оның орнындағы адам)

тегі, аты, жөні (ол бар болса)

қолы

күні

Тәуекелдері басқаруды жүзеге асыратын бөлімшенің басшысы

тегі, аты, жөні (ол бар болса)	қолы	күні
Ішкі аудит қызметінің басшысы	тегі, аты, жөні (ол бар болса)	қолы күні

Орталық депозитарийде тәуекелдерді
басқару жүйесінің болуына қойылатын талаптарға
2-қосымша

1-нысан

Баға тәуекелі бойынша стресс-тестинг

Қаржы құралдарының санаты	Қаржы құралының ағымдағы құны (теңгемен)	Қаржы құралының ағымдағы құнының төмендеу сценарийі					Таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгемен)
		0 % - 5 %	5 % - 10%	1 0% - 20%	2 - 30 %	3 0% астам	
1	2	3	4	5	6	7	8
Шығынның жиынтығы							

1-нысанды толтыру бойынша түсініктеме

1. 1-бағанда нарықтық бағасы бар қаржы құралдары көрсетіледі. Бұл ретте қаржы құралдары қаржы құралдарының түрлері және экономиканың секторы бойынша топтастырылды.

2. 2-бағанда қаржы құралының ағымдағы құны (теңгедегі) көрсетіледі.

3. 3, 4, 5, 6 және 7-бағандарда қаржы құралдарының әрбір санаты бойынша қаржы құралының ағымдағы құнының болжанған бір сценарий ғана таңдалады.

4. 8-бағанда таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгедегі) көрсетіледі.

Таңдалған сценарийдің қысқаша негіздемесі:

Орталық депозитарийдің бірінші басшысы (ол болмаған кезде - оның орнындағы адам)

тегі, аты, жөні (ол бар болса)

қолы

күні

2-нысан

Пайыздық тәуекел бойынша стресс-тестинг

Борыштық бағалы қағазды өтеуге дейінгі мерзім	Қаржы құралының ағымдағы құны	Купондық сыйақының пайыздық мөлшерлемесін төмендету сценарийі				Таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгемен)
		0 % - 2 %	2 %- 4 %	4% - 6 %	6 % астам	
1	2	3	4	5	6	7
6 айдан кем						
6-12						

ай						
12-18 ай						
18-24 ай						
24 айдан астам						
Борыштық бағалы қағазды өтеуге дейінгі мерзім						

2-нысанды толтыру бойынша түсініктеме

1. 2-бағанда қаржы құралының ағымдағы құны көрсетіледі.
2. 3, 4, 5 және 6-бағандарда купондық сыйақының пайыздық мөлшерлемесінің төмендеу сценарийі көрсетіледі. Осы бағандарда бір санаттағы қаржы құралдары купондық сыйақының пайыздық мөлшерлемесінің төмендеуінің бірнеше сценарийіне ұшыруы мүмкін.
3. 7-бағанда таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгемен) көрсетіледі. Таңдалған сценарийдің қысқаша негіздемесі: _____
Орталық депозитарийдің бірінші басшысы (не оның орнындағы адам)

тегі, аты, жөні (ол бар болса)

қолы

күні

3-нысан

Валюталық тәуекел бойынша стресс-тестинг

Шетел валютасы	Осы шетел валютасына номинирленген қаржы құралдарының ағымдағы құны (теңгемен)	Теңгені шетел валютасына қатысты нығайту сценарийі (пайызбен)						Таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгемен)
		3%	5%	7%	13%	3% - 20%	0% астам	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Шығынның жиынтығы								

3-нысанды толтыру бойынша түсініктеме

1. 1-бағанда қаржы құралының шетел валютасы көрсетіледі.
2. 2-бағанда қаржы құралының осы шетел валютасымен (теңгемен) номинирленген ағымдағы құны көрсетіледі.
3. 3, 4, 5, 6, 7 және 8-бағандарда теңгенің шетел валютасына қатысы бойынша нығайту сценарийі көрсетіледі.
4. 9-бағанда таңдалған сценарий бойынша шығын (теңгедегі) көрсетіледі. Таңдалған сценарийдің қысқаша негіздемесі: _____

Орталық депозитарийдің бірінші басшысы (не оның орнындағы адам)

тегі, аты, жөні (ол бар болса)

қолы

күні

Орталық депозитарийде тәуекелдерді
басқару жүйесінің болуына қойылатын талаптарға
3-қосымша

нысан

Операциялық тәуекел бойынша стресс-тестинг

Орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін, жеке шоттардың бірыңғай жүйесін және өзге ақпараттық және коммуникациялық жүйелерді тестілеу кезіндегі стресстік жағдай	Жүйелер элементтерінің жұмыс істеуіне қойылатын параметрлер			Тестілеу нәтижелері (оқиғалар мен салдар басталған жағдайда олардың басталу ықтималдылығын бағалау)
	пара метр	пара метр	параметр	
1	2	3	4	5

Нысанды толтыру бойынша түсініктеме

1. 1-бағанда орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін, дербес шоттардың бірыңғай жүйесін және өзге ақпараттық және коммуникациялық жүйелерді тестілеу кезіндегі стресстік жағдай көрсетіледі.

2. 2, 3, және 4-бағандарда элементтер жүйелерінің жұмысына қойылатын параметрлер көрсетіледі.

3. 5-бағанда тестілеу нәтижелері (оқиғалар мен салдарлар басталған кезде олардың басталу ықтималдылығын бағалау) көрсетіледі.

Стресстік жағдайдың және орталық депозитарийдің есепке алу жүйесі элементтерінің жұмыс істеуіне қойылатын параметрлердің, жеке шоттардың бірыңғай жүйесінің және өзге ақпараттық және коммуникациялық жүйелердің оларды стресстік жағдайға тестілеу кезіндегі қысқаша сипаттамасы. Тестілеу әрбір жүйе бойынша жүзеге асырылады.

Орталық депозитарийдің бірінші басшысы (не оның орнындағы адам)

тегі, аты, жөні (ол бар болса)

қолы

күні

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ҚАУЛЫСЫ

Алматы қ.

2015 жылғы 19 желтоқсан

№ 254

Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы

«Бағалы қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру қағидалары бекітілсін.

2. Осы қаулыға қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің күші жойылды деп танылсын.

3. Бағалы қағаздар субъектілерінің қадағалау департаменті (Хаджиева М.Ж.) заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) Құқықтық қамтамасыз ету департаментімен (Досмұхамбетов Н.М.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;

3) осы қаулы ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми интернет-ресурсына орналастыруды қамтамасыз етсін.

4. Халықаралық қатынастар және жұртшылықпен байланыс департаменті (Қазыбаев А.Қ.) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспасөз басылымдарында ресми жариялауға жіберуді қамтамасыз етсін.

5. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары О.А. Смоляковқа жүктелсін.

6. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

**Қазақстан Республикасының күші жойылды деп танылатын
нормативтік құқықтық актілерінің
тізбесі**

1. «Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының 2008 жылғы 29 желтоқсандағы № 238 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 5531 тіркелген).

2. «Орталық депозитарийде тәуекелдерді басқару жүйесінің болуына қойылатын талаптар жөніндегі нұсқаулықты бекіту және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының «Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру ережесін бекіту туралы» 2008 жылғы 29 желтоқсандағы № 238 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының 2010 жылғы 1 ақпандағы № 5 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6100 тіркелген) 2-тармағы.

3. «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне бағалы қағаздарды ұстаушылар тізілімдерінің жүйесін жүргізу мәселелері бойынша толықтырулар және өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының 2010 жылғы 4 қазандағы № 151 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6633 тіркелген).

4. «Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының «Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру ережесін бекіту туралы» 2008 жылғы 29 желтоқсандағы № 238 қаулысына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы Қазақстан Республикасы Ұлттық банкі Басқармасының 2011 жылғы 25 қарашадағы № 180 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7386 тіркелген, 2012 жылғы 14 сәуірде «Егемен Қазақстан» газетінде № 152-156 (27229) жарияланған).

5. «Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының «Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру ережесін бекіту туралы» 2008 жылғы 29 желтоқсандағы № 238 қаулысына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2012 жылғы 26 наурыздағы № 122 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7587 тіркелген, 2012 жылғы 24 мамырда «Егемен Қазақстан» газетінде № 261-266 (27340) жарияланған).

6. «Бағалы қағаздарды ұстаушылар тізілімдерінің жүйесін жүргізу жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымның тәуекелдерді басқару жүйесінің болуына қойылатын талаптарды бекіту және Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне өзгерістер енгізу туралы Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2012 жылғы 24 тамыздағы № 276 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7993 тіркелген, 2012 жылғы 27 желтоқсанда «Егемен Қазақстан» газетінде № 852-856 (27927) жарияланған) бекітілген Өзгерістер енгізілетін Қазақстан Республикасының

қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау мәселелері бойынша нормативтік құқықтық актілері тізбесінің 2-тармағы.

7. «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне қаржы құралдарымен операцияларды тіркеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2013 жылғы 27 тамыздағы № 215 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8799 тіркелген, 2013 жылғы 14 қарашада «Заң газеті» газетінде № 171 (2372) жарияланған).

8. «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне туынды қаржы құралдарымен мәмілелер тізілімін қалыптастыру мәселелері бойынша толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 3 ақпандағы № 11 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9264 тіркелген, 2014 жылғы 16 сәуірде «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде жарияланған) бекітілген «Туынды қаржы құралдарымен мәмілелер тізілімін қалыптастыру мәселелері бойынша толықтырулар мен өзгерістер енгізілетін Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілері тізбесінің 2-тармағы.

9. «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 27 тамыздағы № 168 Қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9796 тіркелген, 2014 жылғы 12 қарашада «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде жарияланған) бекітілген Қазақстан Республикасының өзгерістер мен толықтырулар енгізілетін нормативтік құқықтық актілері тізбесінің 9-тармағы.

10. «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау мен қадағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 22 қазандағы № 191 Қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9894 тіркелген, 2014 жылғы 28 қарашада «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде жарияланған) бекітілген Қазақстан Республикасының қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау мен қадағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізілетін нормативтік құқықтық актілері тізбесінің 3-тармағы.

Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру қағидалары (бұдан әрі - Қағидалар) «Бағалы қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі - Бағалы қағаздар рыногы туралы заң) әзірленді және орталық депозитарий қызметін жүзеге асыру талаптары мен тәртібін белгілейді.

2. Қағидалардың мақсаттары үшін мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) депонент клиенті - номиналды ұстау қызметтерін көрсетуге депонентпен жасалған шартқа сәйкес депоненттің қызметтерін пайдаланатын жеке немесе заңды тұлға;

2) есеп айырысу ұйымы - орталық депозитарийдің тапсырмасы бойынша ұлттық валютада (Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі) және шетел валютасында (Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығында және шетелде кастодиандық қызметті жүзеге асыратын екінші деңгейдегі банктер, халықаралық және шетелдік депозитарийлер мен кастодиандар) ақша аударуды және есепке алууды жүзеге асыратын ұйым;

3) есепке алу ұйымы - тіркеуші, кастодиан банк, қаржы құралдарын есепке алу үшін орталық депозитарийдің атына жеке шоттар ашылған халықаралық және шетелдік депозитарийлер;

4) қосалқы шот - уәкілетті органның лицензиясы негізінде немесе Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес бағалы қағаздар нарығында дилерлік қызметті жүзеге асыратын депонентке (депонент клиентіне) немесе ұйымдарға тиесілі қаржы құралдарын есепке алуға арналған жеке шот шеңберінде ашылатын қосалқы шот;

5) резервтік орталық - орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін құрайтын электрондық деректердің сақталуын жүзеге асыратын ұйым;

6) уәкілетті орган - қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті орган.

3. Орталық депозитарийдің ұйымдық құрылымына:

1) депозитарлық қызметті;

2) қаржы құралдарымен мәмілелерді тіркеу кезінде, қаржы құралдары бойынша кірісті төлеу және оларды өтеу кезінде ақша аударымдарын жүзеге асыруды, сондай-ақ депоненттердің және олардың клиенттерінің ақшасын есепке алуға және сақтауға арналған ағымдағы шоттарды ашуды және жүргізуді;

3) тіркеушінің акцияларын ұстаушылардың тізілімдері жүйесін жүргізуді;

4) қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингтік қызметті;

5) тәуекелдерді басқаруды;

6) ішкі аудитті жүзеге асыратын жекелеген бөлімшелер кіреді.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 4) тармақшасында көрсетілген бөлімшенің болуы туралы талап орталық депозитарийге, ол қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингтік қызметті жүзеге асырған кезде қолданылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген бөлімшелердің қызметкерлері клирингтік қызметті жүзеге асыратын бөлімшені қоспағанда, басқа бөлімше қызметкерлерінің функциялары мен міндеттерін қоса атқармайды.

4. Орталық депозитарий өз активтерінің есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жүзеге асыру бойынша инвестициялық шешімдерді қабылдау үшін құрамында 3 (үш) адамнан кем болмайтын инвестициялық комитетті құрады.

5. Инвестициялық комитеттің құрамына:

1) орталық депозитарийдің атқарушы органының мүшелері;

2) орталық депозитарийдің тәуекелдерді басқаруды жүзеге асыратын бөлімшесінің басшысы кіреді.

6. Инвестициялық комитеттің мүшелерін сайлауды орталық депозитарийдің атқарушы органы жүзеге асырады.

7. Инвестициялық комитет қызметінің тәртібі орталық депозитарийдің ішкі құжаттарында белгіленеді.

8. Орталық депозитарий:

1) рейтингтік агенттіктерді;

2) ақпараттық-талдамалық қызметтерді көрсететін ұйымдарды;

3) орталық депозитарийдің қызметіне техникалық қолдау көрсетуді жүзеге асыратын ұйымдарды;

4) тіркеушіні;

5) клирингтік немесе есеп айырысу ұйымдарын (Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі қоспағанда) қоспағанда, заңды тұлғалардың құрылуына және қызметіне араласпайды.

9. Орталық депозитарий тіркеушінің акцияларын ұстаушылар тізілімдерінің жүйесін жүргізуді Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9803 тіркелген «Бағалы қағаздарды ұстаушылар тізілімдерінің жүйесін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 27 тамыздағы № 167 қаулысында және орталық депозитарий қағидаларының жинағында белгіленген тәртіппен жүзеге асырады.

10. Орталық депозитарий мемлекеттік бағалы қағаздарды ұстаушылардың тізілімдері жүйесін орталық депозитарийдің қағидалары жинағында белгіленген тәртіппен жүзеге асырады.

11. Орталық депозитарий клирингтік ұйымдарға және (немесе) ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығының орталық қарсы агенттеріне қызметтерді Қағидаларда және орталық депозитарий қағидаларының жинағында белгіленген талаптар және тәртіп бойынша көрсетеді.

12. Орталық депозитарий күнделікті орталық депозитарийдің есепке алу жүйесін құрайтын электрондық деректерді резервтік көшіруді және сақтауды жүзеге асырады.

Резервтік көшірмелер ақпаратқа рұқсат етілмеген кіруден қорғалуға тиіс және оларды жанартылған резервтік көшірмелерге ауыстырғанға дейін сақталады.

Резервтік көшірмелерді сақтау сыртқы ақпарат тасымалдағыштарда резервтік орталықта не уәкілетті органның сейфтік операцияларды жүзеге асыруға лицензиясы бар ұйымда жүзеге асырылады.

Орталық депозитарий резервтік көшірмелерді сақтау шарты жасалған (бұзылған) күннен бастап күнтізбелік 10 (он) күн ішінде бұл туралы уәкілетті органға шарт жасалған (бұзылған) ұйымның атауын, сондай-ақ шарттың күні мен нөмірін көрсете отырып, хабарлайды.

2. Депозитарлық қызмет көрсету шарты және банк шотының шарты

13. Депозитарлық қызметті жүзеге асырған кезде орталық депозитарийдің клиенттері Бағалы қағаздар рыногы туралы заңның 78-бабы 3-тармағында көрсетілген тұлғалар болып табылады.

Орталық депозитарий банк шоттарын ашу және жүргізу операцияларын жүргізген кезде орталық депозитарийдің клиенттері Бағалы қағаздар рыногы туралы заңның 78-бабы 3-тармағының 1), 2), 3), 4), 5) және 6) тармақшаларында көрсетілген, орталық депозитариймен банк шоты (ағымдағы және корреспонденттік) шартын жасаған ұйымдар болып табылады.

14. Орталық депозитарийдің қызметтерін пайдаланатын субъектілер орталық депозитарий қағидаларының жинағын сақтайды.

Орталық депозитарий өз клиенттеріне және сауда-саттықты ұйымдастырушыларға қағидалар жинағына барлық өзгерістер мен толықтырулар туралы, сондай-ақ ұсынылатын қызметтерге ақы төлеудің мөлшеріндегі және тәртібіндегі өзгерістер туралы оларды қолданысқа енгізу күніне дейінгі күнтізбелік 15 (он бес) күннен кешіктірмей хабарлайды.

15. Орталық депозитарий Бағалы қағаздар рыногы туралы Заңның 78-бабы 3-тармағының 1), 2), 3), 4), 5) және 6) тармақшаларында көрсетілген клиенттермен депозитарлық қызмет көрсету шарттарын және банк шоты шарттарын жасайды. Шарттар жазбаша түрде жасалуға тиіс.

Орталық депозитарий бағалы қағаздарды номиналды ұстау қызметтерін көрсеткен кезде депозитарлық қызмет көрсету шартында Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар рыногы туралы заңнамасына сәйкес номиналды ұстау туралы шартының нормалары қамтылады.

Банк шотын жасаудың талаптары мен тәртібі Қазақстан Республикасының банктер және банк қызметі туралы заңнамасында және орталық депозитарий қағидаларының жинағында белгіленеді.

3. Орталық депозитарийдің депозитарлық қызметі

16. Орталық депозитарий өз клиенттерінің эмиссиялық бағалы қағаздары мен өзге де қаржы құралдары жөніндегі мәмілелерін тіркеу, құқықтарын есепке алуды жүргізу және растау мақсатында жеке шоттарды (қосалқы шоттарды) ашады және күндерін, уақытын және оларды жүргізу үшін негіздерін көрсете отырып, жеке шоттар (қосалқы шоттар) бойынша барлық операциялардың есебін жүргізеді.

17. Орталық депозитарий клиенттерінің қаржы құралдарын есепке алу орталық депозитарийдің өзіне тиесілі қаржы құралдардан бөлек баланстан тыс шоттарда жүргізіледі.

18. Орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінде жеке шоттар мынадай:

1) уәкілетті органның бағалы қағаздар нарығында кастодиандық қызметті жүзеге асыруға лицензиясы бар;

2) уәкілетті органның бағалы қағаздар нарығында брокерлік қызметті жүзеге асыруға лицензиясы бар заңды тұлғаларға;

3) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкіне;

4) уәкілетті органның бағалы қағаздар нарығында дилерлік қызметті жүзеге асыруға лицензиясы бар заңды тұлғаларға;

5) дилерлік қызметті лицензиясыз Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жүзеге асыратын заңды тұлғаларға;

6) шетелдік депозитарийлерге және кастодиандарға ашылады.

Орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінде жоғарыда аталған заңды тұлғаларға бір жеке шоты ғана ашылады.

Жеке шотты ашу орталық депозитарий «Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы»

2009 жылғы 28 тамыздағы Қазақстан Республикасының Заңында (бұдан әрі - Қылмыстық жолмен алынған кірістерді жылыстатуға қарсы іс-қимыл туралы заң) көзделген клиентті тиісінше тексеру жөніндегі шараларды қабылдағаннан кейін жүргізіледі.

19. Қағидалардың 18-тармағының 4) және 5) тармақшаларында көрсетілген заңды тұлғалардың жеке шоттарында атына осы жеке шот ашылған орталық депозитарий клиентіне тиесілі қаржы құралдарын есеп аулға арналған бір қосалқы шот қана ашылады.

20. Депоненттердің және олардың клиенттерінің қаржы құралдарын бөлек есепке алуды қамтамасыз ету үшін депоненттің жеке шотында мынадай қосалқы шоттар ашылады:

1) депоненттің атына ашылатын және депонентке тиесілі қаржы құралдарын есепке алуға арналған депоненттің қосалқы шоты;

2) депоненттің атына ашылатын және депонент қайталама бағалы қағаздар нарығында сатып алған қаржы құралдарын есепке алуға арналған, депоненттің сатып алған меншікті бағалы қағаздарды есепке алуға арналған қосалқы шоты;

3) депоненттің атына ашылатын және осы депоненттің орналастырылмаған қаржы құралдарын есепке алуға арналған, депоненттің жария етілген бағалы қағаздарды есепке алуға арналған қосалқы шоты;

4) депонент клиентінің атына ашылатын және депоненттің белгілі бір клиентіне тиесілі қаржы құралдарын есепке алуға арналған ұстаушының қосалқы шоты;

5) номиналды ұстаушының атына ашылатын және номиналды ұстауға берілген қаржы құралдарын есепке алуға арналған номиналды ұстаушының қосалқы шоты.

Номиналды ұстаушының қосалқы шоты:

шетелдік депозитарийдің және кастодианның клиентіне;

басқа мемлекеттердің заңнамасына сәйкес шығарылған қаржы құралдарын есепке алу үшін кастодианның клиенті болып табылатын Қазақстан Республикасының резидент номиналды ұстаушысына;

кастодианның клиенті болып табылатын Қазақстан Республикасының бейрезидент номиналды ұстаушысына ашылады;

6) эмитенттің атына ашылатын және эмитент бағалы қағаздардың қайталама нарығында сатып алған қаржы құралдарын есепке алуға арналған, эмитенттің сатып алған бағалы қағаздарды есепке алуға арналған қосалқы шоты;

7) эмитенттің атына ашылатын және осы эмитенттің орналастырылмаған қаржы құралдарын есепке алуға арналған, эмитенттің жария етілген бағалы қағаздарды есепке алуға арналған қосалқы шоты.

21. Орталық депозитарийдің депоненті номиналды ұстаушы ретінде клиенттердің шоттарын жүргізу құқығымен кастодиандық, брокерлік және дилерлік қызметті қоса атқарған кезде:

1) Қағидалардың 20-тармағының 4), 6) және 7) тармақшаларында көрсетілген қосалқы шоттар номиналды ұстау қызметтерін көрсетумен брокерлік қызметтерді көрсету туралы шартқа сәйкес депонент ұсынған қосалқы шотты ашу жөніндегі бұйрықтың негізінде ашылады;

2) Қағидалардың 20-тармағының 4) және 5) тармақшаларында көрсетілген қосалқы шоттар депонент кастодиандық қызмет көрсету шартына сәйкес:

Қазақстан Республикасының резиденттерінің атына, оларға тиесілі кастодиандық қызмет көрсетуге берілген қаржы құралдарын есепке алу үшін;

басқа мемлекеттердің заңнамасына сәйкес шығарылған қаржы құралдарын есепке алу үшін Қазақстан Республикасының резидент номиналды ұстаушылардың атына;

Қазақстан Республикасының бейрезидент номиналды ұстаушыларының атына ұсынған қосалқы шотты ашу жөніндегі бұйрықтың негізінде ашылады.

22. Орталық депозитарий клиенттерінің жеке шоттарын (қосалқы шоттарын) ашу және жүргізу тәртібі Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар рыногы туралы заңнамасында және орталық депозитарий қағидаларының жинағында белгіленеді.

Жасырын жеке шоттарды және қосалқы шоттарды, сондай-ақ ойдан шығарылған аттарға жеке шоттарды және қосалқы шоттарды ашуға жол берілмейді.

23. Орталық депозитарий қаржы құралдарымен мәмілелерді тіркеу бойынша операцияларды және ақпараттық операцияларды:

1) Қағидалардың 13-тармағында көрсетілген заңды тұлғалардың тиісті бұйрықтарының;

2) сауда-саттықты ұйымдастырушының бұйрықтары;

3) клирингтік ұйымның және (немесе) орталық қарсы агенттің бұйрықтары;

4) эмитенттің бұйрығы және тіркеушінің бағалы қағаздарды ұстаушылардың тізілімі жүйесінде орталық депозитарийге ашылған жеке шот бойынша жүргізілген осы эмитент шығарған қаржы құралдарын конвертациялау немесе айырбастау кезінде қаржы құралдармен жасалған мәмілелерді тіркеу жөніндегі операциялар туралы хабарламасы (есебі);

5) тіркеуші осындай операцияларды эмитенттің бұйрығы негізінде жүзеге асырған жағдайлардағы тіркеушінің орталық депозитарийдің жеке шоты бойынша тіркелген операциялары туралы хабарламасының (есебінің);

6) орталық депозитарийдің қағидалар жинағында белгіленген тәртіппен орталық депозитариймен шарт жасаған депонент клиентінің бұйрығы негізінде жүзеге асырады.

Депонент клиенттері орталық депозитарийге оның қағидалар жинағында көзделген тәртіппен және талаптармен өтініш берген кезде орталық депозитарий депонент клиенттерінің бұйрықтары негізінде ақпараттық операцияларды жүзеге асырады.

24. Орталық депозитарий бұйрықты алған күннен бастап күнтізбелік 3 (үш) күн ішінде оның орындалмау себептерін көрсете отырып, жазбаша бас тартуды мына:

1) орталық депозитарий клиентінің бағалы қағаздар нарығында кәсіби қызметті жүзеге асыруға арналған лицензиясының қолданылуын тоқтата тұрған немесе айырған (қаржы құралдарын басқа депоненттерге номиналды ұстауға аудару немесе қаржы құралдарын орталық депозитарийдің номиналды ұстауынан шығару бойынша операцияларды және ақпараттық операцияларды қоспағанда);

2) Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес бағалы қағаздар айналысын тоқтата тұруға немесе тоқтатуға (ақпараттық операцияларды қоспағанда) уәкілеттік берілген уәкілетті орган немесе мемлекеттік органдар бағалы қағаздар айналысын тоқтата тұрған немесе тоқтатқан;

3) бағалы қағаздар шығарылымының талаптарына сәйкес бағалы қағаздардың айналысын тоқтата тұрған немесе тоқтатқан (ақпараттық операцияларды, номиналды ұстаушы ауысқан кезде қажетті немесе осындай бағалы қағаздарды өтеу кезінде жүргізілетін операцияларды, сондай-ақ ерікті жинақтаушы зейнетақы қоры ашқан қосалқы шоттардан бағалы қағаздарды есептен шығару және бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорына ашылған қосалқы шоттарға есепке алу жөніндегі операцияларды қоспағанда);

4) бұйрық орталық депозитарийдің қағидалары жинағында белгіленген нысанға сәйкес келмеген;

5) бұйрықтың толтыру үшін міндетті деректемелері болмаған, сондай-ақ түзетулер немесе түзетілген жерлер болған;

6) бұйрықтардағы қойылған қол үлгілері (мөр бедерлері) нотариат куәландырған үлгілерге (бедерлерге) сәйкес келмеген;

7) «Атқарушылық іс жүргізу және сот орындаушыларының мәртебесі туралы» 2010 жылғы 2 сәуірдегі Қазақстан Республикасы Заңының 65-бабының 6-1-тармағында көрсетілген жағдайларды қоспағанда, бұйрықта көрсетілген бағалы қағаздар және (немесе) жеке шот (қосалқы шот) оқшауланған;

8) «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» 1995 жылғы 31 тамыздағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес біреуіне қатысты қайта құрылымдау жүргізілген банктер қосылу нысанында қайта ұйымдастырылған кезде тіркелген тұлғалардың жеке шоттарынан (шоттарына) (қосалқы шоттарынан (қосалқы шоттарына)) қаржы құралдарын есептен шығару (есепке алу) бойынша операцияларды жүргізуді қоспағанда, бұйрықта көрсетілген қаржы құралдарына ауыртпалық салынған;

9) орталық депозитарий клиенттерінің шоттарында (қосалқы шоттарында) қаржы құралдарының және (немесе) ақшаның қажетті саны болмаған;

10) егер қарсы бұйрықты ұсыну қажеттілігі Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнамасында белгілен болса, қарсы бұйрық болмаған;

11) орталық депозитарийдің қаржы құралдарын номиналды ұстауға (ұстаудан) енгізуге (шығаруға) бұйрығын есепке алу ұйымының орындамағаны туралы хабарламаны алған;

12) мәміле Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнамасына сәйкес келмеген жағдайларда;

13) орталық депозитарийдің қағидалар жинағында белгіленген өзге жағдайларда ресімдейді.

Жазбаша бас тарту почтамен және (немесе) қолға беру арқылы және (немесе) электрондық почтамен және (немесе) факсимильді және (немесе) телекесті және (немесе) телеграфтық хабармен немесе орталық депозитарийдің қағидалар жинағында көзделген өзге де ықтимал байланыс түрлері арқылы жіберіледі.

25. Орталық депозитарий құжаттама нысанында шығарылған қаржы құралдарын және клиенттердің олар бойынша құқықтары туралы жазбаларды, оның ішінде көрсетілген ақпаратты көшіру жүйесін және жазбаларды сақтаудың қауіпсіз жүйесін пайдалану арқылы сақтау үшін қажетті жағдайларды қамтамасыз етеді.

26. Орталық депозитарий құжаттама нысанында шығарылған қаржы құралдарын материалсыздандыруды өзінің орталық депозитарий клиенттерінің жеке шоттарындағы (қосалқы шоттарындағы) номиналды ұстауды есепке алу жүйесінде көрсетілген қаржы құралдары бойынша құқықтарын есепке алу және куәландыру арқылы жүзеге асырады.

Орталық депозитарий қаржы құралдары бойынша клиенттердің құқықтарын орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінде жеке шоттан (қосалқы шоттан) үзінді-көшірмені беру арқылы растайды.

27. Орталық депозитарий материалсыздандырылған қаржы құралдарын Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар нарығы туралы заңнамасында белгіленген тәртіппен сақтауды жүзеге асырады.

28. Номиналды ұстаудағы қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша, сондай-ақ бағалы қағаздар бойынша кірісті төлеу бойынша және оларды өтеген кезде төлем агентінің функцияларын орындау мақсатында орталық депозитарий бірмезгілде клиенттерге номиналдық ұстауды есепке алу жүйесінде жеке шоттар (қосалқы шоттар) мен банк шоттарын ашады.

29. Орталық депозитарий депоненттерінің және оның клиенттерінің ақшасын есепке алу баланстан тыс шоттарда бөлек жүзеге асырылады.

Орталық депозитарий клиенттердің және депоненттердің ақшасын есепке алуды екі банктік шоттар ашу жолымен жеке жүзеге асырады.

30. Орталық депозитарий күн сайын брокерлерден және (немесе) дилерлерден әрбір клиенттің орталық депозитарийде ашылған шотындағы және эмиссиялық бағалы қағаздармен және өзге қаржы құралдарымен мәмілелер жасауға арналған ақша сомасы туралы мәліметтерді қабылдауды қамтамасыз етеді.

Брокерлер және (немесе) дилерлер әрбір клиенттің орталық депозитарийде ашылған шотындағы және эмиссиялық бағалы қағаздармен және өзге қаржы құралдарымен мәмілелер

жасауға арналған ақша сомасы туралы ұсынған мәліметтерді орталық депозитарий орталық депозитарийдің есепке алу жүйесіндегі клиенттің қосалқы шоты жабылған күннен бастап 5 (бес жыл) ішінде сақтауы тиіс.

31. Орталық депозитарий немесе есеп айырысу ұйымы орталық депозитарийдің тапсырмасы бойынша қаржы құралдарымен мәмілелер жасалған кезде ақша бойынша есеп айырысуды жүзеге асырады.

32. Орталық депозитарий бағалы қағаздарды номиналды ұстау бойынша функцияларды орындау аясында орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінде ол туралы мәлімет болмаған оның клиентінің артықшылықпен сатып алу құқығын іске асыруға өтінімді депоненттен алғаннан кейінгі келесі жұмыс күнінен кешіктірмей осы өтінімді эмитентке жібереді.

33. Орталық депозитарий номиналды ұстау қызметін көрсету мақсатында өз атына:

1) бағалы қағаздарды ұстаушылардың тізілімі жүйесінде номиналды ұстаушының жеке шотын;

2) қаржы құралдарын есепке алу үшін кастодиан банктерде, халықаралық және шетелдік депозитарийлердегі номиналды ұстаудың жеке шоттарын;

3) орталық депозитарий кірісті төлеген кезде және(немесе) орталық депозитарийдің номиналды ұстауындағы қаржы құралдарын өтеген кезде алатын ақшаны есептеу үшін, сондай-ақ Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде қаржы құралдарымен мәмілелерді жасау үшін кастодиан банктерде, халықаралық және шетелдік депозитарийлерде банк шоттарын ашады.

34. Орталық депозитарий мемлекеттік бағалы қағаздарды және олар бойынша құқықтарды Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есепке алады.

Орталық депозитарийдің мемлекеттік бағалы қағаздарға депозиторлық қызмет көрсетуді жүзеге асыру талаптары мен тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамасында және орталық депозитарийдің қағидалар жиындығында айқындалады.

35. Орталық депозитарий клиенттер және (немесе) бағалы қағаздарды ұстаушылар алдында олардың жеке шоттарының (қосалқы шоттарының), банк шоттарының және көрсетілген шоттар бойынша жасалатын операциялардың жай-күйі туралы есеп береді.

Клиенттердің және (немесе) бағалы қағаздарды ұстаушылардың жеке шоттарынан (қосалқы шоттарынан) және банк шоттарынан үзінді-көшірмелерді ұсыну мерзімі орталық депозитарийдің қағидалар жинағында белгіленеді.

36. Орталық депозитарий тіркеушінің сұратуы негізінде орталық депозитарийдің қағидалар жинағында белгіленген тәртіппен айналыс мерзімі өткен, эмитенттің оларды өтеу бойынша міндеттемелерді орындамауы нәтижесінде осы талап ету құқығы туындаған эмитенттің эмиссиялық бағалы қағаздар жөніндегі міндеттемелері бойынша талап ету құқықтарының сәйкестендіргішін беруді жүзеге асырады және тіркеушіге және уәкілетті органға осындай эмиссиялық бағалы қағаздардың ұлттық сәйкестендіргіш нөмірін көрсете отырып, эмитенттің эмиссиялық бағалы қағаздар жөніндегі міндеттемелері бойынша талап ету құқықтарына берілген сәйкестендіргіші туралы мәліметтерді жібереді.

Орталық депозитарий бірмезгілде осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген мәліметтерді жібере отырып, тіркеушіге:

орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінде ашылған эмитенттің жарияланған бағалы қағаздарды есепке алу үшін қосалқы шотындағы және эмитенттің сатып алынған бағалы қағаздарды есепке алу үшін қосалқы шотындағы айналыс мерзімі өткен және эмитент оларды өтеу бойынша міндеттемелерді орындамаған, эмиссиялық бағалы қағаздардың саны туралы;

Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес осындай құқықтары бар мемлекеттік органдардың актілері негізінде бағалы қағаздарды ұстаушылардың қосалқы шотындағы оқшауланған бағалы қағаздардың саны туралы мәліметті жібереді.

37. Орталық депозитарий тіркеушіден орталық депозитарийге бағалы қағаздар ұстаушыларының тізілімі жүйесінде ашылған жеке шот бойынша айналыс мерзімі өткен эмиссиялық бағалы қағаздарды есептен шығару және эмитенттің эмиссиялық бағалы қағаздар жөніндегі міндеттемелері бойынша талап ету құқықтарын есепке алу бойынша жүргізілген операциялар туралы хабарламаны (есепті) алғаннан кейін депоненттердің және олардың клиенттерінің қосалқы шоттарынан осындай эмиссиялық бағалы қағаздарды (номиналды ұстауды есепке алу жүйесінде Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес оқшаулауды жүргізуге құқығы бар мемлекеттік органдардың актілері, Кірістерді жылыстатуға қарсы іс-қимыл туралы заңда көзделген терроризмді және экстремизмді қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалар тізбесінің негізінде оқшаулау операциясы жүргізілген эмиссиялық бағалы қағаздарды қоспағанда) есептен шығару және осы бағалы қағаздар бойынша туындаған міндеттемелерді (ауыртпалық салу, сенімгерлікпен басқару) сақтай отырып, эмитенттің осындай эмиссиялық бағалы қағаздар жөніндегі міндеттемелері бойынша талап ету құқықтарын есепке алу жөніндегі операцияларды жүргізеді және депоненттерге:

айналыс мерзімі өткен және эмитент эмиссиялық бағалы қағаздарды өтеу бойынша міндеттемелерін орындамаған эмиссиялық бағалы қағаздар бойынша эмитент жол берген дефолт;

эмитенттің осындай эмиссиялық бағалы қағаздар жөніндегі міндеттемелері бойынша талап ету құқықтарына берілген сәйкестендіргіш;

орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінде депоненттердің және олардың клиенттерінің қосалқы шоттарынан айналыс мерзімі өткен эмиссиялық бағалы қағаздарды есептен шығару және эмитенттің осындай эмиссиялық бағалы қағаздар жөніндегі міндеттемелері бойынша талап ету құқықтарын есепке алу бойынша жүргізілген операциялар туралы мәліметтер қамтылған хабарлама жібереді.

Орталық депозитарий орталық депозитарийдің қағидалар жинағында белгіленген тәртіппен эмитенттің айналыс мерзімі өткен эмиссиялық бағалы қағаздар жөніндегі міндеттемелері бойынша талап ету құқықтарының сәйкестендіргіштері тізілімін жүргізуді жүзеге асырады.

38. Орталық депозитарий орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінде Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес осындай құқыққа ие мемлекеттік органдардың актілері және Кірістерді жылыстатуға қарсы іс-қимыл туралы заңда көзделген терроризмді және экстремизмді қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалар тізбесінің негізінде эмиссиялық бағалы қағаздардан оқшаулауды алу бойынша операцияны жүргізген күнінен кейінгі келесі жұмыс күннен кешіктірмей тіркеушіге ол туралы хабарлама жібереді.

39. Орталық депозитарий тіркеушіден қайта ұйымдастырылатын қаржы ұйымдары акционерлерінің жалпы жиналысы шешімінің көшірмесін және тізілімдер жүйесіндегі орталық депозитарийдің жеке шотынан үзінді-көшірмелер алған күні орталық депозитарийдің тіркеушідегі жеке шоты бойынша операцияларды орталық депозитарийдің есепке алу жүйесіндегі тиісті жеке шоттарда (қосалқы шоттарда) көрсетеді және орталық депозитарийдің есепке алу жүйесінде тіркелген операциялар туралы есептерді депоненттерге жібереді.

5. Туынды қаржы құралдарымен мәмілелер тізілімдері жүйесін қалыптастыру және жүргізу жөніндегі қызмет

40. Туынды қаржы құралдарымен мәмілелер тізілімдерінің жүйесін (бұдан әрі - тізілім) қалыптастыру және жүргізу жөніндегі қызмет екінші деңгейдегі банктер, бағалы қағаздар нарығында брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымдар

және инвестициялық портфельді басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдар (бұдан әрі - субъектілер) ұйымдастырылған және ұйымдастырылмаған нарықтарда туынды қаржы құралдарымен жасалған мәмілелер бойынша ұсынған ақпаратты қабылдаудан, жүргізуден және сақтаудан тұрады.

Осы тармақтың талабы уәкілетті органға қолданылмайды.

41. Орталық депозитарийдің тізілімді жүргізу тәртібі, сондай-ақ субъектілер беретін ақпарат форматына қойылатын талаптар орталық депозитарийдің қағидалар жинағында белгіленеді.

42. Тізілімді қалыптастыру және жүргізу орталық депозитарийдің бағдарламалық қамтамасыз етуінде электрондық түрде жүзеге асырылады. Тізілімде Қағидаларға 1, 2, 3 және 4-қосымшаларға сәйкес туынды қаржы құралдарымен (фьючерстермен, опциондармен, форвардтармен және своптармен) жасалған мәмілелер туралы ақпарат қамтылады.

43. Уәкілетті органда орталық депозитарийдің тізілім жүргізу шеңберінде қалыптастырылатын дерекқорына кіруге рұқсаты бар.

44. Орталық депозитарий уәкілетті органға субъектілер тізілімге енгізу үшін туынды қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша ақпаратты уақытылы ұсынбауы не ұсынбауы туралы хабарлау мақсатында 5 (бес) жұмыс күні ішінде тиісті ақпаратты уәкілетті органға жібереді.

45. Туынды қаржы құралдарымен мәмілелер туралы ақпаратты сақтау мерзімі тізілімге ол туралы ақпарат енгізілген шарттың қолданылу мерзімі тоқтаған күннен бастап 5 (бес) жылды құрайды.

Туынды қаржы құралдарымен (фьючерс) мәмілелер туралы ақпарат

_____ - _____ аралығындағы кезеңге

(екінші деңгейдегі банктің, брокердің және (немесе) дилердің,
инвестициялық портфельді басқарушының атауы)

1. Шарт жасалған күн.
Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында шарт жасалған күн көрсетіледі.
2. Шарттың қолданылу мерзімі аяқталған күн.
Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында шарттың қолданылу мерзімі аяқталған күн көрсетіледі.
3. Шарт бойынша міндеттемелердің жай-күйінің коды.
Осы тармақта шарт бойынша міндеттемелердің жай-күйі мынадай кодтауға сәйкес көрсетіледі:
Т - шарт талаптарын немесе тараптардың біреуінің дәрменсіздігіне байланысты жағдайларды бұзу салдарынан шарттың мерзімінен бұрын тоқтатылғанын қоспағанда, шарт бойынша міндеттемелер тиісінше тоқтатылған немесе мерзімінен бұрын тоқтатылған;
С - міндеттемелер бойынша орындау мерзімі өткен;
Р - міндеттемелерді орындау шартта көзделген негіздемелер бойынша тоқтатыла тұрған;
D - тараптың шарт талаптарын немесе тараптардың біреуінің дәрменсіздігіне байланысты жағдайларды бұзу салдарынан міндеттемелер тоқтатылған;
Е - шартта көзделген жағдайдың немесе оқиғаның басталу нәтижесінде шарттың қолданылу мерзімі ұзартылған.
4. Орталықтың ішкі құжаттарына сәйкес жасалған төлемдерді жүзеге асыруға жауапты қатысушының коды.
5. Орталық депозитарийдің ішкі құжаттарына сәйкес жасалған төлемдерді алатын қатысушының коды.
6. Номиналды сома (меншікті қаражат есебінен).
Осы тармақта номиналды сома берілген валютада меншікті қаражат есебінен жасалған шарттың номиналды сомасының мөлшері көрсетіледі.
7. Номиналды сома (клиенттердің қаражаты есебінен).
Осы тармақта номиналды сома берілген валютада клиенттің қаражаты есебінен жасалған шарттың номиналды сомасының мөлшері көрсетіледі.
8. Базалық активті жеткізу күні.
Осы тармақта базалық активті ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында жеткізу күні көрсетіледі.
9. Базалық активті жеткізу кезеңі.
Осы тармақта базалық активті ЖЖЖЖ.КК.АА. бастап ЖЖЖЖ.КК.АА. дейінгі нысанында жеткізу кезеңі көрсетіледі.
10. Шарт бойынша есеп айырысу күні.
Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында шарт бойынша есеп айырысу күні көрсетіледі.
11. Шарт бойынша ақы төлеу кезеңі.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. бастап ЖЖЖЖ.КК.АА. дейінгі нысанында шарт бойынша ақы төлеу мерзімі көрсетіледі.

12. Есептеу әдісінің коды.

Осы тармақта мына кодтауға сәйкес есептеу әдісі көрсетіледі:

D - жеткізу;

C - есептеу;

DC - жеткізу-есептеу.

13. Шарттың фьючерстік бағасы: ашу бағасы.

Осы тармақта шарттың сауда мерзімі басталған кезде қалыптасқан бағасы көрсетіледі.

14. Шарттың фьючерстік бағасы: спот бағасы.

Осы тармақта шарттың нарықтық бағасы көрсетіледі.

Туынды қаржы құралдарымен мәмілелер туралы ақпарат (опцион)

_____ - _____ аралығындағы кезеңге

(екінші деңгейдегі банктердің, брокердің және (немесе) дилердің,
инвестициялық портфельді басқарушының атауы)

1. Шарттың жасалған күні.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанындағы шарт жасау күні көрсетіледі.

2. Шарттың қолданылу мерзімі басталған күн.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанындағы шарттың қолданылу мерзімі басталған күн көрсетіледі.

3. Шарттың қолданылу мерзімі аяқталған күн.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанындағы шарттың қолданылу мерзімі аяқталған күн көрсетіледі.

4. Туынды қаржы құралдарын жіктеу коды.

Осы тармақта мыналар көрсетіледі:

1) Опционның түрі:

сатып алушыға опцион бойынша базалық (базистік) активті сатуға немесе базалық (базистік) активті сатушының (опционның базалық (базистік) активі болып табылатын шарт бойынша сатушы) пайда алу құқығын беретін опцион (Пут опционы);

сатып алушыға опцион бойынша базалық (базистік) активті сатып алуға немесе базалық (базистік) активті сатып алушының (опционның базалық (базистік) активі болып табылатын шарт бойынша сатып алушы) пайда алу құқығын беретін опцион (Колл опционы).

2) Опционның типі:

Америкалық опцион - опционды сатып алушы опционның орындау құқығын жүзеге асыру мерзімі ішінде оны кез келген күні орындалуын талап етуге құқылы;

Еуропалық опцион - опционды сатып алушы опцион орындалуының шартта көзделген күні ғана орындалуын талап етуге құқылы;

Бермудтық опцион - опционды сатып алушы шартта белгіленген күні оның орындалуын талап етуге құқылы.

3) Базалық (базистік) актив бойынша атрибут:

үлестік құралдар (акциялар, пайлар, акцияларға депозитарлық қолхаттар);

борыштық қаржы құралдары (облигациялар, пайыздық мөлшерлемелер);

тауарлар;

валюта;

шарт;

индекс;

активтер тобы;

басқалар.

5. Туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активінің коды.

Осы тармақта туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активінің кодын мынадай түрде көрсету қажет:

егер валюта базистік актив болып табылса, валютаның коды көрсетіледі, оның бірлігіне қатысты орындау бағасы белгіленеді;

егер бағалы қағаз туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активі болып табылса, ISIN (бағалы қағаздарды сәйкестендіруге арналған халықаралық нөмірлеу жүйесі) немесе YCH (Ұлттық сәйкестендіру нөмірі) коды мұндай активтің коды болып табылады;

егер пайыздық мөлшерлеме туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активі болып табылса, мұндай активке орталық депозитарий белгілеген тәртіпте код беріледі.

егер туынды қаржы құралының базалық (базистік) активі тауар болып табылса, осындай активке код орталық депозитарий белгілеген тәртіппен беріледі.

6. Шарт бойынша міндеттемелердің жай-күйінің коды.

Осы тармақта шарт бойынша міндеттемелердің жай-күйі мынадай кодтауға сәйкес көрсетіледі:

T - шарт талаптарын немесе тараптардың біреуінің дәрменсіздігіне байланысты жағдайларды бұзу салдарынан шарттың мерзімінен бұрын тоқтатылғанын қоспағанда, шарт бойынша міндеттемелер тиісінше тоқтатылған немесе мерзімінен бұрын тоқтатылған;

C - міндеттемелер бойынша орындаудың мерзімі өткен;

P - міндеттемелерді орындау шартта көзделген негіздемелер бойынша тоқтатылып тұрған;

D - тараптың шарт талаптарын немесе тараптардың біреуінің дәрменсіздігіне байланысты жағдайларды бұзу салдарынан міндеттемелер тоқтатылған;

E - шартта көзделген жағдайдың немесе оқиғаның басталу нәтижесінде шарттың қолданылу мерзімі ұзартылған.

7. Орталық депозитарийдің ішкі құжаттарына сәйкес жасалған төлемдерді жүзеге асыруға жауапты қатысушының коды.

8. Орталық депозитарийдің ішкі құжаттарына сәйкес жасалған төлемдерді алатын қатысушының коды.

9. Шарттың номиналды сомасы.

Осы тармақта мұндай номиналды сома берілген валютада шарттың номиналды сомасының мөлшері көрсетіледі.

10. Пайызбен белгіленген мөлшерлеме.

Осы тармақта белгіленген пайыздық мөлшерлеме көрсетіледі.

11. Баға белгілеу күні және уақыты.

Осы тармақта жеткізілмейтін туынды қаржы құралдары үшін баға белгілеу күні және уақыты көрсетіледі.

12. Белгіленген мөлшерлеменің амортизация (ұлғаю) коды.

Осы тармақта белгіленген мөлшерлеменің амортизация (ұлғаю) коды көрсетіледі.

13. Өзгермелі мөлшерлеме коды.

Осы тармақта өзгермелі мөлшерлеме коды көрсетіледі.

14. Өзгермелі мөлшерлеменің (амортизация) ұлғаю коды.

Осы тармақта өзгермелі мөлшерлеменің амортизация (ұлғаю) коды көрсетіледі.

15. Ең жоғарғы мөлшерлеме.

Осы тармақта пайыздық мөлшерлеменің жоғарғы шегі көрсетіледі.

16. Ең төменгі мөлшерлеме.

Осы тармақта пайыздық мөлшерлеменің төменгі шегі көрсетіледі.

17. Базалық (базистік) активті өлшеу бірлігінің коды.

Осы тармақта шартқа сәйкес валютаны (дананы, тоннаны, баррельді, литрді және т.б.) қоспағанда, базалық (базистік) активті өлшеу бірлігінің коды көрсетіледі.

Кодта тиісті өлшемнің өзге сандық мәні (мың дана, миллион тонна, он текше метр және т.б.) көзделеді.

18. Базалық (базистік) активтің номиналды сомасы (саны).

Осы тармақта базалық (базистік) активті өлшеу бірлігінің сандық мәні көрсетіледі.

19. Опцион бағасы (сыйлықақысы).

Осы тармақта опцион бағасы (сыйлықақысы) берілетін валютадағы сандық мәні көрсетіледі.

20. Опцион бағасы (сыйлықақысы) берілетін валюта коды.

Осы тармақта опцион бағасы (сыйлықақысы) берілетін валютада коды көрсетіледі.

21. Базалық активті жеткізу күні.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында базалық активті жеткізу күні көрсетіледі.

22. Базалық активті жеткізу кезеңі.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында базалық активті жеткізу кезеңі көрсетіледі.

Туынды қаржы құралдарымен (форвард) мәмілелер туралы ақпарат

_____ - _____ аралығындағы кезеңге

(екінші деңгейдегі банктің, брокердің және (немесе) дилердің,
инвестициялық портфельді басқарушының атауы)

1. Шарт жасалған күн.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында шарт жасалған күн көрсетіледі.

2. Шарттың қолданылу мерзімі аяқталған күн.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында шарттың қолданылу мерзімі аяқталған күн көрсетіледі.

3. Туынды қаржы құралының жіктеу коды.

Осы тармақта базалық (базистік) активтердің түрлері көрсетіледі;

- үлестік құралдар (акциялар, пайлар);

- үлестік қаржы құралдары (облигациялар, пайыздық ставкалар);

- тауарлар;

- валюта;

- шарт;

- индекс;

- аралас инвестициялық портфель;

- өзге.

4. Туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активінің коды.

Осы тармақта туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активінің коды мынадай түрде көрсетіледі:

егер базистік актив валюта болып табылса орындау бағасы белгіленетін бірлікке қатысты валюта коды көрсетіледі;

егер туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активі бағалы қағаз болып табылса осындай активтің коды ISIN (Бағалы қағаздарды сәйкестендіру үшін халықаралық нөмірлеу жүйесі) немесе YCH (Ұлттық сәйкестендіру нөмірі) болып табылады, бағалы қағазда ISIN (YCH) болмаған кезде тиісті орталық депозитарий белгілеген тәртіппен беріледі;

егер туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активі пайыздық мөлшерлеме болып табылса осындай активке код орталық депозитарий белгілеген тәртіппен беріледі.

егер туынды қаржы құралының базалық (базистік) активі тауар болып табылса, онда осындай активке орталық депозитарий белгіленген тәртіпте код беріледі.

5. Шарт бойынша міндеттемелер жай-күйінің коды.

Осы тармақта шарт бойынша міндеттемелердің жай-күйі мынадай кодтауға сәйкес көрсетіледі:

T - шарт талаптарын немесе тараптардың біреуінің дәрменсіздігіне байланысты жағдайларды бұзу салдарынан шарттың мерзімінен бұрын тоқтатылғанын қоспағанда, шарт бойынша міндеттемелер тиісінше тоқтатылған немесе мерзімінен бұрын тоқтатылған;

C - міндеттемелер бойынша орындаудың мерзімі өткен;

P - міндеттемелерді орындау шартта көзделген негіздемелер бойынша тоқтатылып тұрған;

D - тараптың шарт талаптарын немесе тараптардың біреуінің дәрменсіздігіне байланысты жағдайларды бұзуы салдарынан міндеттемелер тоқтатылған;

E - шартта көзделген жағдайдың немесе оқиғаның басталу нәтижесінде шарттың қолданылу мерзімі ұзартылған.

6. Орталық депозитарийдің ішкі құжаттарына сәйкес жасалған төлемдерді жүзеге асыруға жауапты қатысушының коды.

7. Орталық депозитарийдің ішкі құжаттарына сәйкес жасалған төлемдерді алатын қатысушының коды.

8. Номиналды сома (меншікті қаражат есебінен).

Осы тармақта номиналды сома берілген валютада меншікті қаражат есебінен жасалған шарттың номиналды сомасының мөлшерін көрсету қажет.

9. Номиналды сома (меншікті қаражат есебінен).

Осы тармақта номиналды сома берілген валютада меншікті қаражат есебінен жасалған шарттың номиналды сомасының мөлшерін көрсету қажет.

10. Базалық активті жеткізу күні.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында базалық активті жеткізу күні көрсетіледі.

11. Базалық активті жеткізу кезеңі.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. бастап ЖЖЖЖ.КК.АА. дейінгі аралығындағы нысанында базалық активті жеткізу кезеңі көрсетіледі.

12. Баға белгілеу күні және уақыты.

Осы тармақта жеткізілмейтін туынды қаржы құралдары үшін баға белгілеу күні және уақыты көрсетіледі.

13. Шарт бойынша есептеу күні.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында шарт бойынша есептеу күні көрсетіледі.

14. Шарт бойынша ақы төлеу кезеңі.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында шарт бойынша ақы төлеу кезеңі көрсетіледі.

15. Есептеу әдісінің коды.

Осы тармақта есептеу әдісі мынадай кодтауға сәйкес көрсетіледі:

D - жеткізу;

C - есептік;

DC - жеткізу-есептік

16. Форвард бағасы берілген валюта коды.

Осы тармақта форвард бағасы берілген валюта коды көрсетіледі.

17. Форвард бағасы төленетін валюта коды.

Осы тармақта форвард бағасы төленетін валюта коды көрсетіледі.

18. Шарттың форвард бағасы: ашылу бағасы.

Осы тармақта сауда кезеңі басталған кезде болған шарттың бағасы көрсетіледі.

19. Шарттың форвард бағасы: спот бағасы.

Осы тармақта шарттың ағымдағы нарықтық бағасы көрсетіледі.

Туынды қаржы құралдарымен (своп) мәмілелер туралы ақпарат

_____ - _____ аралығындағы кезеңге
(екінші деңгейдегі банктің, брокердің және (немесе) дилердің, инвестициялық портфельді басқарушының атауы)

1. Шарт жасалған күн.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында шарт жасалған күн көрсетіледі.

2. Шарттың қолданылу мерзімі басталған күн.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында шарттың қолданылу мерзімі басталған күн көрсетіледі.

3. Шарттың қолданылу мерзімі аяқталған күн.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында шарттың қолданылу мерзімі аяқталған күн көрсетіледі.

4. Туынды қаржы құралын жіктеу коды.

Осы тармақта активтердің базалық (базистік) түрлері бойынша своптық әртүрлілігін былайша көрсету қажет:

валюталық своп;

пайыздық;

валюталық-пайыздық своп;

тауарлық своп;

бағалы қағаздардың немесе индекстің свопы;

өзге активтер немесе аралас активтер свопы.

5. Туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активтерінің коды.

Осы тармақта туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активтерінің коды мынадай түрде көрсетіледі:

егер базистік актив валюта болып табылса, орындау бағасы белгіленетін бірлікке қатысты валюта коды көрсетіледі;

егер туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активі бағалы қағаз болып табылса, осындай активтің коды ISIN (Бағалы қағаздарды сәйкестендірудің халықаралық нөмірлеу жүйесі) немесе Ұлттық сәйкестендіру нөмірі (ҰСН) болып табылады. Бағалы қағазда ISIN (ҰСН) коды болмаған кезде, тиісті код орталық депозитарий белгілеген тәртіппен беріледі;

егер туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активі пайыздық мөлшерлеме болып табылса, осындай активке код орталық депозитарий белгілеген тәртіппен беріледі;

егер туынды қаржы құралдарының базалық (базистік) активі тауар болып табылса, осындай активке код орталық депозитарий белгілеген тәртіппен беріледі.

6. Шарт бойынша міндеттемелердің жай-күйінің коды.

Осы тармақта шарт бойынша міндеттемелердің жай-күйі мынадай кодтауға сәйкес көрсетіледі:

T - шарт талаптарын немесе тараптардың біреуінің дәрменсіздігі жағдайларына байланысты бұзу салдарынан шарттың мерзімінен бұрын тоқтатылғанын қоспағанда, шарт бойынша міндеттемелер тиісінше тоқтатылған немесе мерзімінен бұрын тоқтатылған;

C - міндеттемелер бойынша орындаудың мерзімі өткен;

P - міндеттемелерді орындау шартта көзделген негіздемелер бойынша уақытша тоқтатылған;

D - тараптың шарт талаптарын немесе тараптардың біреуінің дәрменсіздігіне байланысты жағдайларды бұзуы салдарынан міндеттемелер тоқтатылған;

E - шартта көзделген жағдайдың немесе оқиғаның басталу нәтижесінде шарттың қолданылу мерзімі ұзартылған.

7. Орталық депозитарийдің ішкі құжаттарына сәйкес жасалған төлемдерді жүзеге асыруға жауапты қатысушының коды.

8. Орталық депозитарийдің ішкі құжаттарына сәйкес жасалған төлемдерді алатын қатысушының коды.

9. Номиналды сома (өз қаражаты есебінен).

Осы тармақта мұндай номиналды сома берілген валютада клиенттер қаражаты есебінен жасалған шарттың номиналды сомасының мөлшері көрсетіледі.

10. Номиналды сома (клиенттер қаражаты есебінен).

Осы тармақта мұндай номиналды сома берілген валютада меншікті қаражаты есебінен жасалған шарттың номиналды сомасының мөлшері көрсетіледі.

11. Номиналды сома көрсетілген валюта коды.

Осы тармақта номиналды сома көрсетілген валюта коды көрсетіледі.

12. Пайызбен белгіленген мөлшерлеме.

Осы тармақта белгіленген пайыздық мөлшерлеме көрсетіледі.

13. Белгіленген мөлшерлеменің амортизациясының (ұлғаю) коды.

Осы тармақта белгіленген мөлшерлеменің амортизациясының (ұлғаю) кодын көрсету қажет.

14. Өзгермелі мөлшерлеме коды.

Осы тармақта Өзгермелі мөлшерлеме кодын көрсету қажет.

15. Өзгермелі мөлшерлеме амортизациясының (ұлғаю) коды.

Осы тармақта өзгермелі мөлшерлеме амортизациясының (ұлғаю) коды көрсетіледі.

16. Ең жоғарғы мөлшерлеме.

Осы тармақта пайыздық мөлшерлеменің жоғарғы шегі көрсетіледі.

17. Ең төменгі мөлшерлеме.

Осы тармақта пайыздық мөлшерлеменің төменгі шегі көрсетіледі.

18. Базалық (базистік) активтің өлшем бірлігінің коды.

Осы тармақта шартқа сәйкес валютаны (дананы, тоннаны, баррельді, литрді және т.б.) қоспағанда, базалық (базистік) активтің өлшем бірлігінің коды көрсетіледі.

Кодта тиісті өлшемнің өзге сандық мәні (мың дана, миллион тонна, он текше метр және т.б.) көзделуі мүмкін.

19. Базалық (базистік) активтің номиналды сомасы (саны).

Осы тармақта базалық (базистік) активтің өлшем бірлігінің сандық мәні көрсетіледі.

20. Базалық активті жеткізу күні.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында базалық активті жеткізу күні көрсетіледі.

21. Базалық активті жеткізу кезеңі.

Осы тармақта ЖЖЖЖ.КК.АА. бастап ЖЖЖЖ.КК.АА. нысанында базалық активті жеткізу кезеңі көрсетіледі.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

ҰЛТТЫҚ БАНКІ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ҚАУЛЫСЫ

Алматы қ.

2015 жылғы 19 желтоқсан

№ 257

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Айырбастау пункттері арқылы жүргізілетін операциялар бойынша шетел валютасын теңгеге сатып алу бағамының сату бағамынан ауытқу шектерін белгілеу ережесін бекіту туралы» 2009 жылғы 24 тамыздағы № 78 қаулысына өзгерістер енгізу және айырбастау пункттері арқылы жүргізілетін операциялар бойынша АҚШ долларын және еуроны теңгеге сатып алу бағамының сату бағамынан ауытқу шектерін белгілеу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 31 желтоқсандағы № 265 қаулысына өзгеріс енгізу туралы

«Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» 1995 жылғы 30 наурыздағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Айырбастау пункттері арқылы жүргізілетін операциялар бойынша шетел валютасын теңгеге сатып алу бағамының сату бағамынан ауытқу шектерін белгілеу ережесін бекіту туралы» 2009 жылғы 24 тамыздағы № 78 қаулысына өзгерістер енгізу және айырбастау пункттері арқылы жүргізілетін операциялар бойынша АҚШ долларын және еуроны теңгеге сатып алу бағамының сату бағамынан ауытқу шектерін белгілеу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 31 желтоқсандағы № 265 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10146 тіркелген, 2015 жылғы 29 қаңтарда «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде жарияланған) мынадай өзгеріс енгізілсін:

2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«2. Уәкілетті банктердің және уәкілетті ұйымдардың айырбастау пункттері арқылы жүргізілетін операциялар бойынша шетел валютасын теңгеге сатып алу бағамының сату бағамынан ауытқу шектері:

- 1) АҚШ доллары үшін - 6 теңге;
- 2) еуро үшін - 7 теңге болып белгіленсін.».

2. Төлем балансы, валюталық реттеу және статистика департаменті (Үмбетәлиев М.Т.) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) Құқықтық қамтамасыз ету департаментімен (Досмұхамбетов Н.М.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулыны «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнына;

оны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға;

Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеу рәсімінен өткеннен кейін Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкіне енгізу үшін оны Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі алған күннен бастап күнтізбелік он күн ішінде жіберуді;

3) осы қаулы ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми интернет-ресурсына орналастыруды қамтамасыз етсін.

3. Халықаралық қатынастар және жұртшылықпен байланыс департаменті (Қазыбаев А.Қ.) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспасөз басылымдарында ресми жариялауға жіберуді қамтамасыз етсін.

4. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары О.А. Смоляковқа жүктелсін.

5. Осы қаулы ресми жариялануға жатады және 2016 жылғы 1 ақпаннан бастап қолданысқа енгізіледі.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

ҰЛТТЫҚ БАНКІ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ҚАУЛЫСЫ

Алматы қ.

2015 жылғы 31 желтоқсан

№ 259

Банкаралық ақша аударымдары жүйесінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту және «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен банктер, сондай-ақ банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар арасында корреспонденттік қатынастарды орнату қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 3 ақпандағы № 14 қаулысына өзгеріс енгізу туралы

«Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» 1995 жылғы 30 наурыздағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, банкаралық ақша аударымдары жүйесінің жұмыс істеу тәртібін жетілдіру мақсатында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2016.31.08. № 201 Қаулысымен күші жойылды
2. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2016.31.08. № 209 Қаулысымен күші жойылды
3. Осы қаулыға қосымшаға сәйкес тізбе бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының қаулыларының күші жойылды деп танылсын.
4. Төлем жүйелерін дамыту және басқару департаменті (Мұсаев Р.Н.) заңнамада белгіленген тәртіппен:
 - 1) Құқықтық қамтамасыз ету департаментімен (Досмұхамбетов Н.М.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;
 - 2) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;
 - 3) осы қаулы ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің интернет-ресурсына орналастыруды қамтамасыз етсін.
5. Халықаралық қатынастар және жұртшылықпен байланыс департаменті (Қазыбаев А.Қ.) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспасөз басылымдарында ресми жариялауға жіберуді қамтамасыз етсін.
6. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары Ғ.О. Пірматовқа жүктелсін.
7. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі және 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап туындаған қатынастарға қолданылады.

**Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі
Басқармасының күші жойылған қаулыларының
тізбесі**

1. «Ақша аударымының банкаралық жүйесіндегі ақша аударымы ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 1998 жылғы 21 қарашадағы № 242 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 711 тіркелген).

2. «Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 1998 жылғы 21 қарашадағы № 242 қаулысына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 1999 жылғы 16 тамыздағы № 266 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 910 тіркелген).

3. «Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының «Ақша аударымының банкаралық жүйесіндегі ақша аударымы ережесін бекіту туралы» 1998 жылғы 21 қарашадағы № 242 қаулысына өзгеріс енгізу жөнінде» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2000 жылғы 16 мамырдағы № 216 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 1152 тіркелген).

4. «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Ақша аударымының банкаралық жүйесіндегі ақша аударымы ережесін бекіту туралы» 1998 жылғы 21 қарашадағы № 242 қаулысымен бекітілген Ақша аударымының банкаралық жүйесіндегі ақша аударымы ережесіне өзгерістер мен толықтыруларды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2001 жылғы 20 сәуірдегі № 106 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 1538 тіркелген).

5. «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Ақша аударымының банкаралық жүйесіндегі ақша аударымы ережесін бекіту туралы» 1998 жылғы 21 қарашадағы № 242 қаулысына өзгеріс енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2002 жылғы 2 қыркүйектегі № 362 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 1999 тіркелген, 2002 жылы Қазақстан Республикасы орталық атқарушы және өзге де мемлекеттік органдарының нормативтік құқықтық актілері бюллетенінде № 29, 635-құжатта жарияланған).

6. «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының кейбір қаулыларына төлем құжаттарын пайдалану мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2003 жылғы 31 қаңтардағы № 20 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 2193 тіркелген, 2003 жылғы 21 наурызда «Егемен Қазақстан» газетінде № 64-65 (23275) жарияланған) 1-тармағының 1) тармақшасы.

7. «Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде № 711 тіркелген, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Ақша аударымының банкаралық жүйесіндегі ақша аударымы ережесін бекіту туралы» 1998 жылғы 21 қарашадағы № 242 қаулысына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының

2003 жылғы 27 мамырдағы № 158 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 2369 тіркелген).

8. «Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде № 711 тіркелген Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Ақша аударымының банкаралық жүйесінде ақша аударымы ережесін бекіту туралы» 1998 жылғы 21 қарашадағы № 242 қаулысына толықтыру енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2004 жылғы 15 мамырдағы № 74 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 2887 тіркелген, 2004 жылғы 12 маусымда «Казахстанская правда» газетінде № 132 (24442) жарияланған).

9. «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі бөлімшелерінің арасында функцияларды бөлуге байланысты мәселелер бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің кейбір нормативтік құқықтық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2005 жылғы 17 қарашадағы № 147 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 3993 тіркелген) Қосымшаның 1-тармағы.

10. «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Ақша аударымының банкаралық жүйесіндегі ақша аударымы ережесін бекіту туралы» 1998 жылғы 21 қарашадағы № 242 қаулысына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2008 жылғы 28 қарашадағы № 96 қаулысы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 5422 тіркелген).

Банкаралық ақша аударымдары жүйесінің жұмыс істеу қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Банкаралық ақша аударымдары жүйесінің жұмыс істеу қағидалары (бұдан әрі - Қағидалар) «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» 1995 жылғы 30 наурыздағы (бұдан әрі - Ұлттық Банк туралы заң), «Ақша төлемі мен аударымы туралы» 1998 жылғы 29 маусымдағы (бұдан әрі - Төлемдер туралы заң), «Валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы» 2005 жылғы 13 маусымдағы Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес әзірленді және операторы «Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Қазақстан банкаралық есеп айырысу орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорны (бұдан әрі - Орталық) болып табылатын банкаралық ақша аударымдары жүйесінің (бұдан әрі - жүйе) жұмыс істеу тәртібін белгілейді.

2. Жүйе Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінде (бұдан әрі - Ұлттық Банк) ашылған корреспонденттік шоттардан жүйеге аударылған ақшаны пайдалана отырып, оның қатысушылары (пайдаланушылары) арасында төлемдерді және (немесе) ақша аударымдарын жүзеге асыруға арналған жүйелік-маңызды төлем жүйесі болып табылады.

3. Жүйеде төлемдерді және (немесе) ақша аударымдарын жүзеге асыру оның пайдаланушысының әрбір нұсқауын жеке орындау арқылы операциялық күн ішінде ақша аударымдарын аяқтай отырып жүргізіледі.

4. Қағидаларда Төлемдер туралы заңда, «Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы» 2003 жылғы 7 қаңтардағы және «Бағалы қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген ұғымдар, сондай-ақ мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) аудиторлық із - жүйеде электрондық хабарларды өңдеу жөніндегі оқиғаларды жүйелі тіркеу, жүйе бойынша ақпаратты Орталық және жүйе пайдаланушылары сақтайды;

2) аутентификация - төлем және ақпараттық хабарлар алмасу кезінде жүйе пайдаланушыларының түпнұсқалығын растау үшін шаралар кешені;

3) әлеуметтік бағыттағы төлемдер - мемлекеттік бюджеттен немесе Мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру қорынан төленетін зейнетақы төлемдері және (немесе) жәрдемақы төлемдері, әлеуметтік және өзге төлемдер, бюджеттен төленетін тұрғын үй төлемдері және өзге төлемдер;

4) бағдарламалық-техникалық жүйе кешені - жүйенің жұмысын қамтамасыз ететін, ақпараттық жүйеден, серверден және жүйе терминалынан, коммуникация құралдарынан (деректерді беруден) тұратын техникалық, бағдарламалық немесе басқа да құралдар;

5) бағдарламалық-техникалық жүйе кешенінің негізгі орталығы (бұдан әрі - негізгі орталық) - жүйенің әдеттегі (күнделікті) режимдегі жұмысын қамтамасыз ететін бағдарламалық-техникалық жүйе кешені;

6) бағдарламалық-техникалық жүйе кешенінің резерв орталығы (бұдан әрі - резерв орталығы) - стандарттан тыс жағдайлар туындаған немесе негізгі орталықта жоспарлы

тест жұмыстары жүргізілген кезде жүйенің жұмысын қамтамасыз ететін бағдарламалық-техникалық жүйе кешені;

7) банкаралық клиринг жүйесі - операторы Орталық болып табылатын, пайдаланушылардың нұсқауларын көпжақты клирингтеу жолымен оның пайдаланушылары арасында төлемдерді және (немесе) ақша аударымдарын жүзеге асыруға арналған төлем жүйесі;

8) бейрезидент қаржы ұйымы - Қазақстан Республикасынан тысқары құрылған, тіркелген мемлекеттің заңнамасы бойынша банк операцияларын жүзеге асыруға құқығы бар, жүйенің пайдаланушысы болып табылмайтын және пайдасына трансшекаралық төлем және (немесе) ақша аударымы жіберілетін не одан алынған жеке немесе заңды тұлғаға қызмет көрсететін қаржы ұйымы (банк);

9) дебеттік аударым - пайдаланушы-бастама жасаушы пайдаланушы-бенефициар болып табылатын ақша аударымы;

10) жиынтық төлем хабары - пайдаланушылар клиенттерінің бірнеше төлем құжаттарының (нұсқауларының) негізінде пайдаланушы қалыптастырған төлем хабары;

11) жүйелік тәуекел - бір немесе бірнеше пайдаланушының міндеттерін орындамауынан туындаған, бір немесе бірнеше ақша аударымы бойынша бір немесе бірнеше пайдаланушы міндеттемелерінің орындалмау тәуекелі;

12) жүйелік-маңызды төлем жүйесі - үздіксіз жұмысы Қазақстан Республикасының қаржы нарығының тұрақты жұмыс істеуіне мүмкіндік жасайтын, жұмысының тоқтап қалуы (іркілісі) Қазақстан Республикасының қаржы нарығында тәуекелдердің туындауына әкелуі мүмкін төлем жүйесі;

13) жүйенің операциялық күні (бұдан әрі - операциялық күн) - төлем хабарларын қабылдау, өңдеу әрі беру және олар бойынша ақша аударымдарын жүзеге асыру үшін жүйе ашық болатын уақыт кезеңі;

14) жүйенің пайдаланушысы (бұдан әрі - пайдаланушы) - Орталықпен жүйеде қызметтер көрсету туралы шарт жасасқан заңды тұлға немесе операторы Орталық болып табылатын басқа төлем жүйесі;

15) кезек - пайдаланушы-ақша жөнелтушінің позициясында ақша сомасы жеткіліксіз болған кезде төлем хабарлары операциялық күн ішінде пайдаланушының позициясына қажетті ақша сомасы түскеннен кейін есеп айырысу сәтін күтуде кезекке тұратын тәуекелдерді басқару тетігі;

16) кері қайтарылмайтын төлем - кері қайтаруға тиіс емес төлем;

17) кредиттік аударым - пайдаланушы-бастама жасаушы пайдаланушы-ақша жөнелтуші болып табылатын ақша аударымы;

18) кредиттік тәуекел - қарсы агенттің өз міндеттемелерін толық көлемде уақтылы орындамауының (орындамауының) мүмкін болуымен байланысты тәуекел;

19) операциялық тәуекел - ақпараттық жүйелердің немесе ішкі процестердің кемшіліктерімен, адамдардың қателіктерімен, жүйені басқарудағы, оның ішінде сыртқы оқиғалардың салдарынан болатын іркілістермен немесе бұзушылықтармен байланысты тәуекел;

20) Орталықтағы жүйенің позициясы - Орталықта өнделетін және пайдаланушылар Ұлттық Банкте жүйенің шотына аударылған ақшаның және жүйедегі пайдаланушылар аударымдарының жалпы сомасын бақылауға арналған позиция;

21) өтімділік тәуекелі - пайдаланушы-ақша жөнелтушінің ақша аудару жөніндегі өз міндеттемелерін толық көлемде уақтылы орындамауының (орындамауының) мүмкін болуымен байланысты тәуекелі;

22) пайдаланушының жүйедегі позициясы (бұдан әрі - пайдаланушының позициясы) - жүйе пайдаланушысының жүйе арқылы төлемдер мен ақша аударымын жүзеге асыру үшін Ұлттық Банкте ашылған теңгедегі корреспонденттік шоттан (бұдан әрі

- пайдаланушының корреспонденттік шоты) өзі аударған ақша сомасын есепке алуға арналған позиция;

23) пайдаланушы-ақша жөнелтуші - позициясынан ақша аударылатын (есептен шығарылатын) пайдаланушы;

24) пайдаланушы-бастама жасаушы - төлем хабарын жүйеге жіберген пайдаланушы. Пайдаланушы-бастама жасаушы пайдаланушы-ақша жөнелтуші немесе пайдаланушы-бенефициар болып табылады;

25) пайдаланушы-бенефициар - позициясына ақша аударылатын пайдаланушы;

26) пайдаланушы-делдал - пайдаланушылар мен бейрезидент қаржы ұйымдарының арасында трансшекаралық төлемдер және (немесе) ақша аударымдары бойынша ақша аударуды жүзеге асыратын пайдаланушы;

27) төлем нұсқауы - пайдаланушының корреспонденттік шотынан Ұлттық Банктегі жүйенің шотына не Ұлттық Банктегі жүйенің шотынан оның корреспонденттік шотына ақша аударуға нұсқауы;

28) төлем хабарының акцепті - Орталықтың төлем хабарының талаптары негізінде ақша аударымын жүзеге асыруға келісімі;

29) төлемнің және (немесе) ақша аударымының аяқталуы (түпкіліктілігі) - төлемге және (немесе) ақша аударымына қатысушының міндеттемесі орындалды деп саналатын сәт;

30) трансшекаралық төлем және (немесе) ақша аударымы - ақша жөнелтуші бастама жасаған немесе оның атынан бастама жасалған, ақша жөнелтушінің және бенефициардың төлем қызметтерін жеткізушілер әртүрлі мемлекеттерде орналасқан төлем немесе ақша аударымы жөніндегі нұсқау;

31) Ұлттық Банктегі жүйенің шоты - Ұлттық Банкте ашылған және пайдаланушылар жүйеде ақша аударымын жүзеге асыру үшін пайдаланылатын ақшасын есепке алуға және ақшаны жүйеге (жүйеден) аудару бойынша пайдаланушылар позицияларының сальдосын аударуға арналған шот;

32) электрондық ақпараттық хабар (бұдан әрі - ақпараттық хабар) - электрондық цифрлық қолтаңбасы бар, төлем хабарларына жатпайтын және ақпараттық сипаттағы, оның ішінде үзінді-көшірмелер бар электрондық хабар;

33) электрондық төлем хабары (бұдан әрі - төлем хабары) - жүйедегі пайдаланушылардың позициялары бойынша ақша аударымдарын жүзеге асыруға негіз болатын, электрондық цифрлық қолтаңбасы бар электрондық хабар;

34) электрондық хабар - Орталық әзірлеген форматтағы электрондық түрдегі ақпарат жиынтығы.

Қағидаларда пайдаланылатын тәуекелдер ұғымы Қағидалар шеңберіндегі жүйеге қатысты қолданылады және Халықаралық есеп айырысу банкінің Төлемдер мен нарықтық инфрақұрылымдар жөніндегі комитеті (Базель, Швейцария, 2003 жылғы наурыз) әзірлеген төлем және есеп айырысу жүйелерінде пайдаланылатын Терминдер глоссарийіне сәйкес жазылған.

5. Ұлттық Банк жүйенің жұмыс істеуін және басқаруды ұйымдастырады және қамтамасыз етеді.

6. Операциялық және технологиялық функцияларды, сондай-ақ пайдаланушылармен жүйеде қызмет көрсету және жүйенің жұмыс істеуі үшін қызметтер көрсететін үшінші тұлғалармен шарттар жасасуды Орталық жүзеге асырады.

Операциялық функциялар пайдаланушының әрбір нұсқауын жеке орындай отырып, жүйеде ақша аударуды жүргізуді, пайдаланушылардың (пайдаланушыларға) төлемдік және ақпараттық хабарларын өңдеуді және беруді қамтиды.

Технологиялық функциялар жүйенің инфрақұрылымының жұмыс істеуін, жүйенің ақпараттық қауіпсіздігі және қызметінің үздіксіздігі шараларының сақталуын қамтамасыз етуді қамтиды.

7. Жүйеде ақша аудару пайдаланушылардың төлем хабарларын өткізу, Орталықтың пайдаланушы-ақша жөнелтушінің позициясынан есептен шығару және ақшаны пайдаланушы-бенефициардың позициясына есепке алу арқылы оларды өңдеу жолымен жүзеге асырылады.

2. Жүйеге қатысу талаптары

8. Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9247 тіркелген «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен банктер, сондай-ақ банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар арасында корреспонденттік қатынастарды орнату қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 3 ақпандағы № 14 қаулысында (бұдан әрі - № 14 қаулы) белгіленген тәртіппен ашылған пайдаланушының корреспонденттік шотының болуы пайдаланушының мәртебе алуы үшін міндетті талап болып табылады.

9. Қағидалардың 8-тармағында көзделген талаптарды орындау кезінде заңды тұлға Орталықпен жүйеде қызметтер көрсету туралы шарт жасайды.

10. Жүйеде қызметтер көрсету туралы шарт жасасу үшін заңды тұлға Орталыққа мынадай құжаттар ұсынады:

- 1) жүйеге қосуға арналған еркін нысандағы өтініш;
- 2) «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» 1995 жылғы 31 тамыздағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес уәкілетті органның лицензиясынсыз банктік операцияларды жүзеге асыру жағдайларын қоспағанда, банк операцияларын жасауға берілген лицензияның көшірмесі;
- 3) пайдаланушының Ұлттық Банкімен теңгедегі корреспонденттік шотты ашуға жасалған корреспонденттік шот шартының (бұдан әрі - корреспонденттік шот шарты) көшірмесі.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 2) тармақшасы шет мемлекеттің орталық (ұлттық) банкі, Қазақстан Республикасының бейрезидент банкі (Қазақстан Республикасының бейрезидент-банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымы) Орталықпен жүйеде қызметтер көрсету туралы шартты жасасуы кезінде қолданылмайды.

11. Заңды тұлғалар Орталықпен жүйеде қызметтер көрсету туралы шарт жасағаннан кейін пайдаланушы мәртебесін иеленеді. Жүйеде қызметтер көрсету туралы шартты бұзу заңды тұлғаның пайдаланушы мәртебесін жоғалтуына әкеп соғады.

12. Ұлттық Банк Орталықпен жүйеде қызметтер көрсету туралы жасасқан шарт негізінде пайдаланушы мәртебесін алады.

3. Жүйенің жұмыс істеуінің құқықтық негізі

13. Төлемдер туралы заң, Қағидалар, пайдаланушылар мен Орталық арасында жасалған жүйеде қызметтер көрсету туралы шарттар жүйенің жұмыс істеуінің құқықтық негізін құрайды.

14. Жүйедегі қызмет көрсету туралы шарт мыналарды қамтиды:
- 1) шарттың мәні;
 - 2) пайдаланушының және Орталықтың құқықтары мен міндеттері;
 - 3) Орталықтың қызметтеріне ақы төлеу тәртібі;
 - 4) пайдаланушы мен Орталықтың шарттың талаптарын орындамағаны үшін жауапкершілігі;

5) ақпараттық қауіпсіздік және конфиденциалдылық режимінің сақталуы, банк құпиясының сақталуы және дербес деректерді қорғау;

6) төлемнің және (немесе) ақша аударымының аяқталуы (түпкіліктілігі) тәртібі мен талаптары;

7) шарт талаптарын өзгерту және бұзу тәртібі;

8) дауларды шешу тәртібі;

9) тараптардың келісуі бойынша басқа талаптар.

15. Жүйеде қызметтер көрсету туралы шарттың жекелеген ережелерінің қолданылуы № 14 қаулыда және (немесе) корреспонденттік шот шартында көзделген негіздемелер бойынша Ұлттық Банктің пайдаланушының шығыс операцияларын тоқтату туралы хаты негізінде уақытша тоқтатыла тұрады.

Ұлттық Банктің пайдаланушының шығыс операцияларын тоқтата тұру туралы хаты заңды тұлғаны пайдаланушы мәртебесінен айырмайды.

4. Орталықтың жүйеде көрсететін қызметтері және операциялар түрлері

16. Орталық жүйеде қызметті пайдаланушыға:

1) төлем хабарларын қабылдау мен өңдеу және олардың негізінде пайдаланушы-ақша жөнелтушінің позициясынан пайдаланушы-бенефициар позициясына ақша аударуды жүзеге асыру бойынша;

2) жасалған операциялар бойынша пайдаланушыларға ақпараттық хабарларды қабылдау, өңдеу және ұсыну бойынша;

3) жүйенің жұмыс істеуін қамтамасыз етуде операциялық және технологиялық функцияларды орындау бойынша қызметтер көрсетеді.

17. Жүйе арқылы кредиттік және дебеттік аударымдар жүзеге асырылады.

18. Орталық жүйе пайдаланушылары арасында ақша аударымын жүзеге асырады және жүйеде пайдаланушылар ақшасының қалдығын ескере отырып, олардың кезегінде тұрған төлем хабарлары сомаларының өзара есебін орындайды.

5. Жүйедегі электрондық хабарлар

19. Жүйеде төлемдік және ақпараттық хабарларды беру және қабылдау электрондық тәсілмен жүзеге асырылады.

20. Пайдаланушылар Орталық әзірлеген және жүйеде қолданылатын алмасу рәсімдеріне және форматтарына (бұдан әрі - Рәсімдер) сәйкес электрондық хабарлармен алмасады.

21. Рәсімдерді Орталық жүйеде қызметтер көрсету туралы шартта белгіленген мерзімдерде пайдаланушыларға жібереді.

22. Орталық бір ақша жөнелтуші және бір бенефициар көрсетілген жиынтық төлем хабарларын орындау үшін қабылдайды.

23. Жүйеде электрондық хабарларды беру фактісін айқындау және оларды беру кезінде қателерді анықтау үшін Орталық белгілеген ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету рәсімдері сақталады.

24. Орталық электрондық хабарларды аутентификациялау тәртібін әзірлейді.

25. Орталық және пайдаланушылар ақпараттың сақталуын қамтамасыз етеді және жіберілетін және алынатын электрондық хабарларының мониторингін жүзеге асырады. Орталық және пайдаланушылар өндеген барлық электрондық хабарлардың Орталықтың және пайдаланушылардың ішкі бағдарламалық жүйелерінде аудиторлық ізі қалады.

26. Орталық төлем хабарларын өндеген кезде оларды өзгертуге жол бермейді.

6. Операциялық күнді ашу

27. Жүйедегі ақша аударымы Ұлттық Банк Орталықтың төлем жүйелерінде төлем құжаттарын қабылдау мен өңдеу кестесіне сәйкес (бұдан әрі - кесте) айқындаған операциялық күн ішінде жүргізіледі.

28. Операциялық күн ішінде кестеде белгіленген уақытта Ұлттық Банк пайдаланушының төлем нұсқауы негізінде пайдаланушының корреспонденттік шотынан ондағы қалдық сомасы шегінде Орталықтың пайдаланушының позициясына бұдан әрі аударуы үшін жүйенің Ұлттық Банктегі шотына ақша аударуды жүргізеді.

29. Корреспонденттік шот шарты бойынша пайдаланушының корреспонденттік шотынан жүйенің Ұлттық Банктегі шотына ақша аударуға төлем нұсқауы Орталықтың пайдаланушының позициясына одан әрі аударуы үшін пайдаланушының корреспонденттік шотынан жүйенің Ұлттық Банктегі шотына ақша аударуға арналған, Қағидаларға қосымшаға сәйкес нысан бойынша тұрақты қолданылатын нұсқау (бұдан әрі - тұрақты қолданылатын нұсқау) ретінде ұсынылады.

30. Тұрақты қолданылатын нұсқауда пайдаланушының корреспонденттік шотындағы ақша қалдығы сомасының пайыздық арақатынасы немесе пайдаланушының корреспонденттік шотынан жүйенің Ұлттық Банктегі шотына ақша аудару үшін қажетті белгіленген сома көрсетіледі.

31. Тұрақты қолданылатын нұсқау Ұлттық Банктің пайдаланушыдан оны кері қайтарып алу туралы еркін нысанда ұсынылған жазбаша нұсқауын алғанға дейін қолданыста болады.

32. Тұрақты қолданылатын нұсқау пайдаланушы жаңа тұрақты қолданылатын нұсқауды Ұлттық Банкке берген күннен кейінгі бірінші жұмыс күні күшін жояды.

33. Ұлттық Банк пайдаланушылардың корреспонденттік шоттарынан жүйенің шотына ақша аударуды аяқтаған соң Орталыққа:

1) пайдаланушылардың өз корреспонденттік шоттарынан пайдаланушылардың позициясына бұдан әрі аудару үшін жүйенің Ұлттық Банктегі шотына аударылған ақша сомалары туралы;

2) пайдаланушының кезегіне қоюға жататын төлем хабарларының барынша рұқсат етілген сомасы туралы ақпарат бар ақпараттық хабарды береді.

34. Орталық Ұлттық Банктен алынған ақпараттық хабар негізінде тиісті пайдаланушылардың позициялары бойынша жүйенің Орталықтағы позициясынан жазбалар жүргізеді.

35. Операциялық күннің басында пайдаланушының жүйедегі позициясындағы ақша сомасы тұрақты қолданылатын нұсқауда көрсетілген және жүйе арқылы ақша аударуды жүзеге асыру үшін пайдаланушының өз корреспонденттік шотынан аударған сомасына тең болады.

36. Операциялық күн ішінде жүйенің Орталықтағы позициясындағы ақша сомасы жүйенің Ұлттық Банктегі шотындағы ақша сомасына тең болады.

7. Жүйенің операциялық күн ішінде жұмыс істеуі

37. Жүйеде ақша аудару пайдаланушы өзінің корреспонденттік шотынан позицияға аударған және пайдаланушы жіберген және жүйеде басқа пайдаланушылардан алынған төлемдер сальдосы есебінен қалыптастырылған пайдаланушы позициясындағы ақша сомасы шегінде жүзеге асырылады.

38. Орталық жүйеде ақша аударуды пайдаланушы-бастама жасаушыдан келіп түскен төлем хабарын акцептеген соң жүзеге асырады.

39. Орталықтың төлем құжатының акцептін жасау талаптары мыналар болып табылады:

1) аутентификациядан өту;

2) пайдаланушы-бастама жасаушыда пайдаланушы мәртебесінің болуы;

3) бейрезидент қаржы ұйымына трансшекаралық төлемді және (немесе) ақша аударымын жіберу кезінде, алушы-делдалда пайдаланушы мәртебесінің болуы, ол болмаған - болған кезде бенефициар банкте пайдаланушы мәртебесінің болуы;

4) бейрезидент қаржы ұйымынан трансшекаралық төлемді және (немесе) ақша аударымын алу кезінде, алушы-делдалда пайдаланушы мәртебесінің болуы, ол болмаған - болған кезде алушы банкте пайдаланушы мәртебесінің болуы;

5) төлем хабарында көрсетілген соманы пайдаланушы-ақша жөнелтушінің позициясына есептен шығару мүмкіндігі;

6) дебет аударымын жүргізу кезінде пайдаланушы-ақша жөнелтушінің алдын ала келісімінің болуы.

Осы тармақтың бірінші бөлігі 5) тармақшасының талаптары орындалмаған кезде, бірақ 1), 2), 3) және 4) тармақшаларының талаптары сақталған кезде төлем хабары Қағидалардың 40-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда, пайдаланушы-ақша жөнелтушінің кезегіне жіберіледі. Орталық төлем хабарын кезекке қою кезінде пайдаланушы-бастама жасаушыға төлем хабарын жүргізбегені және оны кезекке қою туралы ақпараттық хабарды жібереді.

Осы тармақтың бірінші бөлігі 1), 2), 3), 4) және 6) тармақшаларының талаптары орындалмаған кезде Орталық төлем хабарын акцептеуден және кезекке тіркеуден бас тартады. Орталық төлем хабарына акцепт жасаудан немесе кезекке тіркеуден бас тартқан жағдайда, пайдаланушы-бастама жасаушыға себептерін көрсете отырып, төлем хабарын жүргізбегені туралы ақпараттық хабарды жібереді.

40. Пайдаланушы-бастама жасаушы болып табылатын Орталық депозитарийдің төлем хабары, пайдаланушы-ақша жөнелтушінің позициясында төлем хабарын орындау үшін жеткілікті ақша сомасының болмау салдарынан Қағидалардың 39-тармағының бірінші бөлігі 5) тармақшасының талаптары орындалмаған жағдайда, кезекке тіркелмейді және оны Орталық орындамайды. Орталық осы төлем хабарын және акцептеуді орындаудан бас тартқан кезде Орталық депозитарийге себептерін көрсете отырып, төлем хабарын жүргізбегені туралы ақпараттық хабарды жібереді.

41. Орталық пайдаланушы-ақша жөнелтушінің позициясын түскен төлем хабары негізінде дебеттегенде Орталық төлем хабарын акцептеген деп саналады.

42. Пайдаланушы-ақша жөнелтушінің позициясынан пайдаланушы-бенефициардың позициясына аудару кезінде Орталық пайдаланушы-бенефициардың позициясы бойынша ақша сомасын көрсетуді және оның позициясын кредиттеу туралы растамамен қоса оған электрондық хабарды жіберуді қамтамасыз етеді.

43. Төлем хабары оны Орталық акцептегеннен кейін кері қайтарылмайтын төлем деп саналады.

44. Қағидалардың 15-тармағына сәйкес пайдаланушының шығыс операцияларын тоқтату туралы Ұлттық Банктен хабарлама алған кезде Орталық пайдаланушының пайдасына ақша сомасын қабылдау (есептеу) операцияларын қоспағанда, пайдаланушының позициясы бойынша операцияларды тоқтатады.

45. Орталық операциялық күннің ішінде Орталықтағы жүйенің позициясы бойынша қалдық сомасының жүйе пайдаланушыларының позициялары бойынша қалдықтар сомасына тең болуын жүйелі салыстырып тексеруді жүзеге асырады. Сомалар тең болмаған кезде Орталық Ұлттық Банкке хабарлайды, ақша аударымдарын тоқтатады және сәйкес болмау себептерін анықтайды.

Орталық пайдаланушылардың позициялары бойынша сомалардың сәйкес болмаулары жойылғаннан кейін жүйедегі операцияларды жаңартады, бұдан кейін операцияларды жаңарту туралы Ұлттық Банкке хабарлайды.

46. Жүйеде клиринг нәтижелері бойынша:

- 1) төлем карточкаларын пайдалана отырып банкаралық операциялар;
- 2) банкаралық клиринг жүйесіндегі ақша аударымдары жүргізіледі.

47. Қаржы құралдарымен операциялар бойынша ақша аударымдары немесе репо операциялары бойынша өтемақы төлемін жүзеге асыру кезінде Орталық депозитарий депозитарлық қызмет көрсету шарты негізінде олар қабылдаған пайдаланушылардың бұйрықтарына сәйкес пайдаланушы-ақша жөнелтушінің позициясынан жүйедегі Орталық депозитарийдің позициясына дебеттік ақша аударымдарын орындайды.

Депозитарлық қызмет көрсету шартына сәйкес пайдаланушы Орталық депозитарийге жүйедегі пайдаланушының позициясынан ақша аударуға төлем хабарын жасауды тапсырады.

Осы тармақта көзделген мақсаттар үшін пайдаланушы Орталыққа орталық депозитарийдің депозитарлық қызмет көрсету шартына сәйкес жүйедегі пайдаланушының позициясынан ақша аударуға төлем хабарын жасауға пайдаланушының ұсынылған алдын ала келісімі туралы растама хатты ұсынады. Пайдаланушы растама хаттың көшірмесін Орталық депозитарийге ұсынады.

48. Орталық депозитарийдің қағидалар жиынтығында бағалы қағаздарды сатушы мен сатып алушының Орталық депозитарийде ашылған шоттары бойынша бағалы қағаздарды аударуды жүзеге асыру көзделген жағдайларда, жүйедегі ақша пайдаланушы-ақша жөнелтушінің позициясынан Орталық депозитарийдің позициясына аударылғаннан кейін Орталық депозитарий бағалы қағаздарды Орталық депозитарийде ашылған бағалы қағаздарды сатып алушының шотына аударуды және Орталық депозитарийдің позициясынан бағалы қағаздарды сатушы болып табылатын пайдаланушы-бенефициардың позициясына кредиттік ақша аударымын жүзеге асырады.

Орталық депозитарийдің қағидалар жиынтығында бағалы қағаздарды аудару жүзеге асырылмайтыны көзделген жағдайларда, жүйедегі ақша пайдаланушы-ақша жөнелтушінің позициясынан Орталық депозитарийдің позициясына аударылғаннан кейін Орталық депозитарий Орталық депозитарийдің позициясынан пайдаланушы-бенефициардың позициясына кредиттік ақша аударымын жүзеге асырады.

8. Төлем құжаттарының кезегі

49. Кезекте тұрған төлем хабарлары басымдық кодтарына сәйкес өңделеді. Басымдық кодтары шеңберінде кезектегі төлем хабарлары олардың жүйеге түсу тәртібі бойынша орындалады.

50. Басымдық кодтарын Орталық Ұлттық Банкпен келісім бойынша пайдаланушылардың әлеуметтік бағыттағы төлемдерді жүргізуін, пайдаланушылардың бағалы қағаздар нарығындағы және Қазақстан Республикасының валюта нарығындағы есеп айырысуларға қатысуын, төлем карточкаларын пайдалана отырып жасалған банктер арасындағы және банкаралық клиринг жүйесіндегі операциялардың клиринг нәтижелері бойынша ақша аударымдарының аяқталуын қамтамасыз етуді ескере отырып әзірлейді.

51. Пайдаланушылар төлем хабарларының орындалу кезектілігін Орталық әзірлеген басымдық кодтарына сәйкес дербес белгілейді.

52. Кезекте тұрған төлем хабарының басымдығын өзгертуді пайдаланушы-бастама жасаушы төлем құжатын қайтармай басымдықты өзгерту туралы ақпараттық хабарды жүйеге жіберу арқылы жүзеге асырады.

53. Орталық пайдаланушының позициясы бойынша әрбір кредиттік жазбадан кейін кезекте тұрған төлем хабарларын акцептеу және орындау үшін пайдаланушының позициясына түскен ақша сомасының жеткіліктілігін тексереді.

54. Пайдаланушы-бастама жасаушының кезекте тұрған төлем хабарларын қайтаруды пайдаланушы-бастама жасаушы Орталыққа төлем хабарын жоюға ақпараттық хабар жіберу арқылы жүзеге асырады.

Орталық төлем хабарын жоюға алынған ақпараттық хабарды өңдеу нәтижесі оң болған жағдайда Рәсімдерге сәйкес төлемнің жүргізілмегені туралы ақпараттық хабарды пайдаланушы-бастама жасаушыға жібереді.

55. Орталық операциялық күнді жабу кезінде жүйеде кезекте тұрған пайдаланушының шығыс төлем хабарлары бойынша пайдаланушының жүйеде қарсы төлем хабарлары болған кезде өзара есеп айырысуды (клирингті) жүзеге асырады.

9. Жүйеде төлемдердің және (немесе) ақша аударымдарының аяқталуы

56. Осы төлем және (немесе) ақша аударымы пайдасына жүзеге асырылған пайдаланушы-бенефициардың позициясына ақша есепке алынғаннан кейін төлем және (немесе) ақша аударымы жүйеде аяқталды деп есептеледі.

57. Пайдаланушы-бенефициар растамамен төлем хабарын және оның позициясын кредиттеу туралы ақпараттық хабарды алған кезде ақша сомасын операциялық күн ішінде, бірақ өзінің келесі операциялық күнінен кешіктірмей мақсаты бойынша тиісті шотқа қабылдайды (есепке алады).

58. Түскен төлем хабарын (төлем және/немесе ақша аударымы жөніндегі нұсқау) акцептеуден және одан әрі орындаудан Төлемдер туралы заңда көзделген негіздер бойынша бас тартқан кезде пайдаланушы-бенефициар түскен ақша сомасын келесі операциялық күннен кешіктірмей пайдаланушы-жөнелтушіге қайтарады.

Пайдаланушы-бенефициардың ақшаны пайдаланушы-жөнелтушінің пайдасына қайтару себебін көрсете отырып, төлем хабарын жасауы арқылы ақша сомасы қайтарылады.

59. Пайдаланушы соттың ақша аударымының бастамашысына қатысты шығарған жеделдетілген оңалту рәсімін, оңалту рәсімін қолдану немесе борышкерді банкрот деп тану туралы шешімінің көшірмесін алғанға дейін жүйеге бағыттаған төлемдер және ақша аударымдары кері қайтарылмайтын және соңғы болып табылады, орындауға және аяқталуға жатады.

10. Ақшаны жүйеге қабылдау және оны операциялық күн ішінде жүйеден алып алу тәртібі

60. Ұлттық Банк операциялық күн ішінде Орталық пайдаланушының ұсынған төлем нұсқауы негізінде пайдаланушының позициясына одан әрі есепке алуы үшін пайдаланушының корреспонденттік шотынан ол бойынша қолда бар ақша қалдығы шегінде ақша аударымын Ұлттық Банктегі жүйе шотына жүзеге асырады.

61. Пайдаланушыда операциялық күннің соңында (операциялық күн жабылғанға дейінгі 30 (отыз) минут ішінде) төлем құжаттарының кезегі пайда болған және пайдаланушының корреспонденттік шотында жеткілікті ақша сомасы болған кезде Ұлттық Банк корреспонденттік шоттың шарты негізінде пайдаланушының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шотынан Орталықтағы пайдаланушының позициясына ақшаны акцептсіз алып алуды жүзеге асырады.

62. Ұлттық Банк пайдаланушының ақшасын корреспонденттік шотынан Ұлттық Банктегі жүйе шотына аударғаннан кейін Орталыққа пайдаланушының аударылған ақша сомасы және оның банктік сәйкестендіру коды туралы ақпараты бар ақпараттық хабарды береді.

63. Орталық Ұлттық Банктен ақпараттық хабарды алғаннан кейін Орталықтағы пайдаланушының және жүйенің позициялары бойынша жазба жасайды.

64. Пайдаланушының корреспонденттік шотында оған қолма-қол ақшаны беру, инкассолық өкімдерді орындау, сондай-ақ корреспонденттік шот шартының талаптарына сәйкес басқа да мақсаттар үшін қажетті ақша сомасы болмағаны немесе жетіспейтіндігі анықталған кезде, Ұлттық Банк пайдаланушының төлем нұсқауы негізінде немесе өздігінше Орталыққа жөнелтушінің нұсқауын орындау үшін қажетті сомада жүйеден пайдаланушының ақшасын алып алу жөніндегі ақпараттық хабарды жібереді.

65. Орталық Ұлттық Банктен алынған ақпараттық хабардың негізінде ақшаның қажетті сомасына пайдаланушының және жүйенің Орталықтағы позициялары бойынша жазба жасайды, бұдан кейін Ұлттық Банкке аударылған ақша сомасын көрсете отырып орындалған операция туралы растамамен ақпараттық хабарды жібереді.

Орталық пайдаланушының позициясында сұратылған ақша сомасы болмаған кезде Ұлттық Банкке аударылған ақша сомасын көрсете отырып орындалған операция туралы растамамен ақпараттық хабарды жібере отырып, пайдаланушының позициясы бойынша бар сомаға Орталықтағы пайдаланушының және жүйенің позициялары бойынша жазба жасайды.

Орталық пайдаланушының позициясында ақша болмаған кезде Ұлттық Банкке пайдаланушының позициясында ақша жоқтығы жөніндегі ақпараттық хабарды береді.

66. Ұлттық Банк Орталықтың растамасы негізінде жөнелтушінің нұсқауына сәйкес кейіннен ақша аудару үшін Ұлттық Банктегі жүйенің шотынан пайдаланушының корреспонденттік шотына ақша аударды.

11. Жүйе арқылы трансшекаралық төлемдерді және (немесе) ақша аударымдарын жүзеге асыру

67. Жүйе арқылы трансшекаралық төлемдер және (немесе) ақша аударымдары пайдаланушы-делдалдар арқылы жүргізіледі.

68. Жүйе арқылы трансшекаралық төлемдер және (немесе) ақша аударымдары пайдаланушы-делдалдың төлем сомасын төлем және (немесе) ақша аударымының бастамашысы көрсеткен төлем валютасына одан әрі айырбастаумен Рәсімдерді пайдалана отырып теңгемен жүргізіледі.

69. Пайдаланушы-делдалдар Орталықпен шарттық қатынастар шегінде трансшекаралық төлемдерді және (немесе) ақша аударымдарын қабылдауға және өндеуге келісімдерін береді.

70. Трансшекаралық төлемдер және (немесе) ақша аударымдары жүйе арқылы:

1) пайдаланушылар қызмет көрсететін ақша жөнелтушілерден бейрезидент қаржы ұйымдары қызмет көрсететін бенефициарларға;

2) бейрезидент қаржы ұйымдары қызмет көрсететін ақша жөнелтушілерден пайдаланушылар қызмет көрсететін бенефициарлардың пайдасына;

3) бейрезидент қаржы ұйымдары қызмет көрсететін ақша жөнелтушілерден бейрезидент қаржы ұйымдары қызмет көрсететін бенефициарларға жүргізіледі.

71. Пайдаланушы-делдал Орталыққа Рәсімдерде белгіленген тәртіпте трансшекаралық төлемдерді және (немесе) ақша аударымдарын жүргізу талаптарымен ұсынысын береді (бұдан әрі - ұсыныс).

72. Орталық пайдаланушы-делдалдардың қолданыстағы ұсыныстарын пайдаланушыларға олардың сұратуы бойынша жібереді.

73. Пайдаланушы-делдалдың ұсынысын жүйенің операциялық күні аяқталғанға дейін өзгертуге болмайды.

74. Ақшаны жөнелтуші (бастамашы) трансшекаралық төлемдерді және (немесе) ақша аударымдарын жүргізу кезінде:

1) пайдаланушы пайдаланушы-делдалдардың барлық ұсыныстарымен, ақша жөнелтушіні көрсетудің тиісті талаптарымен танысуы тиіс және өзін қанағаттандыратын нұсқаны таңдайды;

2) бенефициарға ақша аударылатын төлем валютасын көрсете отырып, ақша пайдаланушы-делдалға бейрезидент қаржы ұйымдары қызмет көрсететін бенефициардың пайдасына ақшаны аударуға нұсқау береді.

75. Пайдаланушы-делдал ақша пайдаланушы-жөнелтушіден бейрезидент қаржы ұйымына жіберілген трансшекаралық төлемдер және (немесе) ақша аударымдары бойынша жүйе арқылы төлем хабарын қабылдағаннан және өңдегеннен кейін:

1) төлем хабарының форматын пайдаланушы-делдал бейрезидент қаржы ұйымымен хабарлармен алмасу үшін пайдаланатын форматқа қайта өзгертеді;

2) ақша пайдаланушы-делдалдың төлем хабарында көрсетілген теңгемен төлем сомасын төлем хабарының және ол берген ұсыныстың талаптарына сәйкес шетел валютасындағы төлем сомасына айырбастайды;

3) трансшекаралық төлемдерді және (немесе) ақша аударымдарын бейрезидент қаржы ұйымына жібереді.

76. Бейрезидент қаржы ұйымынан пайдаланушы-бенефициарға жолданған трансшекаралық төлем және (немесе) ақша аударымы бойынша пайдаланушы-делдал төлем хабарын алып, оны қараған соң:

1) бейрезидент қаржы ұйымымен хабарлар алмасу үшін пайдаланушы-делдал пайдаланатын төлем хабарының форматын жүйеде пайдаланылатын форматқа өзгертеді;

2) төлем хабарының талаптарына және оларға берілген ұсыныстарға сәйкес шетел валютасындағы төлем сомасын теңгедегі төлем сомасына айырбастайды;

3) трансшекаралық төлемді және (немесе) ақша аударымын жүйе арқылы пайдаланушы-бенефициарға жібереді.

77. Пайдаланушы-делдал жүйенің операциялық күні ішінде валюталардың айырбастау бағамының өзгеру және оларға берілген ұсыныстардың талаптарына сәйкес трансшекаралық төлемді және (немесе) ақша аударымын аяқтау тәуекелдерін қабылдайды.

78. Валюталардың айырбастау бағамының өзгеру тәуекелдерін басқару мақсатында және трансшекаралық төлемді және (немесе) ақша аударымын аяқтауды қамтамасыз ету үшін пайдаланушы-делдал оларға берілген ұсыныс бойынша пайдаланушы-делдалдың ішкі құжаттарында айқындалатын және мыналарды:

1) тәуекелдерді анықтау, өлшеу рәсімдері мен тәуекелдердің мониторингін;

2) төтенше жағдайлар туындаған кезде пайдаланушы-делдалдың үздіксіз қызметін қамтамасыз ету рәсімдерін (жоспарын);

3) өзара алмастырылатын хабарлардың форматтарын өзгерту кезінде ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету рәсімдерін;

4) берілген ұсыныс бойынша пайдаланушы-делдалдың трансшекаралық төлемді және (немесе) ақша аударымын аяқтауын қамтамасыз ететін тәуекелдерді басқару әдістерін қамтитын тәуекелдерді басқару жүйесін қолданады.

79. Пайдаланушы-делдалдар тәуекелдерді басқарудың пайдаланылатын әдістері туралы ақпаратты Ұлттық Банкіне мәлімет үшін жеткізеді.

80. Пайдаланушы-делдалдар тәуекелдерді басқарудың пайдаланылатын әдістеріне тұрақты негізде талдау жүргізеді және тәуекелдерді басқарудың мәлімделген әдістері жарамсыз болған кезде оларды қайта қарауды жүзеге асырады.

12. Операциялық күнді жабу

81. Операциялық күнді жабу кестеде белгіленген уақыт бойынша жүзеге асырылады.

82. Орталық операциялық күн жабылғанға дейін пайдаланушылардың позициялары бойынша қалдық сомаларын Орталықтағы жүйенің позициясы бойынша қалдық сомасымен салыстырып тексеруді жүзеге асырады және орындалмаған төлем хабарларының болуын тексереді.

83. Орталық операциялық күн жабылған кезде жүйедегі пайдаланушылар ақшасының қалдығын ескере отырып, кезекте тұрған пайдаланушылардың төлем хабарларының сомаларын өзара есепке алуды орындайды.

84. Орталық пайдаланушыға өзара есепке алу, ақпараттық хабарларды жөнелту арқылы есептеу мүмкін болмаған оның барлық орындалмаған төлем құжаттары туралы хабарлайды.

85. Орталық операциялық күн жабылған кезде Ұлттық Банкке пайдаланушылар позицияларының және Орталықтағы жүйе позициясының сальдосы туралы ақпараттық хабар жібереді.

86. Ұлттық Банк операциялық күн жабылған кезде Орталықтағы жүйенің позициясы, Ұлттық Банктегі жүйенің шоты арасындағы ақша сомаларының және жүйедегі пайдаланушылардың позициялары сальдосының жалпы сомасының тең болуы және пайдаланушылар позицияларының дебеттік және кредиттік айналым сомаларының тең болуы туралы ақпаратты тексереді, содан кейін Орталыққа орындалған тексерудің нәтижелері туралы хабарлайды.

87. Ұлттық Банктегі позициялар сальдосының сомалары мен жүйе шотының сальдосы сәйкес келмеген кезде Орталық пен Ұлттық Банк алшақтықты жою бойынша бірлескен шаралар қабылдайды.

Тексерудің оң нәтижесі туралы хабарлама алғаннан кейін Орталық пайдаланушылар позициясының сальдосын олардың позицияларынан Орталықтағы жүйенің позициясына аударады.

88. Ұлттық Банк деректерді салыстырып тексергеннен кейін пайдаланушы позициясының сальдосы сомасындағы ақшаны Ұлттық Банктегі жүйенің шотынан пайдаланушының корреспонденттік шотына аударады.

89. Пайдаланушыда операциялық күн ішінде төлем хабарларын қалыптастыру, Орталықпен алмасу және төлем хабарларын өңдеу бойынша проблемалар болған кезде Ұлттық Банк жүйені пайдаланушының операциялық күнді ұзарту туралы өтініші (бұдан әрі - ұзарту туралы өтініш) негізінде операциялық күнді ұзартады.

90. Операциялық күнді 1 (бір) сағатқа дейін ұзарту туралы шешімді Ұлттық Банктің қаржылық операцияларды қаржылық есепке алу және мониторингі бөлімшесінің (бұдан әрі - қаржылық операцияларды қаржылық есепке алу және мониторингі бөлімшесі) басшысы қабылдайды. Операциялық күнді 1 (бір) сағаттан көп уақытқа ұзарту туралы шешімді қаржылық операцияларды қаржылық есепке алу және мониторингі бөлімшесіне жетекшілік ететін Ұлттық Банк Төрағасының орынбасары (бұдан әрі - Төрағаның орынбасары) қабылдайды.

91. Ұзарту туралы өтініш жүйені пайдаланушының атауын, жүйенің операциялық күнін ұзартуды пайдаланушының сұрау себептері мен ұзарту уақытын көрсете отырып, еркін нысанда жасалады.

92. Жүйенің операциялық күнін 1 (бір) сағатқа дейін ұзарту үшін пайдаланушы ұзарту туралы өтінішті қаржылық операцияларды қаржылық есепке алу және мониторингі бөлімшесіне (алдын ала ауызша келіскеннен кейін), 1 (бір) сағаттан көп уақытқа жүйенің

операциялық күнін ұзарту үшін пайдаланушы ұзарту туралы өтінішті Төраға орынбасарының атына ұсынады.

93. Ұзарту туралы өтініш қағаз тасымалдағышта не электрондық-цифрлық қолтаңба болған кезде факсимильдік байланыс/электрондық тәсіл арқылы беріледі.

Қағаз тасымалдағышта не факсимильдік байланыс арқылы берілген ұзарту туралы өтінішке пайдаланушының уәкілетті өкілдері қол қояды. Ұзарту туралы өтінішке қол қою құқығына ие уәкілетті тұлғалардың тізімін пайдаланушы атқарушы орган бекіткен ішкі құжат негізінде өз бетінше белгілейді және уәкілетті тұлғалардың қол қою үлгілерімен бірге қаржылық операцияларды қаржылық есепке алу және мониторингі бөлімшесіне жеткізеді.

Ұзарту туралы өтініш факсимильдік байланыс арқылы берілген кезде жүйені пайдаланушы Ұлттық Банкке ұзарту туралы өтініштің түпнұсқасын қағаз тасымалдағышта жібереді.

94. Пайдаланушының ұзарту туралы өтініші негізінде операциялық күн ұзартылған жағдайда және жүйеде аталған пайдаланушы жіберген төлем хабары болмаған кезде пайдаланушы бұрынырақ ұсынылған ұзарту туралы өтініштен бас тарту туралы өтінішті ағымдағы операциялық күнгі сағат 19:00-ге дейін берген жағдайды қоспағанда, пайдаланушыдан Ұлттық Банк белгілеген мөлшерде ақы алынады.

13. Операциялық күн ішінде және соңында ақпараттық хабарлар беру

95. Операциялық күн ішінде пайдаланушының сұратуы бойынша Орталық оған мынадай:

- 1) пайдаланушы кезегінде тіркелген төлем хабарлары бойынша;
- 2) пайдаланушы жіберген есептелген төлем хабарлары бойынша;
- 3) пайдаланушы алған есептелген төлем хабарлары бойынша;
- 4) жүйедегі пайдаланушының кіріс және ағымдағы ақша қалдығы туралы ақпаратты қамтитын пайдаланушы позициясының жай-күйі туралы үзінді-көшірме түріндегі ақпараттық хабарды ұсынады.

Жүргізілген немесе кезекте тұрған әрбір төлем хабары бойынша төлем құжатының пайдаланушы-бастама жасаушысы, бірегей сәйкестендіргіші, оның басымдығы мен жүйеге келіп түскен уақыты көрсетіледі.

96. Операциялық күн ішінде Орталық пайдаланушының сұратуы бойынша оған жүргізілмеу себептерін көрсете отырып, пайдаланушының жүргізілмеген төлем хабарлары туралы ақпаратты қамтитын ақпараттық хабарды жібереді.

97. Операциялық күнді жабу кезінде Орталық пайдаланушыға пайдаланушының жүйедегі позициясының жағдайы туралы үзінді-көшірме түріндегі түпкілікті ақпараттық хабарлама жібереді.

98. Егер пайдаланушының жүйедегі позициясының жағдайы туралы үзінді-көшірме түріндегі ақпараттық хабарда пайдаланушы Орталыққа жіберген электрондық хабар туралы ақпарат жоқ болса, пайдаланушы ол туралы Орталыққа хабарлайды және Орталықпен бірлесіп келесі операциялық күннен кешіктірмей электрондық хабардың жоғалу себебін анықтайды.

Электрондық хабарлар уақтылы алынбаған немесе олар болмаған кезде пайдаланушы Орталыққа хабарлайды.

99. Пайдаланушы күн сайын Орталық орындаған төлем хабарлары нәтижелерінің оның корреспонденттік шотынан үзінді-көшірме түріндегі ақпараттық хабар деректерінің жіберілген/келіп түскен төлем хабарларымен салыстырып тексеру арқылы Ұлттық Банк ұсынған үзінді-көшірмеде түріндегі ақпараттық хабарда дұрыс көрсетілуі мониторингін жүзеге асырады. Орталықтан алынған үзінді-көшірмеде түріндегі ақпараттық хабардың

сальдосы Ұлттық Банктің Орталық орындаған төлем хабарларының нәтижесін көрсететін үзінді-көшірмеде түріндегі ақпараттық хабарындағы жазбамен сәйкес келмеген кезде, пайдаланушы сәйкессіздіктер анықталғаннан кейін Орталыққа және Ұлттық Банкке жазбаша түрде хабарлайды және келесі операциялық күннің ішінде олармен бірлесе отырып пайдаланушының орындалған төлем хабарларын тексереді.

14. Жүйедегі тәуекелдерді басқару

100. Өтімділік тәуекелін, кредиттік және жүйелік тәуекелдерді басқару және Ұлттық Банк пен пайдаланушы арасында жасалған шарттың негізінде кері сату талабымен бағалы қағаздарды сатып алу бойынша мәмілелер жасау арқылы Ұлттық Банктің пайдаланушыларға қосымша өтімділік беруі мақсатында Қағидалардың 39, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 60 және 61-тармақтарында көрсетілген әдістер қолданылады.

101. Операциялық тәуекелді басқару үшін Ұлттық Банк мыналарды:

1) Ұлттық Банк туралы Заңға сәйкес жүйенің ұйымдастырылуын және жұмыс істеуін;

2) пайдаланушылардың Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7950 тіркелген «Банктердің және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың төлем жүйелеріне кіруін қамтамасыз ететін ұйымдастыру шараларына және бағдарламалық-техникалық құралдарға қойылатын талаптарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2012 жылғы 24 тамыздағы № 269 қаулысының талаптарын сақтау қызметін тексереді;

102. Операциялық тәуекелді басқару үшін Орталық мыналарды:

1) Орталықтың операциялық тәуекелді басқару бойынша құжатында белгіленген әдістерге сәйкес бағдарламалық-техникалық жүйе кешенінің тұрақты мониторингін және үздіксіз жұмысын;

2) жүйе жұмысының ықтимал тоқтап қалу сценарилерін ескере отырып жүйе жұмысын қалпына келтіру жоспарының болуын және маңызын арттыруды және жүйенің жұмысын негізгі орталықтан резервтік орталыққа ауыстыра отырып осы жоспарды бір жыл ішінде кемінде 2 (екі) рет сынақтан өткізуді;

3) резервтік орталықтың болуын және жұмыс қабілеттілігін;

4) бағдарламалық-техникалық жүйе кешенінің жұмысында негізгі орталықта қалпына келтіруге келмейтін іркілістер мен тұрып қалулар орын алған кезде жүйенің жұмысын негізгі орталықтан резервтік орталыққа ауыстыруды қамтамасыз етеді.

103. Орталық Ұлттық Банкпен келісім бойынша операциялық тәуекелді, оның ішінде пайдаланушылар және басқа мүдделі тараптар жүйе үшін құрайтын тәуекелдерге қатысты бағдарламалық-техникалық жүйе кешенін басқару бойынша құжат әзірлейді.

104. Ұлттық Банк Орталықпен және пайдаланушылармен бірлесіп тәуекелдерді басқарудың пайдаланылатын әдістеріне 2 (екі) жыл ішінде кемінде 1 (бір) рет талдау жүргізеді. Талдау нәтижелері бойынша тәуекелдерді басқару әдістерін сақтау немесе өзгерту туралы шешім қабылданады.

Банкаралық ақша аударымдары
жүйесінің жұмыс істеу
қағидаларына
қосымша

Нысан

Ұлттық Банкінің пайдаланушының атауы

Пайдаланушының корреспонденттік шотынан Ұлттық Банктегі жүйенің
шотына ақша аударуға тұрақты қолданыста болатын нұсқау

№ _____

20__ жылғы «__» _____

Осы арқылы № _____ корреспонденттік шоттан _____
мөлшеріндегі ақшаны жүйедегі позицияға одан әрі аудару үшін

Ұлттық Банктегі жүйенің № _____ шотына күнделікті
аударуды тапсырамыз.

Басшы _____
тегі, аты, әкесінің аты (ол бар болса) қолы

Бас бухгалтер _____
тегі, аты, әкесінің аты (ол бар болса) қолы